

vergadering **C246**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 26 april 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het veilig verblijf voor jongeren die in een verontrustende situatie opgroeien – 2445 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het jaarverslag van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen – 2453 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aflopende mogelijkheid voor jeugdrechters om jongeren in een verontrustende situatie in gemeenschapsinstellingen te plaatsen – 2504 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het opsluiten van minderjarigen in een politiecel – 2505 (2021-2022)	
INTERPELLATIE van Adeline Blancquaert aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het opvangaanbod voor minderjarigen in verontrustende thuissituaties, na berichten dat meerdere jongeren wegens plaatsgebrek in een cel werden ondergebracht – 36 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het arrest van het hof van beroep van Gent over de vermindering van het persoonsvolgend budget – 2558 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het arrest van het hof van beroep van Gent over de inkrimping van de zorgbudgetten – 2559 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een nieuwe uitspraak over de wettelijkheid van correctiefase 2 – 2568 (2021-2022)	
INTERPELLATIE van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitspraak van het arbeidshof in Gent betreffende het terugschroeven van de zorgbudgetten voor personen met een handicap – 37 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bijsturing van de BelRAI-screener – 2428 (2021-2022)	40
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolging van de aanbevelingen in het jaarrapport 2021 van het Afstammingscentrum – 2430 (2021-2022)	44

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de eventuele lentebooster – 2432 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het tijdschema van de tweede coronaboosterprik – 2494 (2021-2022)	47
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het tekort aan huisartsen – 2433 (2021-2022)	53
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de dagvaarding van de Vlaamse Gemeenschap door 25 kinderdagverblijven – 2447 (2021-2022)	57
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inzet van Indiase verpleegkundigen in Vlaamse woonzorgcentra – 2465 (2021-2022)	60
VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de compensatie voor onthaalouders in geval van coronabesmetting en quarantaine – 2507 (2021-2022)	63
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nationale ziektelaststudie van Sciensano – 2205 (2021-2022)	65
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Europese kindgarantie – 2263 (2021-2022)	69

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het veilig verblijf voor jongeren die in een verontrustende situatie opgroeien

– 2445 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het jaarverslag van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen

– 2453 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katja Verheyen aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de aflopende mogelijkheid voor jeugdrechters om jongeren in een verontrustende situatie in gemeenschapsinstellingen te plaatsen

– 2504 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het opsluiten van minderjarigen in een politiecel

– 2505 (2021-2022)

INTERPELLATIE van Adeline Blancquaert aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het opvangaanbod voor minderjarigen in verontrustende thuissituaties, na berichten dat meerdere jongeren wegens plaatsgebrek in een cel werden ondergebracht

– 36 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Er zijn vier vragen en een interpellatie ingediend naar aanleiding van feiten die gebeurd zijn in Antwerpen, en waar een Antwerpse jeugdrechter aan de alarmbel heeft getrokken. Jullie zullen gezien hebben dat mijn twee vragen, los daarvan, al een week eerder waren ingediend. Vandaar dat in mijn vragen niet gefocust wordt op de concrete problematiek die aanleiding gaf tot de andere vragen.

Minister, tegen het einde van dit jaar moeten er 150 plaatsen veilig verblijf bij komen voor jongeren die in een verontrustende situatie opgroeien. Vanaf september worden de plaatsen in de gemeenschapsinstellingen voorbehouden voor jongeren die strafbare feiten hebben gepleegd. Zo hebben we dat voorzien in het decreet rond jeugddelinquentierecht.

Het veilig verblijf zijn kleinschalige woonprojecten waar een aantal jongeren samenwonen en er rust, structuur en begeleiding vinden. Voorzieningen konden zich daarvoor kandidaat stellen, en die plekken zijn verdeeld over een heel aantal voorzieningen over heel Vlaanderen.

In het jaarverslag 2021 van de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstellingen lazen we de aanbeveling om te zorgen voor voldoende uitstroommogelijkheden, zowel uit de gemeenschapsinstellingen als uit het veilig verblijf. Aangezien vrijheidsbeperking slechts een laatste redmiddel mag zijn, mag de geslotenheid niet langer duren dan nodig en mag die zeker ook niet worden verlengd bij gebrek aan uitstroommogelijkheden.

Vanuit de hoek van de jeugdrechters hoorden we ook al enkele bezorgdheden met betrekking tot de omslag die er zal gebeuren. Die bezorgdheden betreffen onder meer de mate van geslotenheid of openheid van de modules veilig verblijf, in het bijzonder wanneer het om de plaatsing gaat van jongeren met zeer zware en complexe problematieken, en wanneer er ontvluchtingen zouden gebeuren. De vraag is ook welke oplossingen er kunnen worden geboden wanneer de begeleiding zelf aangeeft dat de problematiek van de jongeren de veiligheid, hetzij van zichzelf, hetzij van de begeleiders, hetzij van de medebewoners, in het gedrang brengt en de begeleiders zelf aangeven dat het niet verder kan gaan. De vraag rijst dan of die jongeren niet alsnog in een gemeenschapsinstelling zullen terechtkomen, of welke andere alternatieven er voor hen zijn.

Minister, hoe dan ook moeten we ervoor zorgen dat jongeren de zorg en omkadering krijgen waar ze nood aan hebben. De opnameplicht waar de gemeenschapsinstellingen toe verbonden zijn, maakt dat die gemeenschapsinstellingen soms jongeren opvangen die daar eigenlijk niet op hun plek zitten, maar die elders niet opgevangen kunnen worden. Het gaat dan om jongeren met complexe gedrags- en psychiatrische problematieken waarvoor elders, bijvoorbeeld in de jeugdpsychiatrie, geen plaats is, of die geweigerd worden door private voorzieningen met een eigen opnamebeleid. Tijdens de gedachtewisseling in oktober 2021 gaf mevrouw Verhegge van Opgroeien aan dat men wil komen tot een meer gedeelde verantwoordelijkheid en netwerkvorming tussen voorzieningen om op die complexe hulpvragen een antwoord te bieden, waarbij ook duidelijke afspraken gemaakt worden met private partners. Het is voorlopig echter onduidelijk hoe de initiatieven veilig verblijf zich hierin verhouden.

Minister, ik denk dat we allemaal wel heel veel geloof hebben in die omslag, maar dat we natuurlijk niet blind moeten zijn voor de gevaren die daarmee gepaard gaan en de bekommernissen die daarrond geuit worden, ook vanuit de sector zelf.

Minister, wordt er vanuit de initiatieven veilig verblijf structureel samengewerkt met andere partners binnen Opgroeien, bijvoorbeeld binnen netwerken, om de nodige ondersteuning aan de opgevangen jongeren te kunnen garanderen?

Welke alternatieven zijn er voor het veilig verblijf wanneer de problematiek van een jongere de draagkracht van zo'n opvangplaats, zo'n voorziening veilig verblijf overstijgt? Hoe wordt in zo'n geval daarop snel gereageerd, of kan er snel gereageerd worden?

In gemeenschapsinstellingen geldt een opnameplicht. Hoe kan er gekomen worden tot een meer gedeelde verantwoordelijkheid tussen voorzieningen opdat alle jongeren, ook zij met heel complexe problematieken, effectief de nodige begeleiding kunnen krijgen? Hoe staat u tegenover een eventuele tijdelijke opnameplicht in de voorzieningen veilig verblijf wanneer dit niet zou lukken, en bepaalde jongeren geen plek zouden vinden?

Hoe wordt ingezet op voldoende uitstroombmogelijkheden uit de gemeenschapsinstellingen en het veilig verblijf?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de totstandkoming van de 150 extra plaatsen veilig verblijf tegen eind dit jaar?

En dan had ik nog een vraag om uitleg met betrekking tot het jaarverslag van de Commissie van Toezicht, dat zoals elk jaar werd voorgesteld in dit parlement. En dat heeft natuurlijk ook wel een aantal raakvlakken met deze thematiek.

Het was op 30 maart dat de Commissie van Toezicht voor Jeugdinstantellingen haar jaarverslag voorstelde. Een van de elementen daarin betreft de afzondering en isolaties van jongeren. Te vaak wordt nog naar kamerafzondering als sanctie

gegrepen als een soort gemakkelijksoplossing, zo klinkt het. Vanuit de commissie wordt daarom de aanbeveling gedaan om meer na te denken over andere soorten van sancties. Kamerafzondering als sanctie zou slechts een laatste redmiddel mogen zijn.

Daarnaast weerklinkt ook opnieuw de vraag naar meer zorg op maat in de voorzieningen en instellingen voor kinderen en jongeren met een complexe zorgnood, om te voorkomen dat ze eindeloos doorverwezen worden. Dat kwam ook al naar boven in het vorige jaarverslag. In antwoord op mijn vraag om uitleg van 27 april 2021 daarover zei de minister dat er binnen de gemeenschapsinstellingen per campus leefgroepen worden ontwikkeld die zich specifiek richten op jongeren met complexe problematieken, de zogenaamde GIB-leefgroepen (geïndividualiseerde begeleiding), waarbinnen op maat en nagenoeg een-op-een wordt gewerkt. Ook wordt in partnerschappen met GES+-voorzieningen (gedrags- en emotionele stoornissen) en kinderpsychiatrie ingezet op gedeelde trajecten.

Een derde terugkerend probleem betreft het onderwijsaanbod in gesloten instellingen. Dat is vaak nog heel beperkt, en jongeren hebben het gevoel dat ze op hun honger blijven zitten. Ook blijkt het vaak moeilijk om die jongeren extern naar school te laten gaan of om hen een diploma te laten behalen. Vaak zijn jongeren zelfs niet meer ingeschreven in een school. Nochtans hebben ook jongeren in geslotenheid even veel recht op onderwijs en denken ze ook zelf aan hun toekomst. Ook in het veilig verblijf is het garanderen van het recht op onderwijs een issue, en voorzieningen geven aan dat ze nood hebben aan meer mogelijkheden om intern volwaardig onderwijs te organiseren.

Samen met collega Loes Vandromme deed ik ter zake al concrete voorstellen, bijvoorbeeld om het mogelijk te maken voor jongeren in een jeugdinstelling om deelkwalificaties te halen en om deze jongeren een individueel aangepast curriculum te laten volgen. Daarnaast is het toch ook aangewezen om werk te maken van type 5-scholen in een residentiële setting.

Minister, op welke manier wordt er vanuit het beleid gereageerd op de vaststellingen en aanbevelingen van de Commissie van Toezicht?

Hoe kan er worden ingezet op een creatiever sanctiebeleid waarbij afzondering in de kamer slechts in laatste instantie wordt aangewend?

Hoe kan er meer samenwerking worden gecreëerd tussen de gemeenschapsinstellingen, de voorzieningen uit de VAPH-sector (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap), de kinder- en jeugdpsychiatrie en de geestelijke gezondheidszorg voor de opvolging van jongeren met complexe problemen?

In hoeverre wordt er ook in het veilig verblijf gewerkt met GIB-groepen en gedeelde trajecten?

Welke stappen worden gezet om jongeren die verblijven in een jeugdinstelling, toch positieve leerervaringen te laten beleven en zo veel mogelijk deelkwalificaties te laten verwerven?

Hoe kunnen samenwerkingen tussen voorzieningen en externe scholen worden gestimuleerd?

Hoe kan ook in voorzieningen voor veilig verblijf het leerrecht worden gegarandeerd? Welke afspraken worden ter zake gemaakt met de minister van Onderwijs?

Welke lessen worden er getrokken uit het jaarverslag van de Commissie van Toezicht die van belang kunnen zijn voor de initiatieven veilig verblijf die momenteel

nog in voorbereiding en opstart zijn, en hoe wordt daar bij de verdere uitwerking rekening mee gehouden?

De voorzitter: Collega Vaneeckhout zit momenteel vast in de commissie Binnenlands Bestuur. Hij laat zijn vraag hier vallen.

Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Op woensdag 13 april konden we allemaal de aanklacht lezen van Christian Denoyelle, jeugdrechter in Antwerpen en voormalig voorzitter van de Hoge Raad voor de Justitie. De jeugdrechter kaartte de schrijnende situatie aan waarbij een jongen van 16 jaar, vanwege gebrek aan een geschikte opvangplaats, maar liefst twee dagen in een politiecel zou hebben doorgebracht. De jeugdrechter had er namelijk voor gekozen om de minderjarige met gedragsproblemen en -stoornissen alsnog te plaatsen in een gemeenschapsinstelling, ondanks het feit dat hij geen misdrijven gepleegd heeft, maar omdat de specifieke thuiscontext het vereiste. Dat gebeurde niet, waardoor de minderjarige jongen in een politiecel moest verblijven.

Het agentschap Opgroeien, dat de jongen aan een plaats moest helpen, zou volgens persrechter Luk Versteylen geweigerd hebben hem een plek in een gemeenschapsinstelling aan te bieden. Dat zou volgens de jeugdmagistraten niet door plaatsgebrek geweest zijn, maar wel onder meer vanwege hun intern reglement en het nieuwe decreet, dat een strikt onderscheid maakt tussen VOS-jongeren (verontrustende opvoedingssituatie) en jeugddelinquenten. Het decreet gaat in september pas van kracht, maar wordt vandaag wel al anticipatief door het agentschap toegepast. Hierdoor worden alle plaatsen binnen die gemeenschapsinstellingen vrijgehouden voor jongeren die een jeugddelict hebben gepleegd.

Bruno Vanobbergen, de directeur van het agentschap Opgroeien, stelde inmiddels dat er inderdaad geen plaats aangeboden werd in een gemeenschapsinstelling, maar dat het agentschap Opgroeien wel verschillende plaatsen binnen de crisishulp heeft voorgesteld, plaatsen die door de jeugdrechter werden geweigerd.

Het agentschap Opgroeien liet inmiddels weten dat de jongen in een instelling voor veilig verblijf is geplaatst. 'Hij is daar in de namiddag naartoe gebracht. Hij sliep dus niet in een politiecel', aldus de woordvoerder. Al gaat het niet om een gemeenschapsinstelling, zoals de rechter in zijn eerdere beschikking had verzocht. Er zou ook een oplossing voor de lange termijn gevonden zijn.

Minister, wat is de laatste stand van zaken omtrent de 150 aangekondigde plaatsen veilig verblijf? Wordt de vooropgestelde timing van september dit jaar aangehouden?

Moeten jeugdrechters tot aan de inwerkingtreding van het nieuwe decreet volgens u de mogelijkheid hebben om minderjarigen, hoewel zij geen misdrijven hebben gepleegd maar omdat hun context het vereist, in een gemeenschapsinstelling te plaatsen indien er op dat moment geen alternatieve plaats beschikbaar is?

Is het agentschap Opgroeien volgens u, hoewel de overgangsbepalingen voorzien dat lopende beschikkingen of vonnissen tot de inwerkingtreding verder kunnen worden uitgevoerd, niet te voortvarend geweest door de jeugdrechters de mogelijkheid te ontfemen om VOS-jongeren alsnog in een gemeenschapsinstelling te plaatsen?

Hoe reageert u op de vrees van de jeugdmagistratuur dat de beveiligde jeugdhulp voor VOS-jongeren in september niet klaar zal zijn voor de opvang van de moeilijkst handelbare jongeren?

Hoe reageert u op het machtsvertoon tussen de jeugdmagistratuur enerzijds en het agentschap Opgroeien anderzijds, waar deze minderjarige jongen slachtoffer van dreigde te worden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Middeleeuwse toestanden noemde een jeugdrechter het de afgelopen week: minderjarigen in een cel opsluiten. En toch worden we er vandaag in Vlaanderen nog geregeld mee geconfronteerd. Het is niet nieuw, we kennen die problematiek al een tijdje.

In 2015 werd een meisje achtergelaten op de trappen van het justitiepaleis omdat er nergens plaats was; ze bracht dan maar de nacht door in een politiecel. Uw voorganger en partijgenoot Jo Vandeurzen beloofde toen actie te ondernemen. Twee jaar later vroeg ik cijfers op die aantoonde dat enkel en alleen al in de provincie Antwerpen jongeren in totaal 52 nachten doorbrachten in een politiecel op jaarbasis. Er zou opnieuw actie ondernomen worden.

We zijn nu vijf jaar later, en nog steeds verblijven er jongeren in de cel bij gebrek aan plaats in een geschikte voorziening. Op 11 april klaagt een jeugdrechter de schrijnende situatie aan dat een jongen met ADHD, autismespectrumstoornis (ASS), oppositioneel-opstandige stoornis (ODD) en een grote mentale beperking de nacht moet doorbrengen in de cel omdat er geen gepaste opvang is. De jeugdrechter schreef dat men als het ware jongeren 'criminaliseert' zodat ze toch maar een plaats zouden kunnen krijgen in een gemeenschapsinstelling. Al is dat een plek die zeker voor hen niet de meest aangewezen plek is. Jongeren met een mentale beperking en psychische problemen hebben nood aan hulp die is afgestemd op hun noden en mogelijkheden.

De algemeen directeur van het agentschap Opgroeien noemt de transitie als verklaring. Die transitie heeft tot doel de plaatsen in de gemeenschapsinstellingen te gebruiken voor minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit plegen. In de pers werd er toen geopperd dat er creatief zal moeten worden uitgekeken naar oplossingen. Welke dat zijn, dat weet niemand.

Minister, de jongeren waar vandaag geen plaats voor is, zijn net die jongeren waar de problematieken de meest complexe zijn. Voor de groep jongeren met een mentale beperking en een psychische problematiek is er echt heel weinig aanbod. Die jongeren ofwel 'psychiatiseren' – opnemen, vaak gedwongen, in een psychiatrie zonder dat er werkelijk sprake is van een psychiatrische stoornis – ofwel criminaliseren – opsluiten in een cel, omdat de overheid geen plaatsen heeft en men hen alsnog hoopt in een gemeenschapsinstelling te kunnen laten plaatsnemen – is traumatiserend voor de jongere en voor zijn omgeving. En het is bovendien allesbehalve de hulp die zij nodig hebben en waar zij ook recht op hebben. Zij verdienen beter dan dit, en ze verdienen beter dan creatieve tijdelijke oplossingen.

Onderschrijft u dat er voor jongeren met mentale beperkingen en een psychische problematiek vandaag onvoldoende residentieel aanbod is?

Bent u het met mij eens dat een gemeenschapsinstelling, waar deze jongeren vandaag soms terecht komen wegens gebrek aan alternatief, niet de juiste plek is om hen te helpen?

Welke acties zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat jongeren en jongvolwassen met deze problematieken zullen kunnen rekenen op meer financiële ondersteuning opdat zij die wel thuis kunnen verblijven, budget hebben voor een zinvolle en aangepaste dagbesteding?

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, hier zitten we weer. De collega's hebben al veel gezegd, maar niemand heeft verwezen naar uw verantwoordelijkheid. Maar niet getreurd, minister Beke, ik zal dat wel doen.

Na uw falen in heel de problematiek van de kinderdagverblijven blijkt u nu ook jammer genoeg de bal te laten vallen wat betreft het opvangaanbod van minderjarigen in verontrustende thuissituaties. Verhalen over minderjarigen die bij gebrek aan plaats in de jeugdzorg dan maar in de cel moeten verblijven, zijn een oud zeer. Welkom in de 21e eeuw in een westers land. Blijkbaar speelt de problematiek nog steeds. Terwijl het vroeger eerder ging om jongeren die vergrijpen hadden gepleegd die in de cel werden gestopt – wegens plaatsgebrek in de gemeenschapsinstellingen – gaat het nu om jongeren met gedrags- of psychiatrische problemen die zich in een verontrustende thuissituatie bevinden.

De problematiek geraakte gemediatiseerd na een alarmkreet door een jeugdrechter over een 16-jarige jongen met ADHD, autismspectrumstoornis en oppositioneel-opstandig gedrag, die thuis niet terecht kan wegens een instabiele en onveilige situatie. Het was het internaat waar de jongen verbleef die aan de alarmbel trok. De rechter zou hierop geen gepast aanbod hebben gevonden en door de gemeenschapsinstellingen werd hij geweigerd omdat jongeren in verontrustende opvoedingssituaties daar niet meer terecht kunnen. Vanaf september 2022 kunnen jongeren in verontrustende opvoedingssituaties inderdaad enkel nog maar terecht in private voorzieningen zodat ze – een terechte bekommernis – niet meer het verblijf moeten delen met jonge delinquenten. Op die manier bracht de jongen noodgedwongen een nacht in de cel door. Luidens mediaberichten zou het dit jaar al de vierde minderjarige zijn die op deze wijze een nacht in een Antwerpse cel doorbrengt. Het is moeilijk de zware impact voor te stellen van een dergelijk gevangenisverblijf op jongeren die al met mentale problemen kampen.

Vanuit het agentschap Opgroeien wordt de zaak helaas gerelativeerd. Er zou immers een "aanbod gedaan zijn van crisisopvang dat de jeugdrechter had geweigerd". Toch meer dan terecht voert de betreffende jeugdrechter echter aan dat een dergelijke crisishulp wegens het weinig duurzame karakter voor een dergelijke jongere geen oplossing is, omdat het zou betekenen dat de jongen dan van het ene adres naar het andere zou moeten.

Ik weet niet, minister, of u al in contact bent gekomen met jongeren met een autismspectrumstoornis. Ik wel. Ik ken in mijn nabije omgeving jongeren met een dergelijke stoornis. Als we zo'n jongere de ene avond ergens plaatsen en de volgende avond doorverwijzen naar een ander verblijf, om hem twee avonden later eventjes nog elders te zetten, en hem te zeggen: 'we zullen wel zien waar zien waar je eindigt, maar eigenlijk interesseert het ons niet veel', dan kan ik u verzekeren dat dat echt hallucinant is: die jongere kan daar onmogelijk mee omgaan. Maar blijkbaar bent u daar niet van op de hoogte, helaas, voor een minister van Welzijn.

"We zitten nu in een overgangsfase. Sommige jeugdrechters blijven vasthouden aan het oude systeem en daar zit spanning op", zo klinkt het bij Bruno Vanobbergen, directeur van het Vlaams agentschap Opgroeien – verontschuldigend, uiteraard. Hoe men vanuit het agentschap Opgroeien de kwestie ook probeert te relativiseren, wanneer jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie meermaals in een cel moeten verblijven, is het duidelijk dat dat wel degelijk een probleem is. Het is duidelijk dat er in de jeugdrechtbanken onvoldoende vertrouwen is in het aanbod dat het agentschap Opgroeien aanreikt.

Blijkbaar vreest de Antwerpse jeugdrechtbank dat de situatie nog verder zal escaleren en dat er een nog veel groter probleem zal rijzen in september, wanneer jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie enkel nog in de private voorzieningen terecht kunnen. Uitgerekend de private voorzieningen die deze

jongeren in een verontrustende opvoedingssituatie zouden moeten opvangen, zouden zelf vragen om jongeren naar gemeenschapsinstellingen te sturen omdat ze nog niet klaar zijn. Ook in september zouden ze nog niet klaar zijn om voldoende beveiliging te hebben tegen weglopers. "Ze krijgen er niet de expertise of de middelen voor", klinkt het. Er wordt gevreesd dat de schaarste die er nu al is, tegen september alleen maar groter zal worden.

In het regeerakkoord werd afgesproken dat u, minister Beke, de minister van Welzijn "voor de financiering, de erkenning en het toezicht op de private en publieke organisaties die zowel het noodzakelijke aanbod binnen de integrale jeugdhulp als in het kader van het jeugddelinquentierecht organiseren. Daarbij behoort de organisatie van bijkomende plaatsen binnen de private beveiligende opvang (...)." "Elk kind heeft recht op een warme thuis", klinkt het daarin ook – terecht – ambitieus. Het moge duidelijk zijn dat noch een gevangenis, noch tijdelijke crisishulp zonder snelle garantie op een duurzame aangepaste hulpverlening in een voorziening deze warme thuis kunnen garanderen.

Het agentschap Opgroeien van zijn kant maakt zich sterk dat de private voorzieningen de nodige middelen krijgen. Tegen september moeten er meer dan honderd plaatsen met veilig verblijf zijn en tegen 2023 moeten dat er 150 zijn.

Minister, bevestigt of ontkent u dat de private opvangvoorzieningen die jongeren in verontrustende opvoedingssituaties, al dan niet met een psychiatrische en mentale problematiek, moeten opvangen, momenteel voldoende plaatsen en expertise hebben om dit te doen?

Hoeveel jongeren dienden er als gevolg van weigeringen door gemeenschapsinstellingen reeds een nacht in de cel door te brengen in heel Vlaanderen? Steunt u deze weigeringen, ook indien blijkt dat er voorlopig geen afdoende alternatieven zijn voor de opvang van deze jongeren in private opvanginitiatieven?

Welke oplossingen voorziet u nu om te garanderen dat er vanaf dit moment geen jongeren in een verontrustende thuissituatie meer in de cel belanden?

Welke garanties kunt en zult u desgevallend bieden aan de jeugdrechtbanken?

Kunt u garanderen dat er tegen september voldoende plaatsen zullen zijn in private opvanginitiatieven om alle jongeren in verontrustende thuissituaties, ook met een psychiatrische of mentale problematiek, op te vangen? Zullen de aangekondigde 100 plaatsen tegen september en 150 plaatsen tegen 2023 hiervoor volstaan?

Welke bijkomende initiatieven neemt u desgevallend nog in dit verband om tegemoet te komen aan de noden en elke jongere een veilige, adequate en warme opvangplaats te garanderen, zoals afgesproken in uw regeerakkoord?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, ik zal de vragen van de heer Vaneeckhout meenemen in mijn antwoord.

Vlaanderen is sinds de zesde staatshervorming bevoegd voor de aanpak van jeugddelinquentie. Het Vlaams Parlement keurde daartoe op 15 februari 2019 het decreet betreffende het jeugddelinquentierecht goed: een ambitieus en toekomstgericht decreet, gebaseerd op hedendaagse wetenschappelijke inzichten en in lijn met internationale standaarden voor de opvang en de begeleiding van jongeren die verdacht worden van een delict of een delict gepleegd hebben.

Aan dat nieuwe jeugddelinquentierecht ging een heel participatief traject vooraf. Zo was er een werkgroep met heel diverse samenstelling die zich over deze kwestie heeft

gebogen en het unaniem eens was dat gescheiden trajecten in de toekomst noodzakelijk waren. Ik citeer ter illustratie even uit de eindtekst van deze werkgroep: "Academici geven aan dat gescheiden opvang, minstens in een eerste fase, absoluut aangewezen is. Ook jeugdrechters, jeugdadvocaten en het Kinderrechtencommissariaat geven aan voorstander te zijn van het scheiden van beide doelgroepen omwille van een andere reden voor de opvang. Er wordt binnen dit onderdeel van de discussie door meerdere partijen ook verwezen naar het besmettingsgevaar wanneer men MOF (als misdrijf omschreven feiten) en VOS samen plaatst alsook het risico op het samenbrengen van dader en slachtoffer." Dat is een belangrijk uitgangspunt.

Het Vlaams Parlement heeft daarop een heel duidelijke keuze gemaakt, met name om jongeren die een delict hebben gepleegd en jongeren uit een verontrustende opvoedingssituatie niet langer in eenzelfde voorziening op te vangen. We zijn het er dus allen over eens dat jongeren uit een problematische opvoedingssituatie, en zeker die jongeren met een complexe problematiek, niet thuishoren in onze gemeenschapsinstellingen.

De huidige Vlaamse Regering heeft zich daarop in haar regeerakkoord geëngageerd om uitvoering te geven aan dit decreet, en met name ook invulling te geven aan de vraag om jongeren met een complexe problematiek op een andere manier te begeleiden. Tegelijkertijd zal de aanpak in de gemeenschapsinstelling veel sterker gericht zijn op het vermijden van recidive, op re-integratie en op het responsabiliseren van de eigen context. De Vlaamse Regering heeft, zowel voor de modernisering van de gemeenschapsinstellingen, pedagogisch en infrastructureel, als voor de opvang en begeleiding van kinderen en jongeren uit een verontrustende situatie, deze legislatuur meer dan 70 miljoen euro voorzien.

Voor die laatste groep, waarover het in deze vragen gaat, bouwt Opgroeien samen met het werkveld een intensief hulpverleningsaanbod uit onder de noemer 'veilig verblijf'. We beschikken momenteel al over een tachtigtal plaatsen, en ik vind het dan ook evident dat we nu al jongeren de mogelijkheid geven om vanuit deze hulpverleningsvorm aangepaste ontwikkelings- en participatiekansen te krijgen.

Ik heb gelezen dat de jeugdrechter de jongen in kwestie omschrijft als "iemand met een emotionele intelligentie van een kleuter". We waren het er toch over eens dat deze kinderen niet meer thuishoren in een gemeenschapsinstelling? Dat is het uitgangspunt waar ik net naar verwees. En als er dan alternatieven zijn, ook al is dat na een korte crisisplaatsing, ben ik tevreden dat er door alle betrokkenen heel snel gehandeld is, en dat deze jongen naar een jeugdhulpvoorziening veilig verblijf kan, waar hij voor langere tijd begeleid zal kunnen worden en waar op maat ingezet zal worden op behandeling, leren en ontwikkelen en het inzetten op maatschappelijke participatie.

U vraagt mij of de private voorzieningen die zich engageren om voor deze jongeren opvang en begeleiding te voorzien, over voldoende plaatsen en expertise beschikken om dat te doen. Ik neem aan dat u dat vraagt omdat de zorgvragen dermate complex kunnen zijn dat voorzieningen die zich hiertoe engageren, bijzonder sterk uitgedaagd worden. Een combinatie van problematieken, negatieve ervaringen in een onveilige thuissituatie of in het hulpverleningsverleden zelf, zorgt ervoor dat het vaak moeilijk is te weten hoe hulpverlening opnieuw geïnstalleerd kan worden voor deze jongeren en hun gezinnen.

Jammer genoeg is er voor deze kinderen geen 'one size fits all'-oplossing. Als je veiligheid eng definieert en aldus beperkt tot 'fysieke veiligheid', dan kun je zeggen dat 'opsluiten' volstaat, maar als je veiligheid, naar de geest van de decreetgever, naast de fysieke dimensie, ook definieert als relationele en emotionele veiligheid, dan zijn we het aan de betrokken kinderen verplicht om naar andere oplossingen te zoeken.

Die complexiteit en de zoektocht die ermee gepaard gaat, vloekt met de beheersingscultuur waarin we vandaag leven en werken, een cultuur waarin we voorspelbaarheid waarderen, waarin een bepaalde methodiek altijd een zekere uitkomst dient te geven. Een zorgplan opmaken voor deze gezinnen heb ik al eens vergeleken met het leggen van een puzzel van drieduizend stukjes; een puzzel waarvan je zelfs gaandeweg ontdekt dat er stukjes ontbreken. Als we dat zorgplan vervolgens uitvoeren, dan zijn er inderdaad situaties waarin het in de praktijk allemaal niet schijnt te werken, tot frustratie van velen, in de eerste plaats ook de betrokken kinderen en gezinnen.

En toch zijn er in Vlaanderen heel wat organisaties en hun medewerkers die zich voor deze kinderen en gezinnen willen engageren. De sleutels om van deze begeleidingen een succes te maken zijn, naast het sterke engagement en het nodige geduld van eenieder, de mogelijkheid om voldoende expertise multidisciplinair en op maat samen te brengen, om op maat en in functie van het traject van de jongere te werken.

We zijn er ons heel sterk van bewust dat het voor individuele organisaties bijzonder moeilijk is om deze begeleiding alleen te dragen. Niet zelden zien we in de praktijk dat organisaties in deze casuïstiek tegen hun limieten aanlopen. De evaluatie van de intersectorale zorgnetwerken, die onlangs door de UGent werd opgeleverd, toont de voordelen van samenwerken voor deze complexe casussen. Hierop voortbouwend zijn we gestart met de proefprojecten 'De ideale wereld'.

Als we verder willen gaan voor deze kinderen dan het idee dat fysiek beveiligen volstaat, maar hun ook mentale en relationele veiligheid willen geven om opnieuw te groeien, dan zullen we onze voorzieningen ruimte moeten durven te geven om hierin te ondernemen. In onze inspiratienota 'Vroeg en nabij' schuiven we niet voor niets het principe van de gedeelde verantwoordelijkheid zo sterk naar voren.

In 'veilig verblijf' leggen we nog meer dan anders de nadruk op het belang van samenwerking. Vanaf de aanvang van een traject moeten alle hulpverleningspartners mee aan tafel om gezamenlijk het traject van de jongere en zijn omgeving vorm te geven op basis van de noden die zich aandienen. Die partners worden niet enkel in Opgroeien maar intersectoraal verkend. Zo komen ook Onderwijs en de geestelijke gezondheidszorg standaard mee in het vizier.

U vraagt naar alternatieven voor veilig verblijf als de problematiek de draagkracht van een opvangplaats veilig verblijf overstijgt. Mijn antwoord daarop is tweeledig. Ten eerste, de combinatie van de complexiteit van de casuïstiek en de hedendaagse realiteit en organisatie van de jeugdhulp nopen ons inderdaad tot een hulpverleningsvorm die vaak een einde moet maken aan een lange en complexe zoektocht naar wat nodig is voor een jongere en zijn omgeving. Veilig verblijf is voor ons in die opbouw, die vaak van escalatie naar escalatie, van crisis naar crisis gaat, de laatste halte, een eindpunt aan een vaak moeilijk traject en een nieuwe start, waarbij we jongeren en hun families rust en stabiliteit willen bieden en samen willen zoeken wat jongeren en hun omgeving nodig hebben om verder te kunnen zonder het beveiligde karakter. Duurzame vervolgtrajecten moeten de kerndoelstelling worden van deze vorm van hulp. Dat wil zeggen dat er voor deze voorzieningen een zware opdracht is weggelegd. Zo zit de positionering in elkaar op korte termijn. Dat is de realiteit. En in uiterste nood kan men nog steeds een beroep doen op de gemeenschapsinstellingen voor een time-out.

Ten tweede, op langere termijn is de positionering van veilig verblijf, als een soort 'last resort' aan het einde van de hulpverleningsketen, volgens mij niet de juiste. Ik twijfel niet aan de nood van een begeleidingsintensiteit die in veilig verblijf kan worden geboden, maar ik denk dat we hierin sneller moeten durven schakelen.

Weet u, er was een plaats voor deze jongere. Hij verbleef in een internaat met permanente openstelling (IPO). De mensen daar hebben hun uiterste best gedaan om de jongere met de best mogelijke zorgen te omringen. Maar iemand van 16, in volle puberteit, in het lichaam van een bijna-volwassene, met het verstand van een kleuter ... Wellicht voelde de jongere zich voordien in het IPO op een of andere manier ook wel thuis, geaccepteerd en veilig geborgen. Er was dus een plaats, maar men kon de situatie niet meer hanteren. En dat kunnen we begrijpen.

De oplossing die wij vervolgens kiezen, is een oplossing die erin bestaat om de jongere gesloten te plaatsen in een veilig verblijf of, als het aan de jeugdrechter had gelegen, zelfs in een gemeenschapsinstelling. We halen de jongere weg van de plek die hem jarenlang met de best mogelijke zorgen heeft omringd. Hij wordt letterlijk afgewezen, zal teleurgesteld zijn, en het zal, gelet op zijn mentale mogelijkheden, allemaal moeilijk te begrijpen zijn. Het risico bestaat dat de toestand, omdat hij zich verbaal minder goed kan uitdrukken, opnieuw zal escaleren. Zo zitten we opnieuw in de vicieuze cirkel, die we op langere termijn moeten durven te doorbreken.

Veilig verblijf moet geholpen worden in deze opdracht. Expertises moeten samen met de verblijfsplek verknoopt worden zodat de problematiek de draagkracht niet kan overstijgen. We moeten de nodige zorg naar de jongeren brengen, niet de jongeren doorsturen naar alternatieven voor veilig verblijf. We zoeken op Vlaams en regionaal niveau samen met de voorzieningen hoe we hen bij deze moeilijke opdracht maximaal kunnen ondersteunen. We maken de verbinding met andere sectoren zoals de geestelijke gezondheidszorg en het onderwijs. We organiseren ondersteuningstrajecten met betrekking tot de organisatie van het leefklimaat en het omgaan met agressie. We brengen partners samen in lerende netwerken om te zoeken hoe we ons regionaal kunnen organiseren. We sturen aan op interdisciplinaire diagnostiek als vertrekpunt, gaan in dialoog met cruciale partners zoals de jeugdrechters en de GES+-settings enzovoort. We zoeken samen met organisaties hoe ze, samen met andere partners, gedifferentieerd kunnen omgaan met kritische incidenten in de organisatie.

De discussie over de opnameplicht is, wat mij betreft, gekoppeld aan wat ik daarnet heb gezegd. Denkt u dat een jongere de beste zorgen zal krijgen als een voorziening die aangeeft geen gepaste zorg te kunnen leveren of te willen leveren, de zorg toch moet leveren? Als u veiligheid reduceert tot fysieke beveiliging, zal dat ongetwijfeld nog wel lukken, maar als we ontwikkelingskansen en participatiekansen belangrijk vinden, dan is dat een ander paar mouwen.

Als we deze jongeren gepaste zorg en zorggarantie willen geven, dan moeten we voorzieningen in de regio gezamenlijk verantwoordelijk maken om ook de zorg met een beveiligd karakter voor een jongere in de regio te organiseren. Een collectieve regionale samenwerking voor de meest complexe casussen versterkt de gedeelde verantwoordelijkheid bij voorzieningen zonder ze van buitenaf te moeten verplichten.

We doen dat vandaag al met de zorggarantie voor het jonge kind, voor 0- tot 3-jarigen, en in de intersectorale zorgnetwerken, die permanent een dertigtal zeer complexe casussen begeleiden. De beide projecten leveren zeer goede resultaten. Ik gaf al aan dat de Universiteit Gent de netwerken die in 2016 voor zeven jaar werden opgericht, heeft geëvalueerd. De belangrijkste conclusie is dat samenwerking cruciaal is om voor deze kinderen adequate zorgtrajecten te kunnen realiseren, en dat elk zorgtraject uniek is.

Veilig verblijf kan mijns inziens maar waardevol zijn als het geïntegreerd kan worden in een breder multidisciplinair netwerk. We nemen lessen uit de intersectorale zorgnetwerken mee in de conceptnota 'Vroeg en nabij', waarin regionale, gedeelde

verantwoordelijkheid een belangrijk element is. De kerngroep rond regionale netwerken en de kerngroep rond erkennen en financieren denken op basis van de resultaten van divers wetenschappelijk onderzoek na over concrete voorstellen waarmee we met de regering aan de slag kunnen.

Voorzieningen veilig verblijf zijn geen eilanden in het hulpverleningslandschap. Heel wat van deze voorzieningen beschikken zelf over mogelijkheden om aan uitstroom te werken, voor andere is het van groot belang hierover samenwerkingsafspraken met partners te maken.

Uitstroom moet vanaf het begin van een hulpverleningstraject van een jongere mee in het vizier komen. Idealiter blijft voorgaande hulpverlening, waar we van weten dat 80 procent van de jongeren die instromen in een veilig verblijf, ze heeft gehad, betrokken tijdens het traject in veilig verblijf, zodat naadloos kan worden bijgeschakeld of afgeschakeld in intensiteit van begeleiding en in de mate waarin beveiliging al dan niet noodzakelijk is.

Daarnaast zullen we voorzien dat specifieke uitstroommogelijkheden voor jongeren uit een verontrustende opvoedingssituatie die vandaag in de gemeenschapsinstellingen verblijven, ook aangewend zullen worden voor jongeren die uitstromen uit veilig verblijf. In 2019 startte de Vlaamse Regering al met een hulpprogramma in de residentiële jeugdhulp, met als doel een betere samenwerking tussen jeugdhulp en gespecialiseerde gezondheidszorg. Dit hulpprogramma continueren we ook in 2022. We zullen dat opnieuw evalueren en de aanpak ook integreren vanuit 'Vroeg en nabij' in 2023.

Wat de zorgen van de jeugdrechters betreft, met betrekking tot het concept van veilig verblijf, kan ik enkel aangeven dat we de ambitie om voor deze jongeren de best mogelijke zorg te garanderen, delen. Daarnaast kennen zij de betrokken jongeren goed, ze zien hoe complex de casussen zijn, en mogelijk zijn ze daarover bezorgd.

Ik heb in het voorgaande geschetst dat we hier voor een complexe en uitdagende oefening staan, waarbij we de ambitie van de decreetgever ten volle moeten waarmaken, door verontrustende situaties en delicten te scheiden, en naast het aspect van de fysieke beveiliging, ook de mentale en relationele veiligheid te willen aanpakken.

Iedereen beseft dat dit een verhaal zal zijn van vallen en opstaan, van lukken en mislukken, maar iedereen was het erover eens dat we voor deze kinderen en jongeren ambitieuzer moesten zijn. We zullen de volle steun van de jeugdrechters nodig hebben om deze transitie te realiseren.

We hadden reeds een centraal en een regionaal dialoogmoment met de jeugdrechters, de consulenten en de toeleiders van de toegangspoort. We hebben dit voorjaar opnieuw een centraal overleg met jeugdrechters, waarin we de gedetailleerde puzzel van aanmelding en instroom van de gemeenschapsinstellingen en veilig verblijf transparant zullen bespreken. Dit voorjaar organiseren we ook regionale dialoogmomenten waarin we in de provincies de regionale cijfers zullen doorspreken. Jeugdrechters worden op dit moment opnieuw uitgenodigd.

We garanderen dat er in september 2022 voldoende veilige trajecten opgestart zullen worden in relatie tot het aantal jongeren vanuit een verontrustende opvoedingssituatie die momenteel in de gemeenschapsinstellingen verblijven. Momenteel kunnen we een 80-tal plaatsen organiseren. Dit voorjaar gaan we naar een 100-tal ontwikkelde plaatsen, om uiteindelijk door te groeien naar 150 plaatsen extra capaciteit. We weten dat heel wat private partners moeilijkheden hebben om de tijdslijn met betrekking tot de bouwprojecten te halen. Dat heeft onder meer met corona te maken, maar we monitoren dit en volgen dit van nabij op. Indien

vraag en aanbod in het gedrang zouden komen, zullen we, samen met de voorzieningen die zich geëngageerd hebben om in september 2022 van start te gaan, zoeken naar creatieve oplossingen om de nodige capaciteit op te schalen.

De lijn tussen de gebeurtenissen vanuit een verontrustende situatie en een vermoeden van een delict is in een aantal gevallen zeer dun. Iedereen die in de jeugdhulp actief is, weet dat. Een jongere die in een voorziening verblijft vanwege een verontrusting en daar gedrag stelt dat als een delict kan worden omschreven, bijvoorbeeld brand stichten, vernielingen aanrichten of medebewoners of medewerkers bedreigen, riskeert om als een potentiële delictpleger te worden aangemeld.

Voorzieningen die bijvoorbeeld hun medewerkers bedreigd zien, mogen een pv laten opmaken of een klacht indienen. Individuele medewerkers kunnen dat ook. Onze burgerrechten stoppen niet aan de ingang van een voorziening jeugdhulp. Of ze dat doen, hangt af van iedere individuele situatie en de inschatting ter plaatse. Voorzieningen gaan daar ook behoedzaam mee om. En daarna is het aan de rechterlijke macht om een weloverwogen beslissing te nemen in functie van de jongeren en hun omgeving. Ook daarin heb ik alle vertrouwen. Maar voor alle duidelijkheid: situaties waarbij dergelijke afwegingen gemaakt moeten worden, komen vrijwel dagelijks voor in de jeugdhulp.

We beschikken niet over structurele cijfergegevens over kinderen en jongeren die de nacht in de cel moeten doorbrengen. Een onderzoek dat hierover in de vorige legislatuur werd uitgevoerd, geeft ook aan dat het praktisch heel moeilijk is om die gegevens te verzamelen. We merken in de praktijk echter dat dit aantal sterk afneemt, zoals cijfers vanuit Antwerpen die deze week in de pers gebracht werden, ook illustreren.

Er bestaan wachtlijsten voor residentieel aanbod voor kinderen en jongeren met een handicap en andere problemen. We zien dat in alle regio's, maar zeker ook in Antwerpen. Tegelijkertijd stellen we vast dat we de invulling van dat residentieel verblijf ook anders moeten doen. Pedagogisch, daarover heb ik al uitgebreid geantwoord, maar ook naar personeel en personeelsinzet toe. Werkbaar werk aan de ene kant, voldoende mensen vinden aan de andere kant, zorgen er ook voor dat we onze bestaande modellen moeten durven herdenken. Sterker en meer aanklappend zijn in de eigen context, residenties positioneren als gezinsondersteunend. Ik verwees bijvoorbeeld al naar de projecten binnen het actieplan zorggarantie voor het jonge kind. Die beweging is al enkele jaren ingezet, maar het vraagt natuurlijk tijd om dat te realiseren.

Dat uit zich bijvoorbeeld in de manier waarop het bijkomend aanbod veilig verblijf uitgewerkt wordt, maar ook in andere projecten om het residentieel verblijf te differentiëren en in te zetten op een positief leefklimaat, en projecten om residentiële plaatsingen te voorkomen. Specifiek voor kinderen en jongeren met een handicap betekent die zoektocht naar andere werkwijzen ook dat er de afgelopen jaren voornamelijk geïnvesteerd is in persoonsvolgende budgetten die op vraag van de gezinnen flexibel ingezet kunnen worden. Zo maakte ik nog 3 miljoen euro extra vrij voor persoonsvolgende convenanten voor kinderen en jongeren met een handicap en een complexe hulpvraag. Dat geld kan onder meer gaan naar aangepaste dagbesteding.

De vaststellingen en de aanbevelingen van de Commissie van Toezicht worden jaarlijks grondig doorgenomen en verder geïmplementeerd in onze ontwikkelde visie over de gemeenschapsinstellingen en veilig verblijf in de jeugdhulp. We hadden in het verleden reeds gezamenlijk overleg met deze commissie en hernemen dit in de nabije toekomst.

Een creatiever sanctie- en breed reactiebeleid in de organisaties is een topic dat de nodige aandacht verdient. Enerzijds gaf de Academische Werkplaats Leefklimaat

dit vraagstuk een prominente plek in zijn leertrajecten met private organisaties, veilig verblijf en de gemeenschapsinstellingen. De uitdaging ligt er om kritische incidenten te begrenzen zonder dit vanuit een ongelijkwaardige en repressieve machtspositie te moeten doen. Deze academische werkplaats wordt verlengd en gaat onder meer hierover verder in intersectoraal overleg.

Zingeving en positieve leerervaringen bij jongeren zijn essentieel om de interne motivatie en drijfveer van jongeren te versterken. Ze vormen dan ook een van de kernopdrachten van de woonplekken waar jongeren al dan niet tijdelijk verblijven. We vragen aan voorzieningen zoveel mogelijk aan te sluiten bij het gewone leven. Organisaties bouwen een intensief samenwerkingsverband met de lokale onderwijsinstanties uit en maken gezamenlijke afspraken. Heel wat jongeren lopen dan ook gewoon school. Voorzieningen investeren hard in hun samenwerkingsrelaties met lokale onderwijsinstanties. Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid ondersteunen ze gezamenlijk trajecten van jongeren, en zien we in de praktijk waardevolle initiatieven ontstaan. Er zijn bijvoorbeeld scholen waar begeleiders meelopen en leerkrachten in de klas ondersteunen. Tegelijkertijd werken we sedert enige tijd met onderwijsambassadeurs in de voorzieningen die de relatie bewaken tussen wat er op school gebeurt, en wat er in de jeugdhulp gebeurt.

Het schooltraject van jongeren in de gesloten setting verloopt vaak moeilijk. Toch vinden we het essentieel om te blijven zoeken naar manieren om jongeren in beweging te krijgen, hen te laten leren en te ontwikkelen. Onderwijs is nauw betrokken op dit verhaal en helpt mee zoeken naar creatieve mogelijkheden om alsnog met deze jongeren, binnen het officiële onderwijssysteem, aan de slag te gaan. Bijkomend krijgen organisaties een financiële enveloppe om creatieve alternatieven gericht op leren te ontwikkelen. Idealiter kunnen wij onderwijs officieel integreren en vormgeven in deze voorzieningen en jongeren dus officiële attesten of diploma's laten behalen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel voor uw heel uitvoerige antwoord over wat toch wel een moeilijke problematiek is. In de vorige legislatuur hebben wij met het goedkeuren van het ontwerp van decreet inzake jeugddelinquentie, en u nu in de uitvoering, een heel duidelijke weg gekozen, een weg waar ik voor tweehonderd procent achter sta. We hebben hier in de vorige legislatuur zo vaak besprekingen gehad waarbij op alle banken werd gesteld dat het niet kan dat jongeren vanuit een verontrustende opvoedingssituatie in een gemeenschapsinstelling worden geplaatst en daar terechtkomen tussen jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Dat is een omslag waar ik heel, heel sterk achter blijf staan.

Vlaanderen investeert daar ook veel in, door die 150 bijkomende plekken veilig verblijf. Dat zijn plekken die infrastructureel veel vragen en die vooral voor de voorzieningen en de begeleiding heel veel uitdagingen inhouden. We moeten daar de vinger aan de pols houden. We zitten in die transitie. We horen op het terrein een aantal bekommernissen. Ik denk dat we die bekommernissen ook allemaal delen, en u ook, denk ik, namelijk dat die transitie op een goede manier verloopt en dat we ervoor moeten zorgen dat de meest kwetsbaren daar niet door de mazen van het net vallen. De meest kwetsbaren, dat zijn dan degenen met de meest complexe problematieken.

Ik heb ongelooflijk veel appreciatie voor wat de voorzieningen doen, ook als voorzieningen op een bepaald moment zeggen: 'Sorry, maar hier stopt het, of stopt het even, want hier lukt het niet meer. Laat ons even een andere oplossing zoeken.'

Het allerslechtste is natuurlijk echter dat een jongere op een bepaald moment in een vacuüm terechtkomt omdat er een time-out nodig is in een voorziening waar

hij verblijft, of dat er binnen het netwerk – u hebt gelijk, we moeten netwerken vormen daarrond – geen andere opvangplek of begeleiding voorhanden is. Minister, dat is iets wat we heel goed moeten bewaken. Ik ben er zeker van dat we daarover nog vaak van gedachten gaan wisselen. Ik zou u nog veel bijkomende vragen kunnen stellen, maar dat is voor mij de essentie. We staan allemaal achter die transitie. Die stelt ons nu, op korte termijn voor grote uitdagingen. Die 80 plaatsen zijn er.

Nu jongeren zullen worden ondergebracht in die plekken veilig verblijf en vanaf september niet meer naar de gemeenschapsinstellingen kunnen, zult u samen met de sector, met de jeugdrechters de vinger aan de pols houden, om te zien of er geen jongeren door de mazen van het net vallen, hoe we die dan kunnen opvangen en eventueel kunnen bijsturen, als het nodig is? Op welke manier zult u dat doen, en zult u die transitie continu evalueren?

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, dank u wel voor de inderdaad uitgebreide antwoorden. Ik zal mij afzijdig houden wat de concrete casus van de jongere zelf betreft. We hebben daar niet alle informatie over. Het heeft ook geen zin om het daar heel concreet over te hebben. Ik kan me echter alleszins niet van de indruk ontdoen dat de jeugdmagistratuur en het agentschap Opgroeien onderling wat aan het armworstelen waren.

Collega Blancquaert gaat iets verder in haar vraagstelling. Zij wijst het agentschap Opgroeien echt met de vinger. Zelf wil ik niet zo ver gaan. Ik kom immers uit die wereld, zoals u weet. Ik ben zelf werkzaam geweest binnen de jeugdhulpverlening, en specifiek ook binnen de crisisjeugdhulpverlening. Ik denk dat het vooral goed is dat beide instanties in eigen boezem kijken. Het gaat in dezen over enorm kwetsbare minderjarigen, jongeren die het thuis al ontzettend moeilijk hebben en die de overheid dan onder haar hoede neemt. Vervolgens komen ze bij een overheid terecht die hen van het kastje naar de muur stuurt, of nog erger, van het kastje naar de politiecel. Ik heb het dan niet over de crisisjeugdhulpverlening, die tijdelijk is, waardoor ze dan weer naar een andere plek moeten gaan. In ieder geval, dat kan en mag absoluut niet de bedoeling zijn, en ik denk dat we dat ook niet streng genoeg kunnen veroordelen.

Ik citeer graag de Vlaamse kinderrechtencommissaris in dezen. Voor alle duidelijkheid, het gaat niet over deze casus. Het was een reactie in de pers op een ander geval, van twee minderjarige Servische kinderen, maar ik ben er zeker van dat het ook op dit van toepassing is. Ik citeer: "Kinderen zijn geen volwassenen en hebben recht op bescherming en begeleiding op kindermaat. Vaak zijn ze slachtoffer van uitbuiting. We vragen om elk kind als kind te beschouwen, een betere samenwerking tussen diensten en een kindtoets in het politiewerk." We weten dat dat laatste een taak van de federale overheid is. Daaraan kan hier niks worden gedaan, maar voor de rest kunnen wij in Vlaanderen wel heel veel doen. Minister, ik roep u er daarom echt toe op om zeker diegenen die onder uw politieke voogdij staan, tot de orde te roepen. Wat de rechterlijke macht betreft in dezen, ook gezien haar onafhankelijkheid, moet die zelf maar haar verantwoordelijkheid nemen. Dat is wat mij heeft geërgerd.

Nu mijn algemene bedenkingen. Voor alle duidelijkheid, ook ik sta voor de volle honderd procent achter de beslissing, ook met die decretale verankering, om MOF-jongeren en VOS-jongeren van elkaar te scheiden. Ik wil daar echter wel een kanttekening bij maken. Het is in de praktijk niet zwart-wit. We weten dat iemand die een misdaad heeft gepleegd, vaak ook uit een verontrustende opvoedings-situatie komt. We weten ook dat iemand die geen misdaad heeft gepleegd, vaak zo'n gedrag vertoont, heel agressief, heel opstandig, en dat is dan ook heel moeilijk

hanteerbaar. Ik wil er dus echt op wijzen dat het in de praktijk allemaal heel moeilijk is, maar nogmaals, ik sta zeker wel voor honderd procent achter dat decreet. Als er echter een overgangsbepaling bestaat voor bestaande beschikkingen en vonnissen van een jeugdrechter om daarvan af te wijken, dan moet men daarvan in de meest uitzonderlijke gevallen en het liefst zo weinig mogelijk nog tot 1 september kunnen gebruikmaken, maar de magistratuur mag nadien evenmin jongeren 'criminaliseren' om ze dan toch maar in die gemeenschapsinstelling te krijgen. Dat is ook niet de bedoeling.

Minister, u geeft aan dat er vertraging is wat die veilige verblijven betreft. Zal die timing van september dit jaar dan niet worden gehaald? Als u aanvoelt dat die niet wordt gehaald, dan hoop ik dat u echt in actie schiet zodat dat wel in orde komt en die 150 plaatsen er daadwerkelijk komen. Ik maak me daar nu immers wel zorgen over. Mijn heel concrete vraag is ook: hoe gaat u ervoor zorgen dat er tot 1 september geen VOS-jongeren meer in de politiecel terechtkomen, al is het maar voor één uur?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, met uw redeneringen over het theoretische aspect ben ik het deels eens, deels oneens. Ik ben het er zeker mee eens dat het een goed idee is om jongeren in een verontrustende opvoedings-situatie te scheiden van jongeren die als misdrijf omschreven feiten plegen. Op dat punt hebt u dus zeker onze steun. Dat weet u. Ik vind echter niet dat er in die hele periode waarin u die transitie voorbereidt zo veel aandacht mag gaan naar allerlei vormen van gesprek, vergadering, overleg, rond de tafel zitten, regisseren, samenbrengen. Er gaat heel veel tijd, maar ook geld verloren aan allerlei pogingen tot regie van situaties van jongeren, en die regie wordt dan in handen genomen door mensen die die jongeren niet kennen, zelfs nooit hebben ontmoet. Dat zorgt niet alleen voor tijdverlies, maar vaak ook voor heel veel onbegrip bij hulpverleners in de praktijk, die die jongeren wel kennen en die bijna een groot pleidooi moeten houden, ter plekke of schriftelijk, via documenten, om die jongere recht te geven op de hulp die die nodig heeft. Dat is niet eenvoudig bij de jeugdhulp.

Overigens, ook wat de persoonsvolgende budgetten van het VAPH betreft, is dat niet eenvoudig. Ook al is een jongere bijvoorbeeld maandenlang in opname geweest in een psychiatrische voorziening, dan nog vindt men het bij het VAPH, wanneer die vraag wordt gesteld, niet noodzakelijk dat de informatie die hun wordt doorgestuurd door een multidisciplinair team, voldoende geloofwaardig is om daar conclusies uit te trekken. Er is dus wel wat wrevel op het terrein: al dat geregisseer en samen vergaderen door mensen die die jongeren niet kennen, gebeurt vaak nogal blind. Men geeft aan dat dat te weinig wordt meegenomen. Daar ben ik dus heel bezorgd over.

Er is een laatste aspect dat ik toch wel wil vermelden. Het duurt lang. Er is plaats te kort. U hebt die 70 miljoen euro aangehaald. Die is er, maar er zijn helaas verschrikkelijk veel jongeren met een grote nood die in een context opgroeien, de thuiscontext of een andere context van hulpverlening, die hen op dat moment niet aankan, die hun niet de steun, de hulp kan geven die ze nodig hebben. Ik denk dat het belangrijk is dat de Vlaamse Regering een extra investering doet, ook om te vermijden dat gebeurt wat nu is gebeurd. Ik denk dat dat niet enkel uw verantwoordelijkheid is. U hebt vanzelfsprekend ook uw collega's in de regering nodig om die budgetten vrij te maken. Ik denk echter dat we allen weten dat dit niet enkel een oefening is van herschikken en reorganiseren, en ook een van meer luisteren naar mensen op het terrein – dat is dan mijn inbreng –, maar ook een van budgetten. Ik hoop dus dat u ter zake in de toekomst toch meer loskrijgt bij uw collega's.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Collega Verheyen, mijn ouders hebben mij altijd geleerd dat wijzen zeer onbeleefd is, maar vandaag wijs ik minister Beke toch wel met de vinger. Ik citeer even: "Bij een interpellatie kan de politieke verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering of van een minister in het gedrang komen." Minister, mocht u het nog niet doorhebben, aan uw antwoord te horen is dat ook daadwerkelijk het geval. Uw politieke verantwoordelijkheid komt in dit dossier in het gedrang, en helaas niet enkel in dit dossier. Het was een antwoord zoals ik dat van u gewoon ben: veel praten, veel herhalen, maar weinig zeggen. Een goednieuwsshow, maar helaas getuigt uw beleid van iets anders. (*Opmerkingen*)

Het ene moment kunt u verzekeren dat er voldoende plaatsen zullen zijn in september, nog geen minuut later zegt u dat, als het toch niet lukt, we maar creatieve oplossingen zullen moeten zoeken. Minister, ik geloof u niet meer, en samen met mij vele Vlamingen. U had het zonet over alternatieven, maar laat mij duidelijk zijn, een politiecel voor jongeren in nood is allesbehalve een alternatief. U zou beschaamd moeten zijn dat u het zelfs nog maar durft aan te halen. Het zal uw kind maar zijn in een dergelijke situatie. In heel uw antwoord hebt u het woord 'politiecel', nochtans het onderwerp van mijn interpellatie, met moeite één keer in de mond genomen. U hebt het zelfs niet uitgesproken. Het zal uw kind maar zijn dat in een cel wordt opgesloten, als zogenaamd alternatief. Ik ben benieuwd of u dan nog zo'n vaag en ontwijkend antwoord zou durven te geven.

Het is niet de eerste keer dat een jongere in een politiecel belandt omdat er nergens anders plaats is. Het probleem is al veel langer aan de gang. U beschikt zelfs niet over de cijfers, als ik het correct heb gehoord. Hoe kunt u zeggen dat dit afneemt als u zelfs geen flauw benul hebt van het aantal jongeren die in een cel moesten verblijven? De jeugdrechtbanken slaan al jarenlang alarm over het plaatsgebrek. Het probleem is zeer breed. Het gaat ook over het plaatsgebrek in de kinder- en jeugdpsychiatrie. Zo lazen we vandaag nog in de krant dat er vorig jaar 24 jongeren gedwongen zijn opgenomen in Antwerpen, een forse stijging ten aanzien van het jaar voordien. Deze jongeren komen dan ook vaak terecht in de volwassenenpsychiatrie omdat er nu eenmaal geen plaats is voor hen. De jeugdrechters geven aan dat ze hun beslissing vaak moeten nemen op basis van het aanbod dat voorhanden is, in plaats van op basis van de noden van de jongere. Uw beleid, minister. Uw beleid. Dat is toch de omgekeerde wereld.

U hebt als minister al meermaals aangehaald dat het belangrijk is dat de juiste hulp wordt gegeven aan jongeren. Toch lijkt er geen verandering te komen. Toch lijkt u steeds opnieuw te falen. Misschien moet u ook eens een antwoord geven op de vraag hoe lang uw partij al deel uitmaakt van de diverse regeringen. Uw partij zit immers al jarenlang aan de knoppen. Uw partij levert, ongeacht de verkiezingsuitslagen, steeds opnieuw ministers. Uw partij, CD&V, is mede verantwoordelijk voor dit falende beleid. U bent verantwoordelijk als minister van Welzijn.

Vandaar ook mijn bijkomende vragen. Bent u van mening dat er nu een goed overzicht is van de huidige knelpunten en wat nu precies fout loopt? Misschien heb ik u daarnet verkeerd verstaan. Misschien kunt u mij nu wel cijfers geven, als u zegt dat dit afneemt. Dan hoor ik ze graag van u. Dan hoor ik graag welke cijfers u momenteel binnen uw dossier voorhanden hebt. Hoe verklaart u dan dat het systeem nog steeds mank loopt? Daarnaast komt er ook kritiek op het feit dat de afbakening van veilig verblijf niet altijd duidelijk is en daarbij ook niet wordt gedefinieerd. Hoe kijkt u naar deze bezorgdheid, en hoe zou u dat zelf definiëren? Ik hoop alvast dat uw tweede repliek misschien iets duidelijker zal zijn. Ik hoor in uw antwoord graag iets minder blabla en iets meer boemboem.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Eerst en vooral excuses van collega Vaneeckhout, die is opgehouden in een andere commissie. Ik kom echter graag even tussen.

Minister, de scheiding tussen kinderen en jongeren die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, en kinderen en jongeren in jeugdhulp is inderdaad een heel goed principe, maar in de praktijk weten we eigenlijk allemaal dat de aanvulling van plaatsen voor kinderen en jongeren in jeugdhulp zéér onvoldoende is. Er zijn verhoudingsgewijs zelfs veel meer plaatsen in jeugddelinquentie gecreëerd, terwijl het bovendien de bedoeling was om meer op een persoonlijk project in te zetten in jeugddelinquentie.

Daarbuiten, die rechters hebben wel een punt: de scheiding tussen die twee groepen kinderen en jongeren is in de praktijk soms echt flou. Van kinderen en jongeren die het heel moeilijk hebben, is er vaak wel iets te vinden dat ze hebben mispeuterd als men een plaats wil zoeken, voor het welbevinden van die kinderen en jongeren, en soms ook van de omgeving en de hulpverlening zelf. Al sinds de goedkeuring van het nieuwe decreet heeft men dat goede principe beaamd, maar vanaf dan heeft men ook, zowel in het parlement als vanuit het middenveld, de vrees aangehaald dat rechters, uit pure nood, om mensen veilig te houden en om die kinderen en jongeren veilig te houden, inderdaad gedwongen zouden zijn om hen door te sturen naar jeugddelinquentie – laat staan de ongelooflijk schrijnende situatie dat er een kindje of een jongere in een cel belandt. Ik heb bij die berichtgeving eerlijk gezegd wel naar mijn kinderen gekeken en beseft dat er zo eentje in een politiecel heeft moeten slapen.

Ook een factor, die werd aangehaald door rechter Christian Denoyelle, is het beleid van de war on drugs. Daarvan heeft men inderdaad wetenschappelijk aangetoond dat het een criminaliserend effect heeft, voor meer incarceration zorgt. Minister, dan kom ik tot mijn vragen. Dit is immers inderdaad de kroniek van een aangekondigd probleem: men wist al voor het decreet in werking trad dat er een probleem zou komen als er niet genoeg plekken zouden worden gecreëerd, in jeugdhulp tout court en zeker in veilig verblijf. Hoeveel jongeren in een problematiek van jeugddelinquentie zetten op dit moment in op een persoonlijk project? Verder hoor ik u echt, oprecht graag zeggen dat het nodig is dat er genoeg plekken zijn binnen de jeugdhulp, en genoeg plekken voor veilig verblijf. Maar kunt u garanderen dat er vanaf september ook effectief genoeg plekken zullen zijn? Met die budgetten staat en valt het hele probleem immers wel.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, wat de casus betreft: de jeugdrechter die heeft beslist om de betrokkene naar een cel te brengen, dat is een beslissing van de jeugdrechter geweest. Er was een alternatief voorhanden, maar de jeugdrechter heeft daartoe beslist. Mevrouw Blancquaert, ik heb hier negen pagina's uitleg gegeven. Ik heb de indruk dat u er ofwel niet naar hebt geluisterd, ofwel dat voor u alleen simpele oplossingen bestaan. De diverse tussenkomsten van andere collega's hier tonen echter ook aan dat er daarvoor inderdaad geen simpele oplossingen bestaan. Dat is wat ik ook heb gezegd. Het is inderdaad waar dat ik en mijn partij al lang regeringsverantwoordelijkheid dragen. Dat is inderdaad niet waar voor uw partij, en wat mij betreft, zal dat nog wel even duren. Dat is echter eigenlijk niet de kern van de zaak.

Er zijn hier een aantal concrete vragen naar cijfers gesteld. Collega Verheyen, er zijn op dit ogenblik 85 plaatsen operationeel. Dat zijn er bijna 2 keer zo veel als jongeren waarover het hier gaat en die momenteel in een gemeenschapsinstelling verblijven. De komende maanden zullen daar nog een 20-tal plaatsen bij komen.

Collega Van den Bossche, u hebt gesproken over het belang van een goede regie, onder meer in het kader van transparantie en continuïteit. Dat is inderdaad zo. U

zult ook hebben gelezen dat wij in onze inspiratienota aan alle actoren vragen om trajectondersteuning te realiseren en concrete voorstellen te doen om dit principe ook echt te realiseren. U zult ook hebben gelezen dat jeugdrechters hun pijlen op dit moment sterk richten op de psychiatrie, en ook op het gebrek aan plaatsen daar, zodat kinderen in de volwassenenpsychiatrie moeten worden ondergebracht omdat daar ook tekorten zijn.

Wat de concrete cijfers betreft, mevrouw Groothedde, breiden wij de gemeenschapsinstellingen uit met 45 plaatsen in veilig verblijf. In totaal gaat het over 150 plaatsen. Dat is los van het uitbreidingsbeleid.

Er zijn ook vragen gesteld over het overleg met de magistratuur. Wij zullen inderdaad dat overleg tussen agentschap en magistratuur houden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, het is natuurlijk van twee dingen één. Ofwel vinden we allemaal – en dat heb ik toch vanuit veel kanten gehoord, ook in de vorige legislatuur, en in de aanloop naar het decreet – dat jongeren vanuit een heel verontrustende opvoedingssituatie, met complexe problematieken, niet thuishoren in een gemeenschapsinstelling. En dan willen we de switch doen naar dat veilig verblijf. Ofwel durven we die stap niet te zetten. En wat ik hier hoor, is dat we er eigenlijk voorstander van zijn, maar dat we eigenlijk weten dat het onderscheid niet altijd te maken is, en dat er dus toch nog maar in de gemeenschapsinstellingen zullen verblijven of geplaatst worden, en dat we dus zeker voldoende plek moeten voorzien. Dat begrijp ik eigenlijk niet zo goed.

Ik besef voor tweehonderd procent dat dat een enorme uitdaging wordt, een uitdaging die we, in het belang van die jongeren, toch wel allemaal moeten durven aan te gaan zeker? En daar hebben we ook uitdrukkelijk voor gekozen. Dus voor jongeren die een misdrijf hebben gepleegd voorziet het decreet jeugddelinquentierecht een heel arsenaal aan mogelijke sancties, veel meer dan er vroeger mogelijk waren. Dat gaat van een positief project voorstellen tot delictgerichte contextbegeleiding, enzoverder, tot een verblijf in een gemeenschapsinstelling – langer dan vroeger. En daarnaast heb je de verontrustende thuissituatie, waar ook een heel amalgaam aan mogelijkheden is, tot en met dat veilig verblijf.

De minister heeft gelijk. Dat moet geen eindpunt zijn. Het is gewoon binnen dat netwerk van mogelijkheden dat dat veilig verblijf er moet zijn. En zoals ik daarjuist heb gezegd, zijn daar uitdagingen bij. En we moeten erop toezien dat er geen jongeren tussen de mazen van het net vallen. Dat vraagt een continue monitoring, vanaf vandaag, zeker gedurende de eerste periode, en met bijsturingen als dat nodig is.

Minister, ik vraag dat we daar overal oog voor zullen blijven hebben. Maar de stap op zich is alleszins een stap waar wij in geloven, en die we verder moeten uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Minister, u zegt inderdaad dat er momenteel 85 plaatsen zijn voor veilig verblijf. De komende maanden komen er nog 20 plaatsen bij. We zitten nog niet aan het aantal dat we zouden moeten hebben, dus ik hoop echt dat we daartoe komen. Want die plaatsen veilig verblijf zijn echt belangrijk. Dus ik hoop dat als u merkt dat we er misschien niet zullen komen met die plaatsen, dat u echt in actie schiet om zeker op tijd aan die nodige aantallen te komen.

Tot slot hoop ik dat alle betrokken actoren meegekeken of meegeluisterd hebben, en dat zij de handen nog meer dan anders in elkaar slaan, in het belang van het

kind. Ik weet dat het heel gemakkelijk praten is, hier op deze plaats, achter dit microfoontje, maar in de praktijk is dat absoluut niet het geval. Dus ik zit hier nu een beetje tussen twee stoelen, het is een tweestrijd. Maar wat er zich vorige week heeft afgespeeld, zowel in de feiten als in de pers, was absoluut geen fraai zicht. Een VOS-jongere hoort niet in een politiecel, en zeker niet als er nog plaats is.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Ik denk dat ik ook nog eens wil benadrukken dat wij vanzelfsprekend voor de switch naar veilig verblijf zijn. Maar als we moeten kiezen tussen iemand tijdelijk onderbrengen in een gemeenschapsinstelling, dan wel die in de cel gooien, dan kiezen wij natuurlijk wel voor de mogelijkheid met het minste kwaad. Idealiter hoeft geen van beide te gebeuren, ik denk dat we het daarover eens zijn.

Iets wat ook niet meer zou mogen gebeuren, maar steeds meer gebeurt, is het plaatsen van kinderen in de volwassen psychiatrie, vaak crisisafdelingen. Dat heeft, om u te vervolledigen, niet louter te maken met het feit dat er soms plaats te kort is, maar ook met het feit dat dat vaak open afdelingen zijn, en dat sommige kinderen zouden vluchten uit die afdelingen, of zichzelf iets zouden aandoen. Daardoor worden ze in een gesloten volwassenenafdeling behandeld, wat ook geen geschikte plek is. Dus ook daar denk ik dat we beter moeten kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, we krijgen opnieuw geen antwoorden. Weet u dat wij dergelijke nietszeggende antwoorden momenteel als typische 'Beke-antwoorden' omschrijven? Zo gaat dat in de wandelgangen. Het is een typisch Beke-antwoord: je krijgt een antwoord van negen pagina's, maar eigenlijk is het opnieuw veel zeggen en weinig inhoud. Ik ben niets, maar dan ook niets met uw negen pagina's die u voorleest als ik geen antwoorden krijg op mijn vragen.

Niemand hier zegt dat er een gemakkelijke oplossing is voor deze problematiek, niemand. Maar voor mij bestaat er enkel en alleen iets als een goed en degelijk beleid. En helaas, u slaagt daar niet in. U faalt. Maar dat is geen verrassing meer.

Jongeren die zich in een verontrustende opvoedingssituatie bevinden, moeten de nodige ondersteuning en opvang krijgen. Dat is uw verantwoordelijkheid, dat is uw plicht als minister van Welzijn. En het is dan ook schrijnend dat deze Vlaamse overheid en de jeugdhulp daar nu ruimschoots in tekortschieten. Wij zijn als partij uiteraard voorstander van de scheiding van VOS'ers en MOF'ers, als ik het zo kan zeggen. Maar volgens ons horen kwetsbare jongeren of jongeren met een complexe psychiatrische problematiek dan ook niet thuis in de gemeenschapsinstellingen. Het is dan wel cruciaal dat er voor hen ook voorzien wordt in een aangepaste opvangplaats, en dat ze niet, zoals nu, aan hun lot worden overgelaten in een politiecel.

Deze abrupte omschakeling van opvangplaatsen dat het decreet teweegbrengt getuigt dan ook van weinig doordacht beleid. Het hulpverleningslandschap moet op elkaar afgestemd worden, zodat er steeds een gepast hulpaanbod voorhanden is, en dat er geen jongeren meer uit de boot vallen en de continuïteit van de zorg gegarandeerd wordt.

Minister, u reageert smalend dat u inderdaad al jaren in de regering zit. Misschien moet u er eens naar handelen. Ik zie u, samen met mijn partij, graag terug in 2024.

De voorzitter: De vragen om uitleg en de interpellatie zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het arrest van het hof van beroep van Gent over de vermindering van het persoonsvolgend budget

– 2558 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het arrest van het hof van beroep van Gent over de inkrimping van de zorgbudgetten

– 2559 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een nieuwe uitspraak over de wettelijkheid van correctiefase 2

– 2568 (2021-2022)

INTERPELLATIE van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de uitspraak van het arbeidshof in Gent betreffende het terugschroeven van de zorgbudgetten voor personen met een handicap

– 37 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Het onderwerp van deze vraag is voldoende steun voor mensen met een beperking. Ik denk dat we het er hier allemaal over eens zijn, en dat we allemaal vinden dat je voor gelijke zorg een gelijk budget moet hebben. Iedereen moet, ongeacht zijn of haar zorgvraag, waar hij woont, bij welke voorziening hij zit of de manier waarop hij zorg krijgt, een gelijk en gelijkwaardig budget krijgen.

Toen we in 2017 de overstap maakten naar een persoonsvolgende financiering (PVF) voor personen met een beperking, stelden we vast dat de inschalingen van de zorgbehoefte niet correct gebeurd waren en niet helemaal bruikbaar waren voor de bepaling van de hoogte van die persoonsvolgende budgetten (PVB's). Finaal werd toen beslist om de hoogte van het persoonsvolgende budget van personen met een beperking te bepalen in functie van de subsidie die de voorziening ontving. De som van die persoonsvolgende budgetten moest dan overeenstemmen met het budget dat een bepaalde voorziening op dat moment kreeg.

Deze werkwijze had natuurlijk tot gevolg dat personen met een beperking in Vlaanderen met eenzelfde zorgbehoefte niet noodzakelijk eenzelfde budget toegekend kregen. Sterker nog, er bleken ook echt serieuze verschillen te zijn naargelang bij welke voorziening je zat, en wat je situatie of je historische achtergrond was. En op basis daarvan kon het zijn dat je significant minder budget kreeg dan iemand met eenzelfde zorgvraag die toevallig ergens anders woonde of die bij een andere voorziening zat.

Dat leidde begrijpelijkerwijze tot protest, en men heeft dan gezegd dat men daar correcties op zou toepassen, en dat men zou zorgen dat die verschillen, die historisch gegroeid zijn – ik spreek over decennia – weggewerkt worden, en dat iedereen eenzelfde budget voor eenzelfde zorgnood krijgt. Ik denk nog steeds – ik kan mij vergissen, maar ik hoor het straks graag – dat we nog altijd achter die gedachte staan.

Die correcties hadden natuurlijk tot gevolg dat sommige personen met een beperking meer budget kregen, en andere personen minder. En dat laatste leidde tot

ongenoegen, wat zeker begrijpelijk is, en recent ook tot een uitspraak van het Beroep van Gent leidde, waarbij 80 ouders of bewindvoerders in het gelijk werden gesteld over de correctie die op hen werd toegepast. We horen en lezen ook dat er nog andere zaken hangende zijn.

Dat stelt ons natuurlijk voor een probleem. We hadden een correctiefase – op die correctiefase is er trouwens ook nog een correctie van die correctiefase toegepast – en nu volgen er een reeks gerechtelijke uitspraken, waarbij mensen soms wel in het gelijk worden gesteld, en soms niet. Vanuit die context heb ik een aantal vragen.

Er zijn ook uitspraken geweest in het voordeel van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en de Vlaamse Gemeenschap. Hebt u er een idee van hoeveel er dat waren? Hoeveel processen zijn er eventueel nog lopende? Wat is de algemene stand van zaken wat de huidige processen betreft?

Welke gevolgen trekt u uit dit specifieke arrest, maar ook uit de andere arresten en vonnissen, voor wat betreft het principe dat elke persoon met een beperking eenzelfde recht heeft op zorgbehoefte, en eenzelfde budget naargelang de hoogte van zijn zorgnood? Blijft u nog altijd vasthouden aan dat principe? Of gaan we dat voor eeuwig opbergen? Ik had daar graag uw appreciatie over gehoord.

Welke gevolgen trekt u uit dit arrest voor alle personen met een beperking die geconfronteerd werden met een vermindering – ook zij die niet naar de rechtbank zijn gestapt – en dan ongelijk hebben gekregen van de rechtbank of in het gelijk werden gesteld?

Hoeveel uitspraken zijn nog hangende en wanneer worden de vonnissen of arresten verwacht?

Verdere appreciatie ervan zal ik, conform de richtlijnen die we van de voorzitter gekregen hebben, in mijn repliek weergeven.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Zo'n tachtig personen hebben hun slag thuisgehaald tegen de vermindering van hun zorgbudget. In navolging van het vonnis in eerste aanleg, waartegen het VAPH en de Vlaamse Gemeenschap in beroep gingen, oordeelde het hof dat deze daling strijdig is met het standstillbeginsel opgenomen in artikel 23 van de Grondwet, dat een vermindering van steun niet toestaat. De vermindering van de steun – de collega's schetsten het al – kaderde in de omvorming naar vraaggestuurde zorg, waarbij het bedrag van het zorgbudget van ongeveer 20.000 volwassenen met een handicap werd herzien. Er waren inderdaad historische verschillen gegroeid, en die wilden u en het VAPH wegwerken. Bij sommigen kwam dit neer op een daling van het budget met meer dan 30 procent, ondertussen weliswaar begrensd tot 15 procent.

In afwachting van een definitieve uitspraak werd het budget van de eisers nog niet verminderd. Anderen in dezelfde situatie zagen hun budget al wel dalen. Het arrest geldt ook enkel voor degenen die tijdig verzet hebben aangetekend tegen de beslissing. Nu nog verzet aantekenen is onmogelijk.

Minister, hoe evalueert u het arrest? Welke initiatieven neemt u desgevallend nog? Zult u hier gevolgen aan koppelen voor personen die niet geprocedeerd hebben, maar zich wel in dezelfde situatie bevinden?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Voorzitter, het thema is al geschetst. We hebben allemaal kennisgenomen van het arrest van het hof van beroep in Gent, dat een

tachtigtal personen met een handicap, bewindvoerders of ouders opnieuw in gelijk heeft gesteld. Ze hadden een zaak aangespannen tegen de verlaging van hun budget bij correctiefase 2. Die eerdere uitspraak wordt nu bevestigd. Er lopen nog andere zaken. Een aantal daarvan zijn in eerste aanleg in het voordeel van de Vlaamse Regering beslist, en een aantal klachten zijn ingetrokken na concessies vanuit de Vlaamse Regering om dit te milderen. Desalniettemin geeft deze uitspraak in beroep een nieuwe impuls aan de vraag of de besparingen op persoonsvolgende budgetten in de context van correctiefase 2 wel gerechtvaardigd zijn. Het roept ook de vraag op of het gelijkheidsbeginsel na deze uitspraak er niet toe noopt iedereen in dezelfde situatie nu in hun oorspronkelijke rechten te herstellen.

Minister, ik neem aan dat u kennis hebt genomen van de uitspraak. Aanvaardt u het oordeel van de rechter en zal Vlaanderen uitvoering geven aan het arrest? Zo nee, wat bent u van plan om daar nog tegen te doen?

Wat betekent dit arrest voor andere personen die de budgetwijzigingen in correctiefase 2 wel aanvaard hebben of een negatief oordeel kregen van de rechtbank, maar die qua profiel sterk gelijkaardig of zelfs volledig identiek zijn aan een van de tachtig personen die nu door de rechtbank in beroep in het gelijk is gesteld?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Voorzitter, mijn collega's hebben een vraag om uitleg gesteld, ik heb dezelfde vragen verwerkt in een interpellatie. Het arbeidshof in Gent oordeelt dat de Vlaamse Regering de zorgbudgetten – eigenlijk gaat het over de persoonsvolgende budgetten, er is nogal dikwijls verwarring over de terminologie – van een tachtigtal volwassenen met een ernstige beperking ten onrechte heeft teruggedroefd in het kader van correctiefase 2. Volgens het hof is de vermindering in strijd met artikel 23 van de Grondwet. Dat legt de wetgever de verplichting op om geen afbreuk te doen aan al verleende rechten. Het hof oordeelt dat het VAPH dat wel doet.

Daarnaast stapten vzw Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP) en een aantal benadeelde budgethouders naar de Raad van State en dienden een beroep tot nietigverklaring van het Mozaïekbesluit 5 in. Zij zeggen duidelijk #neetegenminder. Daar wordt dat heel duidelijk in omschreven. Door dit besluit, dat de Vlaamse Regering vorig jaar goedkeurde, worden de persoonsvolgende budgetten van mensen die vaak al meerdere jaren op de wachtlijst staan 'geactualiseerd' op het ogenblik dat zij eindelijk het hun beloofde budget krijgen. Voor sommige budgethouders kan het verlies aan jaarlijks budget door deze actualisering fors oplopen. Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag van februari blijkt dat er vorig jaar 1353 actualiseringën werden doorgevoerd. In 999 gevallen ging het over een daling van het eerder toegewezen budget met gemiddeld ongeveer 4830 euro. In slechts 354 gevallen was er een stijging, met gemiddeld ongeveer 3655 euro. 18 mensen tekenden beroep aan bij de arbeidsrechtbank; deze procedures lopen nog.

Maar ook heel wat mensen stappen naar de arbeidsrechtbank omdat ze het niet eens zijn met de prioriteitengroep waarin ze werden ingedeeld. Uit een antwoord dat ik bijvoorbeeld eind vorig jaar ontving op een andere schriftelijke vraag van november 2021, bleek toen dat de arbeidsrechtbank in 6 dossiers een hogere prioriteitengroep had toegekend. In 22 dossiers moest er nog een uitspraak komen.

Het is goed dat personen met een handicap opkomen voor zichzelf en deze strijd winnen, maar het blijft boven alles toch een trieste zaak dat ze naar de rechtbank moeten stappen om hun gelijk te halen. Het is ook tekenend voor een falend beleid. Het gevaar is ook dat enkel wie financieel sterk en mondig is of de kracht van de sociale media kan gebruiken, bevoorrecht is. En dat is niet voor iedereen weggelegd.

Fundamenteel staan wij achter de persoonsvolgende financiering, maar we hebben een aantal opmerkingen. De persoonsvolgende financiering werd in 2017 gestart door personen met een handicap een budget toe te kennen met de waarde van het totale budget gedeeld door het aantal bewoners. Dat was een politieke keuze om zo met de persoonsvolgende financiering te starten. Gedurende nu bijna vijf jaar zijn er constant correcties uitgevoerd. We spreken over correctiefase 1, correctiefase 2, over correctiefases op de correctiefase, mozaïekbesluiten enzovoort. We hebben hier in de commissie Welzijn onze bedenkingen hierover gegeven, welke gevolgen dit had voor personen met een handicap of diens directe omgeving. Uw antwoord is telkens hetzelfde: met dezelfde middelen meer doen, meer mensen helpen, dus het geld verdelen. Dat kunnen we vertalen als: de schaarste herverdelen. Boekhoudkundig kun je dit misschien allemaal verdedigen, maar beleidsmatig helemaal niet.

We hebben net de Vlaamse Ombudsdienst gehoord, en er werd verwezen naar het verslag van de Mensenrechtenkamer van oktober vorig jaar, dat een aantal aanbevelingen gaf rond mensenrechten die u – denk ik – toch ook wel ter harte moet nemen.

Minister, het gaat hier over mensen met een handicap waarvan we in woorden zeggen dat ze meetellen, dat ze belangrijk zijn, maar in de praktijk schiet het beleid heel erg te kort. Het persoonsvolgend budget zoals het werd ingevoerd in 2017 was een politieke keuze. Hoe er tussen dan en nu wordt omgegaan met de persoonsvolgende financiering, waren telkens politieke keuzes van u, minister van Welzijn, en van de Vlaamse Regering. We merken vandaag dat die politieke keuzes door de rechtbank in vraag worden gesteld. Mensen stappen, omdat ze niet gehoord worden door de politiek, naar de rechtbank, en krijgen daar gehoor en gelijk. Dat mensen met een handicap naar de rechtbank stappen, is een teken van een falend beleid.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoorden op de vragen van mijn collega's. Ik stel een interpellatie omdat ik niet alleen antwoorden wil op die vragen, maar ook op uw politieke verantwoordelijkheid voor het systeem van persoonsvolgende financiering. Het huidige beleid van budgetten toekennen, dan aanpassen en vervolgens de prioriteiten van prioriteitengroepen 2 en 3 uitsluiten, kan voor mij niet, toch niet in een land dat een VN-verdrag inzake personen met een handicap heeft onderschreven.

Minister, vindt u het normaal dat zoveel personen met een handicap naar de rechtbank moeten om hun rechten af te dwingen? Wat concludeert u hieruit?

Hoeveel rechtszaken lopen er momenteel waarin het VAPH aangesproken wordt? Hoeveel kost dit het VAPH jaarlijks aan juristen?

Gaat u, in opvolging van de uitspraak van het arbeidshof in Gent, ervoor zorgen dat dit wordt rechtgezet voor alle andere negenhonderd mensen met een handicap die getroffen werden door correctiefase 2?

Ons land onderschreef het VN-Verdrag dat zorg en ondersteuning garandeert aan alle personen met een handicap. Hoe gaat u ervoor zorgen dat mensen met een handicap dit niet moeten afdwingen via de rechter?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Met de intrede van persoonsvolgende financiering zorgt Vlaanderen ervoor dat personen met een beperking zelf in eigen regie hun ondersteuning kunnen bepalen. Met de PVF geven we dan ook uitvoering aan artikel 19 van het VN-verdrag. Om binnen de Vlaamse context deze omslag te maken werd er een taskforce opgericht met alle stakeholders aan boord. Zij hebben de omslag

naar de PVF mee uitgetekend. Ik neem u dan ook graag mee in deze hele complexe transitieoefening.

Correctiefase 2 is de realisatie van het tweede luik in de omschakeling van de aanbodgestuurde en direct gefinancierde zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een beperking naar persoonsvolgende financiering. De omslag naar PVF bestaat uit drie grote delen. Ten eerste, de omschakeling van de directe financiering naar persoonsvolgende budgetten; hierbij werden de middelen per voorziening verdeeld over de eigen cliënten, rekening houdend met het individueel zorggebruik en de -zwaarte. Voorzieningen bepaalden per individuele gebruiker het zorggebruik en de zorgzwaarte.

Twee is het wegwerken van de historische ongelijkheden in twee fases: correctiefase 1, waarbij de tekorten op het niveau van de vergunde zorgaanbieder beperkt werden tot 85 procent van de beoogde middelen en dit aan de hand van extra financiële middelen, mevrouw De Martelaer. U spreekt over bestaande financiering met dezelfde middelen. Nee, toen al, in de vorige legislatuur, werd er 12 miljoen euro aan extra middelen aan toegevoegd. In correctiefase 2 worden de beschikbare middelen herverdeeld.

Drie is het veralgemeend invoeren van en omschakelen naar woon- en leefkosten en dus afschaffen van het systeem van de 'eigen bijdragen'.

Vandaag krijgen meerderjarige personen met een handicap binnen de niet-rechtstreeks toegankelijke hulp een persoonsvolgend budget. Ze krijgen zelf een budget voor zorggebonden middelen om hun zorg en ondersteuning te organiseren. Een budget kan ingezet worden bij een vergunde zorgaanbieder, maar kan ook in cash gebruikt worden om er zelf assistentie en begeleiding aan huis mee te realiseren.

Correctiefase 2 heeft enkel betrekking op de meerderjarige personen met een handicap die eind 2016 gebruikmaakten van zorg en ondersteuning binnen een vergunde zorgaanbieder.

Door scheeftrekkingen of ongelijkheden uit het verleden waren de middelen voor de invoering van de persoonsvolgende financiering onevenwichtig verdeeld over de verschillende vergunde zorgaanbieders: sommige vergunde zorgaanbieders kregen meer middelen dan andere om gelijkaardige ondersteuning aan gelijkaardige profielen van personen te bieden. Bij de omschakeling naar PVF, het eerste deel van de transitie, werden de middelen op voorzieningsniveau herverdeeld onder de cliënten. Daardoor krijgen sommige cliënten vandaag meer of minder middelen dan waar ze recht op hebben op basis van hun zorgzwaarte. 'Recht hebben op' moet begrepen worden als de middelen die ze zouden moeten krijgen bij de toepassing van de vernieuwde methode budgetbepaling zoals die ook voor nieuwe gebruikers wordt toegepast en die het aandeel zorggebonden middelen berekent op basis van zorggebruik/zorgvraag en zorgzwaarte. Alle betrokkenen, met name gebruikers en vergunde zorgaanbieders, waren vragende partij om die scheeftrekkingen recht te zetten.

Hoe is het zover kunnen komen? De verschillen in de subsidiëring gaan al decennia terug. Die subsidiëring gebeurde in het verleden niet altijd op basis van objectieve parameters. Eenvoudig gezegd: los van de feitelijke zorgzwaarte van de personen in de voorzieningen kregen sommige voorzieningen te veel en andere te weinig. Daarnaast werd er in de jaren 80 een personeelsstop doorgevoerd, waardoor het personeelskader, zoals het op dat moment was ingevuld op voorzieningenniveau, werd bevroren. In sectorjargon noemt men dat de kloof tussen 'PR en PN': de reële personeelsinvulling ten opzichte van de feitelijke personeelsinvulling. Ondanks opeenvolgende extra investeringen in de sector om die kloof weg te werken is er altijd een ongelijkheid blijven bestaan. Binnen de sector was iedereen zich bewust van de oneerlijke verdeling die al jarenlang een groot probleem was.

Zijn er pogingen ondernomen om dat recht te zetten? Al meer dan vijftien jaar wordt geprobeerd de zorg en ondersteuning voor personen met een handicap zorgzwaarte-gerelateerd te financieren en de in de sector beschikbare middelen op basis van zorgzwaarte te herverdelen.

In 2005 werd de 'zorggradatie' uitgevoerd: alle meerderjarige cliënten in de voorzieningen werden ingeschaald met een systeem en hun zorgzwaarte werd in kaart gebracht. Die gegevens, aangevuld met gegevens over feitelijke aanwezigheden van cliënten in de voorziening, werden in verhouding gezet tot de voor de voorziening beschikbare middelen. Toen was al duidelijk waar de grote verschillen in middelen tussen de voorzieningen zaten. Een gedragen oplossing in termen van het herverdelen van middelen tussen de voorzieningen bleek evenwel niet mogelijk. Dat is dan ook geen eenvoudige opdracht, want het is een verhaal met winnaars en verliezers.

Ondertussen is er een zorgzwaarte-instrument ontwikkeld. Dat werd recent bijgestuurd en geoptimaliseerd in functie van meer gebruiksvriendelijkheid en een kortere afnameduur.

Een tweede poging werd, op uitdrukkelijke vraag van de koepels van de voorzieningen, ondernomen bij de omschakeling naar PVF in 2017. Het oorspronkelijke scenario was immers om de middelen niet per voorziening, maar over alle voorzieningen heen te herverdelen. Een correctiefase zou dan niet nodig geweest zijn. Ook toen werd op de valreep, in december 2016, gekozen om dat nog niet te doen, omdat anders de hele omschakeling naar PVF in het gedrang kwam. Met de correctiefases werden uiteindelijk wel de stappen gezet als een sluitstuk van de omschakeling naar PVF. Die correctiefases werden op dat ogenblik gedragen door de hele sector.

Waarom worden nu individuele personen met een handicap getroffen? Bij de transitie naar PVF werden alle gebruikers volgens het nieuwe objectieve zorgzwaarte-instrument ingeschaald en werd op basis van dezelfde regels als voor nieuwe gebruikers een budget berekend. Dat is een kwestie van gelijke behandeling. Het probleem is dat dat dus logischerwijs niet exact overeenkomt met de middelen die de voorziening voor de transitie PVF voor die gebruiker ontving. Dat kan ook niet anders, gezien de context die ik daarnet heb geschetst.

Daarnaast zijn er ook nog heel wat personen met een handicap die wachten op ondersteuning. De bijkomende middelen gaan daar dus maximaal naartoe. Het zou niet correct zijn om mensen die vandaag geen of onvoldoende ondersteuning krijgen, achteruit te schuiven, terwijl anderen meer krijgen dan ze nodig hebben op basis van zorggebruik en zorgzwaarte. Ik vraag me af wie dat zou kunnen verdedigen.

Vanuit het gelijkheidsbeginsel is er dus door de vorige Vlaamse Regering voor geopteerd om op termijn voor alle gebruikers een gelijk budget te hanteren dat voor al die gebruikers op dezelfde wijze bepaald wordt.

Het VAPH en de toenmalige Vlaamse Regering waren zich ervan bewust dat dit geen eenvoudige boodschap zou zijn. Daarom zijn er afspraken gemaakt over de zogenaamde zorggarantie. Wie sinds 1 januari 2017 geen wijzigingen heeft aangebracht in zijn of haar ondersteuning, blijft die behouden tot op het moment dat zij toch nog wijzigingen wensen aan te brengen. Dat kan binnen twee weken, binnen twee jaar of binnen twee decennia zijn, ook wanneer er minder budget tegenover staat. Bovendien werd de budgetaanpassing gefaseerd doorgevoerd, over een periode van maximum acht jaar. Op die manier werd er een lange overgangperiode voorzien voor alle betrokken actoren, zowel de gebruikers als de vergunde zorgaanbieders, om zich hierop te kunnen voorbereiden. Ook vanuit het VAPH, de DOP's, de bijstandsorganisaties en de infoloketten werd dit traject via

begeleidende maatregelen mee ondersteund. Voor wie op 1 januari 2020 de overstap diende te maken naar het aanbod van rechtstreeks toegankelijke hulp hadden de koepels zich geëngageerd om ook hier, zoveel als mogelijk, door de voorzieningen dezelfde ondersteuning te laten voorzien. Ook in vorige fasen van de transitie gold dit engagement.

Er waren voorzieningen die meer middelen kregen, terwijl andere hun middelen zagen dalen. Op die manier krijgen we een correctere en meer evenwichtige verdeling van de middelen beschikbaar voor zorg en ondersteuning. Om de voorzieningen waarvan de middelen voor transitiegebruikers afnemen, te begeleiden liep er een flankerend beleid, met onder andere coaching voor vergunde zorgaanbieders om met de impact van PVF om te gaan. Deze coaching heeft hen ook geholpen om binnen de nieuwe realiteit van PVF te ondernemen. Tegelijk zijn er, sinds de start van PVF, grote opstappen voorzien in het uitbreidingsbeleid, waardoor door de instroom van nieuwe cliënten het aandeel van de transitiegebruikers op termijn uitgevlakt wordt en we automatisch evolueren naar een correct budget op maat van de verschillende gebruikers.

Bij mijn aantreden werd ik geconfronteerd met verhalen waar de zorggarantie moeilijk liep. Daarover hebben we in deze commissie ook al verschillende keren gesproken. Om hieraan tegemoet te komen heeft de Vlaamse Regering op mijn vraag de regelgeving rond correctiefase 2 aangepast. De daling in de transitie-budgetten werd beperkt tot 15 procent, terwijl de stijgingen bleven doorlopen. Hiermee zorgden we ervoor dat de ondersteuning kan doorlopen en komen we ook tegemoet aan de zorgvragen van de personen met de grootste ondersteunings-nood.

Los van deze maatregelen hebben we ook verder ingezet op meer efficiëntie en dus bijkomende middelen geheroriënteerd en ingezet in bijkomende persoonsvolgende budgetten en persoonlijkeassistentiebudgetten. Getuige hiervan is het zorginvesteringsplan, dat ervoor zorgt dat alle personen in prioriteitengroep 1 binnen 18 maanden een PVB ontvangen. De stelling dat we de middelen herverdelen, klopt niet. Er wordt door deze Vlaamse Regering massaal geld geïnvesteerd, bijna het dubbele in vergelijking met de vorige. Dit heeft tot resultaat dat de wachtlijst voor prioriteitengroep 1 voor het eerst in de geschiedenis is opgelost en dat we tijdens deze legislatuur, voor diegenen die in PG1 zitten, binnen maximum 18 maanden een PVB kunnen ontvangen.

Zowel bij de opmaak van de regelgeving rond correctiefase 1 en 2 als bij de wijziging van de regelgeving rond correctiefase 2 gaf de Raad van State advies. We keken na wat deze adviezen vermelden over de standstillverplichting. De Raad van State stelt dat "men bij gebrek aan kennis over de feitelijke situatie niet kan oordelen of het bestaande beschermingsniveau in aanzienlijke mate wordt vermindert", "de maatregelen moeten verantwoord worden door redenen van algemeen belang" en "efficiënt en effectief inzetten van de middelen beschikbaar voor zorg en ondersteuning een legitieme doelstelling is; men aanvaardt dat de eventuele vermindering van het bestaande beschermingsniveau wordt gecompenseerd door een toename in of een vlottere terbeschikkingstelling van de persoonsvolgende budgetten".

Het VAPH moet nagaan of de maatregelen evenredig zijn ten aanzien van de doelstellingen.

Er werd gevraagd of ik het normaal vind dat zoveel personen met een handicap naar de rechtbank moeten gaan. Het VAPH neemt jaarlijks heel wat beslissingen over aanvragen om ondersteuning. In 2021 zijn er bijvoorbeeld 3122 beslissingen genomen in verband met het PVB. Er waren ook 35.095 beslissingen over individuele materiële bijstand.

Zoals hier aangegeven, tekenen gemiddeld 140 personen per jaar beroep aan bij de arbeidsrechtbank, zonder rekening te houden met de verzoekschriften die verband houden met correctiefase 2. De transitie van cliënten naar persoonsvolgende financiering betrof een groep van 19.745 personen met een handicap. Voor 10.113 van hen had correctiefase 2 tot gevolg dat hun budget vanaf 1 januari 2017 daalde. 375 personen werden doorverwezen naar rechtstreeks toegankelijke hulp. 650 van deze personen tekenden beroep aan bij de arbeidsrechtbank. Intussen werd ongeveer de helft van deze dossiers op initiatief van de persoon met een handicap stopgezet, naar aanleiding van de aanpassing die we gedaan hebben, namelijk de daling van het PVB aftoppen op 15 procent.

Het VAPH neemt een beslissing over een individuele vraag om ondersteuning op basis van de regelgeving en een situationele afweging. Het VAPH doet hierbij een beroep op commissies bestaande uit externe leden uit het werkveld personen met een handicap. Als de persoon met een handicap niet akkoord gaat met de beslissing, kan hij gebruikmaken van een laagdrempelig intern administratief beroep bij het VAPH. In tweede instantie kan hij beroep aantekenen bij de arbeidsrechtbank.

De mogelijkheden om beroep aan te tekenen tegen beslissingen van de overheid lijkt mij een essentieel kenmerk te zijn van de rechtsstaat. Er zijn regimes waar dat niet bestaat, maar ik denk niet dat we daarin willen wonen, althans de meesten onder ons niet.

Het VAPH ontvangt dus gemiddeld 140 verzoekschriften per jaar, met uitzondering van de dossiers inzake correctiefase 2, tegen beslissingen van het VAPH. Het behandelen van dossiers arbeidsrechtbank wordt inhoudelijk voor het overgrote deel opgenomen door twee juristen van het juridisch team van het VAPH, die naast deze dossiers ook nog andere taken uitoefenen. Door de werkpiek die dossiers betreffende correctiefase 2 met zich meebracht, werden deze dossiers verdeeld onder zes dossierbeheerders bij het juridisch team, die de dossiers betreffende correctiefase 2 opvolgen naast hun bestaande taken. Er is dus geen bijkomende personeelskost op het vlak van de juridische opvolging vanuit het VAPH.

655 personen tekenden beroep aan bij de arbeidsrechtbank. Het gaat daarbij om 309 individuele verzoekschriften en 25 collectieve verzoekschriften voor 346 personen. Intussen werd een groot deel van deze zaken op initiatief van de persoon met een handicap zelf stopgezet, naar aanleiding van de aanpassing van de regelgeving die we, zoals gezegd, hebben doorgevoerd, om de daling af te toppen op maximaal 15 procent. Het gaat om 453 personen. Voor 202 personen werd de procedure verdergezet.

In eerste aanleg werd tot nog toe in 61 gevallen uitspraak gedaan, waarvan 7 in het voordeel van het VAPH. In 141 dossiers heeft de arbeidsrechtbank nog geen uitspraak gedaan. De persoon met een handicap tekende in 5 van die gevallen hoger beroep aan. Het arbeidshof van Gent heeft het hoger beroep in deze gevallen gegrond verklaard en dus een uitspraak gedaan in het voordeel van de personen met een handicap.

De arbeidsrechtbank van Antwerpen volgde in haar tussenvonnissen van 10 februari 2021 over een collectief verzoek van 63 personen met een handicap minstens gedeeltelijk het advies van het arbeidsauditoraat dat er geen schending van de standstillverplichting is maar stelde toch nog bijkomende vragen. De verzoekers, met uitzondering van 2 personen met een handicap, hebben deze procedure stopgezet nadat de daling van de budgetten werd afgetopt op 15 procent, zodat er in deze zaken geen eindvonnis is gevolgd.

Het VAPH heeft hoger beroep ingesteld tegen 44 vonnissen. Het arbeidshof heeft in 26 zaken uitspraak gedaan in het voordeel van de persoon met een handicap.

In de overige 19 zaken wordt er nog gewacht op een uitspraak. Het is moeilijk exact te voorspellen wanneer de vonnissen en arresten verwacht kunnen worden.

Wat de uitspraken van het arbeidshof in Gent betreft: zij geven een erg strikte interpretatie aan de standstillverplichting, vervat in artikel 23 van de grondwet. Het hof is van oordeel dat de betrokkenen geen waterdichte garantie hebben dat zij zullen kunnen blijven rekenen op hetzelfde kwalitatieve niveau van zorg en ondersteuning als waarvan zij voor correctiefase 2 genoten. Het arrest wordt verder juridisch geanalyseerd en de mogelijkheid om in cassatie te gaan wordt verder onderzocht.

Een arrest van het arbeidshof geldt alleen inter partes en niet erga omnes. De uitspraak geldt dus enkel tussen partijen. In deze specifieke situaties, voor gebruikers van De Vleugels, is de rechtbank van oordeel dat het standstillprincipe in hun hoofde is geschonden. Mijn administratie zal het arrest verder juridisch analyseren alvorens de mogelijkheid van cassatieberoep te overwegen.

Er kan nog eens op worden gewezen dat correctiefase 2 bij het besluit van 5 maart 2021 aangepast is in die zin dat de dalingen afgetopt zijn op 15 procent, en dat een aantal personen met een handicap die naar rechtstreeks toegankelijke hulp (RTH) werden verwezen opnieuw een persoonsvolgend budget kregen. Er werd gekozen voor 15 procent omdat de taskforce persoonsvolgende financiering bij het VAPH, waarin alle betrokken partijen uit de sector vertegenwoordigd waren, ervan uitging dat met een beperking van de daling tot 15 procent het sowieso mogelijk is om de zorg en ondersteuning die de cliënten van voorzieningen in 2016 genoten, te continueren.

Dit is dus niet zomaar louter een ministeriële beslissing of een regeringsbeslissing op voordracht van een minister. Dit is een beslissing die wij hebben genomen waarbij de taskforce, waar dus alle betrokken actoren in zitten, gezegd hebben dat ze daarmee konden leven. Ze vonden dat in het kader van de hele hervorming correct. Ik wil dat toch even zeggen, even benadrukken. Ik denk dat dat belangrijk is voor iedereen. Want soms kijkt men naar de splinter en ziet men de balk niet meer. De balk is hier de persoonsvolgende financiering. Dat is die hele evolutie, om te kijken hoe we in de toekomst mensen een budget kunnen geven. Hoe kunnen we datgene dat in het verleden is opgebouwd vanuit een gelijke zorgzwaarte, een gelijke zorgfinanciering geven? Dat is waar het over gaat, wetende dat je daar transities, overgangen voor moet voorzien.

Wie dat niet wil, moet dat zeggen. Dat is een beetje zoals die vorige discussie. Maar dan kun je geen enkele hervorming meer doen, want elke hervorming in zorg en welzijn vertrekt vanuit een bepaalde realiteit, vanuit een bepaalde geschiedenis, waarvan je niet zomaar kunt zeggen dat we er een punt achter zetten. Dat zijn mensen, en die moet je dus ook in een nieuw systeem meenemen. En dat geldt voor alle sectoren.

Als er in die taskforce gezegd is dat er een aftopping is van 15 procent ... Dat is wat de vorige regering niet had gedaan. Die had die aftopping niet gedaan. En daar zijn toen inderdaad heel wat mensen tegen in het verzet gekomen. De taskforce heeft toen argumenten geleverd om te zeggen dat dat niet was wat men had afgesproken. Dus ben ik terug naar de regering gegaan om te zeggen dat ik terugkom op hetgeen er vanuit de taskforce zelf naar voren is gekomen. Dat is wat we hebben voorgelegd, dat is wat deze Vlaamse Regering heeft aanvaard. Dat is dus voor de betrokken mensen een goede beslissing geweest, voor alle duidelijkheid. Dat was een goede beslissing.

U negeert in uw vraag ook het feit dat correctiefase 2 werd uitgevoerd binnen de bestaande budgettaire middelen. Conform het principe gelijke middelen voor een gelijkaardige zorgvraag zijn er in deze correctiefase 9257 personen met een

handicap die een verhoging van hun budget hebben gekregen. Maar daar spreekt natuurlijk niemand over. Die verhoging werd gefinancierd door de afname van de budgetten van 10.488 personen met een handicap. Wat wilt u nu dat wij doen? Dat we aan die 9257 mensen gaan zeggen dat we hun budget opnieuw gaan verlagen? Is het dat wat u voorstelt? Of dat we aan mensen die vandaag een persoonsvolgend budget vragen, zeggen dat ze dat niet krijgen? We laten die in de kou staan? Is het dat wat u voorstelt?

Uiteindelijk hebben 202 betrokkenen een procedure voor de arbeidsrechtbank aangespannen. Van de totaliteit van personen met een handicap die gevat werden door correctiefase 2 heeft dus 1,02 procent een procedure bij de arbeidsrechtbank aangespannen.

Het voornoemde VN-verdrag heeft geen rechtstreekse werking. De door de verdragen gewaarborgde sociale grondrechten zijn, in beginsel, niet individueel afdwingbaar voor de nationale rechter. De staten moeten in hun wetgeving de precieze draagwijdte van die grondrechten bepalen. De overheid heeft daarbij een beleidsvrijheid. De staten moeten deze rechten ook progressief beter waarborgen. Vanuit het beleid proberen we door bijkomend te investeren en te hervormen de nodige en gepaste ondersteuning te garanderen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, bedankt voor uw zeer duidelijk antwoord en een zeer goede beschrijving van de geschiedenis, en vooral van de noodzaak om de dingen te doen die we hier doen.

Ik vind het in de politiek, en ook in de rest van het leven, enorm belangrijk om rechtlijnig te zijn. Ik heb in het begin ook, toen ik hier in het parlement kwam, gezegd dat die wachtlijsten voor mensen met een beperking iets is wat we moesten aanpakken. En daar zijn twee dingen voor nodig. Ten eerste zijn er extra middelen nodig, en daar hebben we een goede stap gezet, een zeer goede stap, een historische stap, met 270 miljoen euro extra recurrente middelen erbij. Maar die tweede component is minstens even belangrijk. Dat is dat we het bestaande zorgsysteem moeten aanpassen waar dat nodig is. We hebben al tal van voorbeelden gezien, ook in de commissie. Ik geef bijvoorbeeld maar het verschil tussen cash en voucher mee, of de implementatie van meer ruimte voor sociaal ondernemerschap. En ook deze correctiefase 2 is daar een onderdeel van.

Als er in een zorgsysteem historische scheefftrekkingen gegroeid zijn die te wijten zijn aan decennialange ongelijke behandeling, en als we die nu eindelijk willen aanpakken, om meer mensen de zorg te geven die ze nodig hebben, dan blijf ik daar volledig achter staan.

En ik kan de redenering van de collega's, die nu zeggen dat het toch wel tijd is om die correctiefase 2 nu eens helemaal overboord te gooien, met de beste wil niet begrijpen. Hoe kun je in godsnaam een systeem in stand houden dat een manifeste ongelijkheid betekent voor een zeer grote groep van mensen? Ik heb het niet alleen over mensen die nu al een budget krijgen. Want inderdaad, zoals de minister gezegd heeft, heb je stijgers en dalers. Maar het gaat niet enkel over de mensen die nu al een budget krijgen, het gaat ook vooral over mensen die nog geen budget hebben. Daarvoor zijn extra middelen nodig. En die extra middelen kun je dus ook vrijmaken door het bestaande systeem te hervormen, en te zorgen dat iedereen die een gelijke zorgnood heeft gelijke middelen krijgt.

U kunt zich toch niet inbeelden dat er bijvoorbeeld op het vlak van onderwijs iemand in een perfect vergelijkbare situatie de helft van de studiebeurs krijgt van een ander? Of dat bij kindergeld, als alle criteria hetzelfde zijn, één kind 1000 euro

minder per jaar krijgt dan een ander kind? Als dat zou gebeuren, beste vrienden, dan stond het kot hier in brand, en terecht.

Maar hier spreken we over het wegwerken van een historische scheeftrekking. En dan hoor ik van collega's dat je dat systeem de komende tien à twintig jaar zo in stand kunt houden. Let op, ik begrijp het natuurlijk. Het is niet dat ik denk: vanwaar haal je dat nu? Maar dan zeg ik: neen, we hebben een andere verantwoordelijkheid. En ik begrijp ook voor honderd procent dat mensen daar hun rechten vrijwaren, en dat ze naar de rechtbank gaan, al dan niet in de rug geduwd door vergunde zorgaanbieders, die ik ook begrijp. Die moeten hun werking aanpassen. Ze hebben daar acht jaar voor, maar dat is niet gemakkelijk. Ik begrijp ook dat die, zelfs al zijn alle koepels akkoord, zelf individueel zeggen dat dat voor hen niet draagbaar is. Ik begrijp die mensen voor honderd procent en ik respecteer hun recht om naar de rechtbank te gaan.

Maar dat ontslaat ons als beleidsmakers niet van de plicht om blijvend te zorgen voor gelijk budget voor een gelijke zorgbehoefte. En als wij nu zeggen tegen al die mensen die nog geen budget hebben, dat dit kaduuk systeem nog tientallen jaren zal bestaan, dan kan ik dat met de beste wil van de wereld niet rechtvaardigen tegenover mensen die op dit moment nog geen budget hebben.

Minister, ik ben blij dat u dat blijft verdedigen, ondanks dat dat een moeilijke zaak is. Want u moet inderdaad de beslissingen van de rechtbank nakijken, en dergelijke. Maar ik ben blij dat we toch vasthouden aan het principe van gelijke middelen voor gelijke zorg. Dat blijft behouden.

Minister, kunt u garanderen, niet alleen voor hen die meer budget erbij krijgen door deze correctiefase, maar ook voor al die anderen die nog geen budget hebben, dat we correctiefase 2 niet overboord gooien?

Ik hoorde bestuurder James Van Casteren hier in de commissie zeggen dat die hele correctiefase de nagel aan zijn doodskist is. Ik begrijp dat dat geen simpele operatie is, maar ik hoop dat we ook in de toekomst kunnen blijven vasthouden aan het principe gelijke middelen voor gelijke zorgbehoefte.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Ook van mijnentwege bedankt voor de uitvoerige historische schets. De ongelijkheden die niet te rechtvaardigen zijn, moeten er inderdaad uit. Maar goed, we worden nu wel gevat door dit arrest van het hof van beroep in Gent en daar moeten we natuurlijk wel mee verder.

Ik vraag welk initiatief u nog neemt en ik denk uit uw antwoord te kunnen opmaken dat u bekijkt of er nog grond voor cassatieberoep is, en dat indien dat er is, u het zeker en vast niet zult nalaten om het in te stellen.

Er zijn echter ook zaken die nog lopen. Meester Bailleul, die heel wat van de gedupeerden – om het zo maar eens te zeggen – vertegenwoordigt, was heel duidelijk op televisie: met dit arrest in de hand denkt hij dat de hangende uitspraken die er nog zijn, allemaal dezelfde weg zullen uitgaan. Ik vrees dat het einde van de lijdensweg hier dus nog niet in zicht is.

De bijkomende vraag die ik heb is: in het kader van de doorvoering van correctiefase 2 hebt u aan zij die erdoor gevat waren – en dus vooral aan zij die te maken hadden met een daling – ook de mogelijkheid geboden om zich te laten coachen via het VAPH. Zij hadden daar dan een afspraak rond met de federatie van sociale ondernemingen, om zich te laten coachen om er dus inderdaad mee om te gaan. De vraag is of u nog een mogelijkheid ziet om de betrokkenen via die coaching aan te spreken en te bekijken of er nog tot een vergelijk kan worden gekomen, zodanig

dat we voor alles wat de correctiefase 2 aanbelangt, toch tot een uniforme regeling kunnen komen en iedereen toch mee is in dat verhaal.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Het was een zeer uitgebreid antwoord, een hele geschiedenisles over hoe de persoonsvolgende financiering tot stand is gekomen. Ik ga ervan uit dat de meeste collega's dat wel kennen. U vergeet echter een aantal dingen. Het is inderdaad zo dat het raadgevend comité oorspronkelijk al had voorgesteld om maximaal tot min 15 procent te gaan. U hebt dat eerst niet gevolgd, en pas na maanden van onrust – toen een aantal mensen al naar de rechtbank waren gestapt – hebt u er inderdaad de scherpste kantjes van afgevijld. Dat heeft aanleiding gegeven tot heel wat rechtszaken en procedureslagen en die hebt u wel zelf gecreëerd.

U geeft ook aan – en dat vond ik een heel opvallende uitspraak – dat u bij uw aantreden chaos en ongefinancierde noden vond. Ik ben benieuwd wat Jo Vandeurzen van dat verwijt vindt. Ik vraag me ook af wie de laatste drie regeerakkoorden heeft onderhandeld binnen uw partij.

Ik wil collega Vande Reyde een stukje gelijk geven en hoop inderdaad dat niemand blind is voor de historische oneffenheden. Van de complexiteit van dat hele PVF-verhaal moet u me ook absoluut niet overtuigen, maar het is wel deze regering die er in het begin met de botte bijl is ingegaan en die nu terug naar de tekentafel zal moeten. Dat is niet de schuld van de gebruikers die naar de rechtbank stappen, en ook niet van rechters die het dossier onvoldoende zouden snappen. Het is een beleidsprobleem, het is gecreëerd door de mensen die het beleid maken.

Ik vind het toch wel te gek dat u aangeeft dat u eigenlijk niet antwoordt op de inhoud van het arrest. Het is een heel uitgebreid antwoord geweest, maar daar heb ik eigenlijk niet echt een antwoord op gekregen. U zegt dat uw diensten het nog aan het bestuderen zijn. Ik vond het nochtans een redelijk duidelijke uitspraak, waarin de rechter aangeeft dat niet voldoende kan worden gegarandeerd dat de zorg van die mensen op hetzelfde peil kan blijven. U geeft ook niet aan hoe u uitvoering zult geven aan dat arrest, en dat vind ik eigenlijk redelijk ongezien.

Ik zal mijn vragen helaas moeten herhalen. Mijn oorspronkelijke eerste vraag was: zult u uitvoering geven aan deze uitspraak en op welke manier? Zult u dat standstillprincipe in onze Grondwet ook werkelijk respecteren? Wat zijn de budgettaire implicaties daarvan?

Uit uw antwoord lijkt ik niet te kunnen opmaken dat u echt welwillend bent om dit een brede uitvoering te geven. Ik maak me toch zorgen. Dit is nu een zaak die over tachtig mensen gaat, over ouders van kinderen die in dezelfde voorziening zitten. Zij hebben zich kunnen groeperen en zijn samen sterk genoeg geweest om naar de rechter te gaan en beroep aan te tekenen. Er zijn ook heel veel mensen die dat niet kunnen, om de een of andere reden. Ik zou het niet correct vinden als die mensen dan eigenlijk niet op dezelfde manier worden behandeld. Ik denk dat dat het gelijkheidsbeginsel ook is. Ik heb dus echt een vraag: als dit effectief wordt rechtgezet voor deze mensen, hoe zult u dan omgaan met mensen die ongeveer in dezelfde situatie zitten, maar niet in beroep zijn gegaan?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, in uw antwoord hebt u uw visie en uw motivatie voor de beslissingen die u de voorbije jaren hebt genomen, gemotiveerd. Men heeft in 2017 een politieke keuze gemaakt om de persoonsvolgende financiering uit te voeren volgens het principe dat u hebt uitgelegd, en nadien komen de correctiefases. Men had op dat moment ook een andere beslissing kunnen

nemen, om PVF te organiseren naast de bestaande zorg die er al was. Men heeft dat niet gedaan en we zien dus dat we de voorbije vijf jaar in een systeem zaten van altijd aanpassen. We zien ook dat mensen naar de rechtbank stappen. Dat betekent toch dat men niet 100 procent akkoord is met het systeem of het beleid dat wordt gevoerd? Anders zou men niet naar de rechtbank stappen.

Wat mij een beetje pijn doet, is uw motivatie dat slechts 1,02 procent van de mensen naar de rechtbank stapt met een procedure. Dat is net mijn punt: het zijn de mensen die financieel sterk genoeg staan, sociaal omringd zijn en de kennis hebben om zo'n procedures te starten, die naar de rechtbank stappen en dan eigenlijk hun gelijk halen. Een grote groep van mensen is niet tevreden – ja, u zucht –, maar zij hebben niet de competenties of de financiële middelen om naar de rechtbank te stappen. En dat is eigenlijk het erge in dit hele systeem.

Wat ik ook een beetje spijtig vind, is dat u zegt dat alle stakeholders mee akkoord gaan en dat gedragen hebben. Uiteindelijk komt de organisatie die nu naar de arbeidsrechtbank gestapt is, uit het platform van de koepels. Dat wil dus toch zeggen dat een aantal stakeholders akkoord gaan met het verhaal, maar hun achterban eigenlijk niet volledig meenemen. Dat zowel langs de zijde van de koepels, als ook vaak langs de gebruikerszijde.

Het probleem is nu dat er mensen naar de rechtbank zijn gestapt, en de vraag is – collega Anaf heeft het daarnet ook al gezegd –: wat met al die andere mensen die dat niet gedaan hebben? Zal dat voor hen ook eventueel worden rechtgezet?

Ik begrijp uit uw antwoord dat het VAPH vermoedelijk nog verder tegen de beslissing zal procederen. Dat was een van mijn volgende vragen, dus die moet ik niet stellen, want u hebt geantwoord dat dat wordt onderzocht.

Er zijn nog komende dossiers van mensen die in prioriteitengroep 1 een budget zullen krijgen, maar eigenlijk al gevat zijn door de voorgaande beslissingen, die een lager budget zullen krijgen. Dat was mijn bijkomende vraag. U zult zeggen dat alle mensen zullen worden gevat, dus die vraag kan ik ook al niet stellen. Toch blijf ik ermee zitten. Vindt u het eigenlijk geen signaal naar uw beleid toe dat sterke mensen naar de rechtbank stappen? Dat is inderdaad een mogelijkheid, maar het brengt toch een grote ongelijkheid teweeg tussen mensen die dat kunnen en mensen die dat niet kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Ik zou ook zeer graag zeer kort willen tussenkomen, om de eenvoudige reden dat mijn vraag te laat was ingediend, mevrouw De Martelaer.

Ik weet dat hier al heel wat argumenten en informatie naar voren zijn gebracht. Ik vind het gewoon belangrijk om aan te geven dat ook voor ons het uitgangspunt van een gelijk budget voor een gelijke zorgnood echt wel boven water moet blijven staan. Bij uw tussenkomst, mevrouw De Martelaer, stel ik me toch elke keer de vraag hoeveel kamers er in het groene huis zijn. U zegt dat we PVF in 2017 hebben ingevoerd, maar dat we dat ook op een andere manier hadden kunnen doen. In elk geval hebben daar veel mensen over gesproken, en de sprong om de basisfinanciering van alle voorzieningen gewoon stop te zetten en mensen te gaan financieren op maat, was ontzettend groot om te nemen. Die 'op maat' betekent eigenlijk ook dat het belangrijke principe van een gelijk budget voor een gelijke zorgnood boven water blijft.

Die correctie was nodig, dat wisten we van in het begin, dat hebben we altijd geweten. Minister, u hebt ervoor gezorgd dat de stijgingen konden doorgaan en dat de dalingen werden gelimiteerd tot 15 procent. Dat is ongeveer fiftyfifty: de helft gaat erop vooruit, de helft gaat erop achteruit. Mijn vraag is: als we er nu

voor willen zorgen dat er eigenlijk alleen maar mensen op vooruit kunnen gaan bij een correctie, en niemand erop achteruitgaat, dan zal dat natuurlijk bijzonder veel geld kosten. Dat heeft gevolgen voor het zorginvesteringsplan, dat dan een stukje op de helling komt te staan, terwijl we het net zo belangrijk vinden dat het wordt uitgevoerd. Als we nu zien dat u meer dan ooit hebt geïnvesteerd, de wachtlijsten hebt weggewerkt, het groeipad voor de automatische toekenningen hebt behouden en het VIA-akkoord (Vlaams intersectoraal akkoord) hebt gesloten voor de koopkrachtverhoging, denk ik dat het belangrijk is dat we goed gaan kijken naar wat een correctie eigenlijk betekent. Als we onze middelen nu immers gaan gebruiken om van die correctie iets te maken waarbij iedereen erop vooruit mag gaan en niemand erop achteruitgaat – wat dus eigenlijk geen correctie is – en mensen die nu op de wachtlijst staan hun budgetten daardoor niet krijgen, vinden wij dat belangrijke principes van het zorginvesteringsplan worden geschonden. Wij pleiten voor een voortzetting van de inspanningen die u hier doet, waarbij we 'gelijke budgetten voor gelijke zorgnood' als belangrijk principe blijven hanteren.

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): Ik denk dat die historische schets toch wel belangrijk was. Er zijn immers collega's die hier de vorige legislatuur niet zaten. Het is een zeer technisch verhaal en het is ook logisch dat zo'n omwenteling heel wat met zich meebrengt. Die gelijkheid is zeer belangrijk, die was toen zeer belangrijk en blijft voor onze partij nog altijd van groot belang. Het staat ook zo in het regeerakkoord: het is belangrijk dat men, eender waar men ook woont in Vlaanderen, de juiste zorg kan krijgen.

Minister Vandeuren heeft er altijd op gewezen dat het een nuloperatie zou zijn, dat er mensen zijn die er wat bij krijgen en dat een deel wat moet afgeven. U zegt zelf dat u er al 12 miljoen euro extra hebt moeten in steken. Nu vraag ik me wel af: als er nog meer geld moet worden voorzien, gaat dat dan inderdaad ten koste van de mensen die nu op de wachtlijst staan? De vorige minister heeft altijd gezegd dat het niet uit het uitbreidingsbeleid komt, maar vanwaar het dan wel moest komen heeft hij er niet echt bij gezegd. Het is volgens mij wel belangrijk dat de mensen die op de wachtlijst staan door zulke uitspraken niet nog langer moeten wachten. Misschien kan u daar dus een antwoord op geven?

Wat betreft de zorggarantie: die is altijd gegarandeerd. Men moest dus altijd dezelfde zorgen krijgen als voorheen, ook met een daling. Maar nu vraag ik mij af: men is in beroep gegaan, dus men zal weer een stijging krijgen van het budget, maar wat zal er dan gebeuren met die middelen? De zorggarantie is immers altijd gegarandeerd, men heeft altijd dezelfde zorg gekregen als daarvoor, maar nu komt er toch nog geld bij dat budget; wat gaat daarmee gebeuren? Wordt daar een controle op gedaan? Het lijkt me allemaal raar. Ik vind het toch wel belangrijk om daar ook wel eens bij stil te staan. Die zorggarantie moest er zijn, dus wat zal er dan met die extra middelen gebeuren? Misschien is daar ook al een antwoord op?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega De Reuse, concreet antwoordend op uw vraag: er is al twee keer ingezet op coaching. Ook de werkgeverskoepels zetten hierop in. De beste remedie is zorgen voor bijkomende PVB's, en dat doen we via het zorginvesteringsplan, zoals ik daarnet gezegd heb.

Collega Anaf, ik herinner mij dat toen ik hier ben aangetreden als minister en de correctiefase 2 ter sprake kwam, verschillende fracties – ook uw fractie – hebben verwezen naar het akkoord dat eigenlijk in de taskforce was gesloten, namelijk het afkappen, het beperken tot 15 procent. Op dat ogenblik – toen had u gelijk – was dat door de vorige regering niet beslist. We hebben die zorgen en bekommernissen ernstig genomen, we hebben daarover gesproken in de Vlaamse Regering en we

hebben die beslissing, zoals die door de taskforce mee was voorgesteld, uitgevoerd. Dat wil zeggen: een stuk teruggedraaid, beperkt tot 15 procent.

Dat was toen een van de argumenten die in deze commissie naar voren werden gebracht als we zeiden dat dat een hele hervorming is, waar alle actoren en sectoren bij betrokken zijn en waar de werkgeverskoepels, de gebruikers bij betrokken zijn. Hier werd gezegd dat een belangrijk element daarvan eigenlijk niet helemaal was gerealiseerd of nagekomen, en dat werd een beetje als woordbreuk beschouwd. Wij zijn dan in overleg, in dialoog gegaan en zijn met een voorstel gekomen. De Vlaamse Regering heeft dat voorstel ook aanvaard, en op dat vlak denk ik dat we nu volledig consistent zijn met de filosofie die toen door de verschillende partners is voorgesteld. Als er dan partners zijn die op dat ogenblik tot andere inzichten komen, sorry, maar men kan niet langs de ene kant zeggen dat Vlaamse Regering eigenlijk niet helemaal heeft gedaan wat men gevraagd heeft, om dan, als wij dat dan doen, te zeggen dat men er nu eigenlijk tegen is. Voor mij is het wel van twee dingen één.

Ik zou er iets meer begrip voor hebben gehad als men dat gedaan zou hebben als we die aftopping van 15 procent niet hadden gedaan. Dan zou ik daar begrip voor getoond kunnen hebben, want dat was wel een deel van hetgeen men eigenlijk had voorgesteld. Nu vind ik dat eerlijk gezegd echter wel een beetje een andere oefening. Als men zegt dat we hervormingen doen, we de bluts met de buil nemen, we naar de toekomst kijken, we dat proberen volgens principes die ik hier ook niemand in vraag hoor durven stellen – ik heb hier nog niemand horen zeggen dat men het eigenlijk wel oké vindt dat ongelijke situaties zorgen voor een ongelijke financiering –, dan vind ik dat wat de fundamenten van deze hervorming betreft, en zeker zoals we ze gecorrigeerd hebben onder deze regering, ik daarachter kan staan.

Wat de chaos betreft, collega Anaf: dat ging enkel over de zorgvormen in onder andere zelfstandig wonen en de dagcentra.

Wat de inhoud van het arrest betreft: de partners moeten zorggarantie bieden, maar de rechter zegt dat die volgens zijn interpretatie niet wordt geboden. Daarom laten we dat arrest verder juridisch analyseren. Collega De Martelaer, zo'n arrest is alleszins niet 'erga omnes', dat heb ik bij de inleiding ook gezegd. Het heeft geen waarde die voor iedereen geldt, maar alleen voor diegenen die daarmee naar de rechtbank zijn gestapt. U weet ook dat er verschillende procedures mogelijk zijn, ik heb dat ook in mijn inleiding gezegd. Men kan beroep aantekenen binnen het VAPH, men kan in eerste instantie via de arbeidsrechtbank gaan enzovoort. Men kan zich ook laten bijstaan door verschillende gebruikersverenigingen, bijstandsorganisaties enzovoort. Daarvoor zijn dus een aantal interne procedures mogelijk, maar er zijn ook externe procedures mogelijk.

En nog eens – maar dat is een meer principiële discussie, waar ik de voorbije weken een aantal dingen over heb gelezen, zoals dat men nu al naar de rechtbank moet gaan om zijn rechten te krijgen –: ik hoop dat we kunnen blijven leven in een rechtstaat waarin individuele burgers kunnen zeggen dat ze het niet eens zijn met een beslissing, ook niet van een overheid. Dat kunnen we dan dikwijls betreuren, dat kunnen we dikwijls vervelend vinden, maar ik hoop dat dat element van rechtsbescherming in een rechtstaat altijd iets is wat burgers kunnen en mogen gebruiken. Daarbij zullen de overheden een keer gelijk krijgen en een keer ongelijk krijgen, maar dat lijkt mij toch nogal wezenlijk te zijn in een democratie.

Collega van der Vloet, het is niet de bedoeling om daarvoor middelen vanuit het uitbreidingsbeleid te gebruiken. Indien mensen zelf extra middelen krijgen, dan kunnen ze zelf bekijken hoe ze die inzetten. Men kan ze dus bijvoorbeeld bestendig

herbekijken. Dat zal afhangen van hoe ze dit willen gebruiken en invullen, ook in het kader van hun ondersteuningsnoden.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik vond het interessant om te luisteren naar de insteken van collega De Reuse en collega Anaf, die zeiden dat het beter zou zijn dat die ongelijkheden verdwijnen, maar laat ons kijken naar wat de juiste inhoud is van het arrest en hoe we bij de zorgcontinuïteit, die we vooropgesteld hebben, eventueel op een manier garanderen waarbij die wel conform alle wensen zijn, zowel van de gebruikers als van de rechterlijke macht. Ik denk dat het inderdaad goed zou zijn als we dat arrest deftig zouden analyseren om eventueel een uitweg te vinden zodat de zorgcontinuïteit ook juridisch waterdicht is. Ik denk, net zoals de minister heeft toegelicht, dat daar beleidsmatig geen probleem is. Ik denk dat dat een interessante piste is om op verder te gaan.

Voor de rest vond ik wat u hier geschetst hebt, een heel sterk antwoord. Laat ons voortgaan met het principe van gelijke middelen voor gelijke zorg.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, dat die tachtig betrokkenen nu gelijk krijgen voor het hof van beroep en zo hun budget behouden, heeft voor wat onrust gezorgd voor de mensen die een procedure hebben stopgezet. Zij voelen zich voor een stukje bekocht en tekortgedaan. Dat is iets dat leeft, want zij zijn natuurlijk wel een stuk van hun budget kwijt en hebben sowieso minder ruimte om de nodige zorg in te kopen. Uw reddingsboei is een eventueel cassatieberoep als daar rechtsgronden voor zijn, maar dat is nog helemaal niet zeker, zoals u zelf zegt. U bent het nog aan het bestuderen. Ik denk dat het vooral duidelijk moet zijn dat iedereen voldoende middelen moet krijgen om de nodige zorg in te kopen. Ik denk dat dat de basislijn is. Het is een belofte die gemaakt werd, en ik denk dat daar nog heel wat stappen voor genomen moeten worden.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): In de eerste beslissingen was er sprake van dalingen tot 60 procent. We hebben daarjuist de ombudsman gehoord, die aangeeft dat er toen een serieuze vertrouwensbreuk is geweest. Het zal tijd nodig hebben om dat te helen. In uw repliek hoor ik weinig om dat vertrouwen te herstellen, eerlijk gezegd. Ik hoop echt dat u dat arrest zult toepassen.

Ik volg u wel 100 procent in wat u zegt over het afdwingen van bescherming en over burgers die naar de rechtbank kunnen gaan tegen beslissingen. Ik ben blij dat u dat principe 100 procent verdedigt. Ik heb vorige week in een ander dossier collega's van u uit de regering, of zeker uit de meerderheid, andere dingen horen zeggen over een uitspraak van de rechters waarbij burgers een bescherming hebben proberen af te dwingen bij een rechtbank. Ik ben blij dat u alvast dat principe steunt.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Inderdaad, rechtsbescherming is fundamenteel belangrijk in onze democratie, zoals collega Anaf zegt. Ik vind het goed dat u dat onderschrijft.

De rechtbank heeft zich ook gebaseerd op artikel 23 van de Grondwet en ook op een andere wet. Vanuit de gebruikersorganisatie wordt ook het VN-verdrag naar voren geschoven, waarbij mensen met een handicap hun grondrechten en hun burgerrechten willen waarmaken. U motiveert de beslissing van u en de Vlaamse

Regering in heel die hervorming van de persoonsvolgende financiering. Maar dan hoor ik de gebruikerszijde. Wij hebben hier een tijdje geleden de mensen van Hart boven Hard ontvangen. Daar hoor ik toch wel heel veel andere signalen, heel veel signalen van mensen met een beperking en hun omgeving die niet echt 100 procent achter dit beleid staan. Ze vinden dat ze tekortgedaan worden en dat er echt niet naar hen wordt geluisterd. Ik krijg die andere signalen. Ik vind dat ik vanuit mijn positie in het Vlaams Parlement niet echt uw beleid constant moet gaan verdedigen. Ik hoor die signalen en die zeggen andere dingen. *(Opmerkingen van minister Wouter Beke en de voorzitter)*

Het is mijn opdracht om hier naar voren te brengen dat mensen niet helemaal akkoord gaan met het beleid dat u verdedigt, dat zij zich genoodzaakt voelen om naar de rechtbank te stappen en dat zij zich in de kou voelen staan. Dat zijn de mensen die binnenkort hun budget zullen krijgen en gevat zullen worden door de beslissingen die genomen worden. Ze hebben het gevoel dat, als zij niet sterk genoeg zijn om naar de rechtbank te stappen, ze het niet zullen halen. Er leven toch heel wat andere zaken bij mensen, die u volgens mij ook wel moet weten. In de verkiezingsperiode zeggen we allemaal dat we zullen zorgen dat mensen met een handicap een ondersteuning krijgen en dat ze inclusief in onze maatschappij kunnen wonen. We beloven van alles, maar eigenlijk komt het erop neer dat op dit moment heel veel mensen met een beperking echt in de kou staan, geen budget hebben, moeten wachten en moeten blijven wachten. Die stem wil ik hier af en toe in de commissie verwoorden, voorzitter.

De voorzitter: De vragen om uitleg en de interpellatie zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bijsturing van de BelRAI-screener – 2428 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, sinds 1 juni van vorig jaar schakelden de diensten gezinszorg en de gemachtigde indicatiestellers voor de toekenning van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden over op de BelRAI-screener voor het bepalen van de zorgbehoefte. De BelRAI-screener vervangt daarmee de vorige BEL-profielschaal. Sinds de invoering bleek het aantal negatieve beslissingen veel hoger dan initieel ingeschat. Daarom besloot u begin 2022 om de herinschalingen voor de verlenging van de toekenning van het zorgbudget op basis van de BelRAI-screening tijdelijk op te schorten en een bijkomende evaluatie te laten doen. Het thema is in deze commissie ook al meermaals uitvoerig aan bod gekomen.

In de evaluatie die u bij LUCAS bestelde, werden cijfers geanalyseerd voor de periode van juni tot en met augustus 2021. Daaruit bleek dat er strenger dan verwacht werd gescoord op enkele items die vallen onder activiteiten van het dagelijks leven (adl) en instrumentele activiteiten van het dagelijks leven (iadl), die verwijzen naar de mate waarin mensen zelfredzaam zijn om dagelijkse activiteiten uit te voeren, zoals zichzelf aankleden en eten. Daarnaast bleek dat er mogelijk sprake was van een opstarteffect, aangezien er op deze items minder streng werd gescoord op die plekken waar men al langer met de BelRAI-screener aan de slag is.

We konden lezen dat de Vlaamse Regering in navolging daarvan op 1 april jongstleden op uw voorstel heeft beslist tot een bijsturing. Zo wordt de afkapwaarde om recht te hebben op het budget verlaagd. Bovendien wordt deze maatregel retro-actief toegepast tot 1 juni 2021, waardoor volgens het persbericht 4104 Vlamingen

alsnog of opnieuw recht krijgen op het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden van 130 euro per maand. De bijsturing geldt ook voor toekomstige beoordelingen.

Minister, ik heb hierover de volgende vragen. Kunt u meer toelichting geven bij de beslissing met betrekking tot het verlagen van de afkapwaarde voor de BelRAI-screener? Gaat het hierbij om de afkapwaarde op de totaalscore en/of op de som van de iadl- en adl-modules? Is er intussen duidelijkheid over de reden waarom er, in tegenstelling tot de voorafgaande prognoses, want er was toch wel een hele studie aan voorafgegaan, meer 'afscoringen' waren op de modules iadl en adl? Hoe komt de uitgevoerde aanpassing daaraan tegemoet?

Eerder werd gesteld dat er mogelijk sprake was van een opstarteffect. Is daar duidelijkheid over? Zal, met andere woorden, de huidige afkapwaarde ook in de toekomst behouden blijven?

Naast de BelRAI-screener worden de komende jaren nog andere BelRAI-instrumenten uitgerold. Ik denk dan aan BelRAI Home Care en BelRAI Long Term Care Facilities. Welke lessen kunnen er worden getrokken uit de uitrol van de BelRAI-screener voor een succesvolle uitrol van die andere BelRAI-instrumenten, die dus nog op de planning staan?

In afwachting van de bijkomende evaluatie waren de herinschalingen on hold gezet. Welke impact heeft dit nu op de diensten? Op welke manier wordt de inhaalbeweging gemaakt?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Van de ene correctie naar de andere.

Collega, de afkapwaarde op de som van de blokken iadl en adl van de BelRAI-screener wordt bijgestuurd van 6 naar 5,5 punten. Ik hoop dat iedereen de afkortingen kent. Ik wil de wijsheid van de commissieleden natuurlijk niet onderschatten. De afkapwaarde van 13 punten als totaalscore op de BelRAI-screener blijft ongewijzigd behouden.

LUCAS onderzocht de resultaten op de BelRAI-screener over de eerste drie maanden na de implementatie. De conclusie was dat in vergelijking met data uit eerder onderzoek in Vlaanderen en met internationale data bleek dat er op de BelRAI-screener minder vaak totale afhankelijkheid wordt gescoord op de items adl en iadl. We komen daaraan tegemoet door de afkapwaarde op de blokken iadl en adl te verlagen.

De monitoring van de cijfers voor de jongste drie maanden, met name januari tot maart 2022, leert ons dat de verhouding tussen het aantal positieve en negatieve BelRAI-screenings over deze maanden stabiel is. Daaruit leid ik af dat het opstarteffect voorbij is. De bijgestuurde afkapwaarde geldt ook voor de toekomst.

De uitrol van de BelRAI-screener werd wetenschappelijk voorbereid. Dat is ook zo voor andere BelRAI-instrumenten die zullen worden uitgerold. Met het verplaatsen van de afkapwaarde op de BelRAI-screener wijzigen we niets aan de screener op zich. De bevroegde items blijven dezelfde. De positie van de afkapwaarde is geen wetenschappelijke, maar een politieke keuze.

Naast het zorgvuldig voorbereiden van de implementaties op basis van wetenschappelijk onderzoek investeren we in opleiding rond het gebruik van de BelRAI-instrumenten. Naast een basisopleiding is er ook een periodieke intervisie als verplichting in de reglementering opgenomen. Dat is een goede zaak: de intervisie maakt het mogelijk de kennis bij de indicatiestellers over het instrument op te frissen en eventueel bij te sturen.

Verder moeten we een onderscheid maken tussen het gebruik van BelRAI als kwaliteitsinstrument versus het gebruik als financieringsinstrument. De BelRAI-screener had bij het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden onmiddellijk financiële gevolgen voor de personen met dit zorgbudget. Daarentegen zullen andere BelRAI-instrumenten in een eerste fase worden gebruikt als kwaliteitsinstrument, en dus niet meteen als een financieringsinstrument. Dit biedt de mogelijkheid om het gebruik van de instrumenten te evalueren en te simuleren op basis van populatiedata, vooraleer de instrumenten zullen worden gebruikt om zorg te financieren.

De herzieningen van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden waren inderdaad sinds december 2021 opgeschort. Dat is een beslissing die we toen hebben genomen. In de plaats daarvan zijn de beslissingen die afliepen, ambtshalve met drie maanden verlengd. Dat maakt dat de indicatiestellers de komende maanden bij een verhoogd aantal dossiers een BelRAI-screener moeten uitvoeren. Indien zou blijken dat deze indicatiestellingen niet allemaal tijdig kunnen worden uitgevoerd, zullen de nodige maatregelen worden getroffen om te vermijden dat de zorgbehoevenden hiervan nadeel zullen ondervinden.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel. Ondanks het feit dat er toch wel een heel grote voorbereiding en wetenschappelijke onderbouwing aan is voorafgegaan, hebben we sinds de implementatie midden vorig jaar gezien dat een groter aantal mensen niet meer in aanmerking kwam voor het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden dan initieel was gedacht. Dan lijkt het me goed dat u de bereidheid hebt getoond om verder onderzoek te doen naar de oorzaken daarvan. We hebben hier heel wat vragen gehoord om het gewoon terug te draaien en zo verder. De keuze die is gemaakt, lijkt mij de enige mogelijke, namelijk nagaan hoe het komt dat er een aantal afwijkingen zijn vast te stellen, in tegenstelling tot de eerdere verwachtingen. Dan moet men echter nadien natuurlijk ook bereid zijn om daaraan tegemoet te komen en om eventueel bij te sturen. Dat is wat de regering ondertussen heeft beslist. Ik denk dat dat een goede beslissing is, maar men moet er natuurlijk ook voor zorgen dat de implementatie ook in de volgende periode op een goede manier verder verloopt, en dat er ook duidelijkheid is voor iedereen.

Vandaar mijn bijkomende vragen. Ten eerste vind ik het goed dat u zegt een verhoogd aantal indicatiestellingen te zullen moeten doen in de volgende periode. Dat betekent meer opdrachten voor alle indicatiestellers, nadat er een tijd een opschorting is geweest. We moeten er echter nu al oog voor hebben dat er zich opnieuw een probleem zou kunnen voordoen, namelijk dat niet al die herzieningen tijdig zouden kunnen gebeuren. We moeten dat in de gaten blijven houden. Dat is mijn eerste vraag.

Ten tweede, we konden lezen dat de regering de beslissing heeft genomen, maar de formele omzetting in regelgeving is nog bezig, als ik het goed heb. Wanneer worden die formele beslissingen verwacht?

Ten derde, we hebben gezien dat tijdens heel deze periode een aantal mensen die werden 'afgescoord' en geen recht meer hadden op het zorgbudget, natuurlijk een beroep hebben aangetekend, en dat daar dus dossiertaks voor verschuldigd was. We weten dat in de regelgeving is bepaald dat, indien het beroep wordt ingewilligd en men het budget nadien alsnog krijgt, die dossiertaks dan wordt terugbetaald. Op welke manier wordt daar in dezen mee omgegaan? Worden mensen daarover geïnformeerd, zonder dat er dan moet worden geoordeeld over het beroep zelf? Gewoon op basis van de aanpassing van de afkapwaarde en het toch opnieuw toekennen van het zorgbudget, komt er dan automatisch ook een terugbetaling van de dossiertaks die is betaald voor het beroep?

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): De omschakeling van de BelRAI-inschalingsmethode komt ook terug in het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst. Ik ben daar daarjuist niet echt op ingegaan omdat we toch deze vraagstelling hadden. De ombudsdienst haalt terecht aan dat terwijl de overheid haar zaken in orde maakt, ontevreden burgers geen andere mogelijkheid hebben dan zich tot de beroeps-procedure wenden. Daarvoor moeten ze een dossiertaks van 75 euro ophoesten. Groen heeft zich altijd verzet tegen die taks. Het recht op een tweede opinie moet altijd en voor iedereen toegankelijk blijven. Een bijkomende taks dwingt sommige mensen om af te haken. Ook de ombudsdienst beveelt aan deze dossiertaks te schrappen, al zeker tot de procedure op punt staat. Bent u van plan om dat alsnog te doen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (Vooruit): Minister, het is positief dat het afkappunt van de BelRAI-screener is verlaagd en dat het initiële onrecht dat is ontstaan met de invoering van de screener, nu wordt aangepakt. Dat is goed. Het is me wel nog niet helemaal duidelijk welke impact die bijstelling van het afkappunt adl-iadl van 6 naar 5,5 punten zal hebben. Hoeveel mensen die sinds juni 2021 geen zorg-budget voor zwaar zorgbehoevenden kregen na het doorlopen van die BelRAI-screener, zouden dat nu met dat nieuwe afkappunt wel krijgen? Hoeveel personen die hun zorgbudget niet verlengd zagen, worden hierdoor alsnog in het gelijk gesteld? Ik vermoed immers dat daar toch wel wat berekeningen over zijn gemaakt, om de billijkheid van het nieuwe afkappunt te kunnen inschatten. Dus graag wat duidelijkheid daarover en over wie nu allemaal in die rechten zal worden hersteld. Zal dat betrekking hebben op de hele periode sedert juni 2021?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Algemeen, wat de toekomst van de implementatie van BelRAI betreft: we hebben vorig jaar in juni een belangrijke stap gezet, maar dat is natuurlijk niet de laatste stap. Als we spreken over de toekomst van onze zorg, de geïntegreerde zorg enzovoort, de financiering van de zorg, dan zijn dit belangrijke onderdelen om mee te werken. Ik verwijs naar de debatten die we daarstraks hebben gevoerd. Het belang van dat instrument kan dus eigenlijk niet worden onderschat. Net omdat dit zo belangrijk is, vond de Vlaamse Regering dat we er vanaf het begin wel voor moeten zorgen dat dit juist zit. Ik heb daarstraks gesproken over het lange voortraject dat werd afgelegd, wetenschappelijk-academisch ondersteund, ook met een steekproef. Het is natuurlijk een veel bredere groep, een echte populatie, die we nu hebben gebruikt. Dat zal ons ook helpen om BelRAI eerst als kwaliteitsinstrument te implementeren en zodoende veel data ter beschikking te hebben alvorens daar de verdere financiering aan te koppelen.

Collega Schryvers, het besluit hebben wij intussen geschreven. Dat ligt voor bij Begroting. Als zij daar het fiat voor geven, dan gaan we daar zo snel mogelijk mee naar de ministerraad, en dan kunnen de zorgkassen dit uitvoeren.

De bedoeling is dat de dossiertaks wordt terugbetaald voor hen die een bezwaar hebben ingediend en tussen 6 en 5,5 punten zitten.

Collega Van den Bossche, in totaal gaat het over 4104 personen, als ik het goed voorheb, die zo retroactief dan toch een zorgbudget zullen krijgen. Bij dezen dus dat goede nieuws. Men zegge het voort.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik denk dat we allemaal wel wat ongerust waren toen we de eerste cijfers kregen over de nieuwe toepassing. Na die wetenschappelijke voorbereiding hadden we het anders verwacht. Het is goed dat er dan onderzoek is gedaan naar de oorzaken daarvan en dat er nu een bijsturing komt. Ook dank voor de bevestiging dat de dossiertaks eigenlijk automatisch zal worden terugbetaald wanneer het besluit wordt uitgevoerd en dat iedereen die tussen de afkapwaarden 6 en 5,5 zat, toch het zorgbudget zal krijgen. Voor de volgende maanden hoop ik dat de inloophbeweging van de indicatiestellingen op een goede manier zal verlopen, en dat, als daar wat vertraging op zou zitten omdat niet alle indicatiestellers erin slagen om iedereen tijdig opnieuw te screenen, er de nodige maatregelen worden genomen zodat mensen niet in een vacuüm terechtkomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de opvolging van de aanbevelingen in het jaarrapport 2021 van het Afstammingscentrum – 2430 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, collega's, het Afstammingscentrum bestaat onder-tussen 1 jaar, het mag 1 verjaardagkaarsje uitblazen. Daarover wil ik een paar vragen stellen. Ik zal mijn inleiding sterk verkorten aangezien we nog heel wat op de agenda staan hebben. Zoals u weet, zijn er sinds ik de vraag opstelde al 162 aanmeldingen geweest. Dankzij de omkadering en ondersteuning van het Kennis-centrum Pleegzorg kunnen het Afstammingscentrum en haar teamleden zich ontwikkelen tot een echt expertisecentrum. De dienstverlening is zeer laagdrempelig. Via een geïntegreerde aanpak en duurzame samenwerkingen met relevante professionals en organisaties wil het centrum ook het grotere publiek sensibiliseren en beleidsadviezen formuleren.

Onlangs werd het jaarverslag gepubliceerd waarin bepaalde uitdagingen staan. Ik ga ze niet allemaal opnoemen, maar het gaat bijvoorbeeld over een betere regeling, de beperking tot de eerste graad, de hoge kostprijs enzovoort. De auteurs stellen zich ook vragen bij de verdere uitbouw van het Afstammingscentrum zowel op het vlak van personeel als financieel. Verder willen zij de samenwerking met het Rijksarchief decretaal verankeren en zien ze het beleidskader voor het DNA-onderzoek liever anders.

Daarom stel ik de volgende vragen, minister. Op welke manier zult u de uitdagingen en de toekomst van het Afstammingscentrum aanpakken? Welke voorstellen kan men verwachten? Zijn er voorstellen die op middellange termijn kunnen worden uitgevoerd? En welke timing wordt hier aangehouden? Welke hefboomen zult u inzetten om de Federale Regering te doen bewegen om bepaalde regelingen te treffen, zoals bijvoorbeeld rond het discreet bevallen, wat toch tot afstammingsvragen leidt? In welke mate wordt het Afstammingscentrum hierbij betrokken? Uit het jaarverslag kan men niet afleiden of de cliënten bevraagd zijn over de dienstverlening. Komt er alsnog een tevredenheidsenquête of een gebruikersbevraging?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Eind maart 2022 heeft het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) het jaarverslag van het Afstammingscentrum ontvangen. Vorige week heeft mijn kabinet samengezeten met het Afstammingscentrum om dat jaarverslag te overlopen en de aandachtspunten en aanbevelingen te bespreken. Op basis van

deze evaluatie wordt nu samen met het VCA nagegaan of, en welke acties er, ook op regelgevend vlak, nodig zijn, om de werking van het Afstammingscentrum te versterken.

In mei 2022 start ook de werkgroep 'nazorg en begeleiding' die kadert binnen de hervorming van de interlandelijke adoptie. Binnen deze werkgroep zal worden nagegaan hoe het nazorglandschap voor geadopteerden kan worden versterkt, onder meer via integratie van acties binnen bestaande instanties, waaronder het Afstammingscentrum. Het Afstammingscentrum maakt deel uit van deze werkgroep en zal hier dus een actieve rol in vervullen. Het Afstammingscentrum wijst in haar jaarverslag ook op de impact die de verdere invulling van de nazorg en begeleiding voor interlandelijke adoptie kan hebben op haar werking.

In het kader van de hervorming van de interlandelijke adoptie worden er op korte termijn gesprekken gepland met het federale niveau, onder andere met de FOD Buitenlandse Zaken en de Federale Centrale Autoriteit binnen de FOD Justitie. Ook het treffen van een regeling voor draagmoederschap en discreet bevallen is federale materie. Gelet op de belangrijke impact die dergelijke regelgeving heeft op het recht op toegang tot afstammingsinformatie, is het aangewezen om dit vanuit Vlaanderen actief mee op te volgen om na te gaan op welke manier een regeling kan worden uitgewerkt omtrent draagmoederschap en discreet bevallen die maximaal waarborgen biedt aan de betrokkenen. Vlaanderen kan hier enkel suggesties doen en dat zullen we te gepasten tijde ook doen. Het Afstammingscentrum geeft in het jaarverslag aan benieuwd te zijn naar wat er te gebeuren staat rond bijvoorbeeld draagmoederschap en discreet bevallen. De organisatie zal dan ook geïnformeerd en waar nodig geconsulteerd worden als zich hieromtrent nieuwe ontwikkelingen voordoen. Verder spreekt het voor zich dat het Afstammingscentrum zelf, en dit vanuit de eigen opdracht en praktijkervaring, uiteraard een belangrijke rol te spelen heeft in het maatschappelijke debat over deze thema's.

Het Afstammingscentrum heeft recent, 1 jaar na haar opstart op 1 april 2021, een korte online bevraging uitgestuurd naar alle cliënten die er effectief een lopend dossier hebben en naar de personen die contact opnamen, maar hun vraag niet verder opvolgden. De deadline voor reactie verstreek op 18 april 2022. Het centrum heeft de intentie om jaarlijks een dergelijke bevraging te organiseren.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Bedankt, minister, voor uw antwoorden. Ik ben tevreden te horen dat wij het centrum zeker een blijvende rol zullen laten spelen. Ik denk dat dat belangrijk is. Zij zijn een jaar geleden opgestart, ze hebben een heel duidelijke werking en doelstelling. Ik denk dat we met hun bezorgdheden aan de slag moeten, maar ik ben wel tevreden dat u hun rol erkent, ook wat de federale materie betreft. Want ik denk dat het heel belangrijk is om afstammingsvragen daarrond in de toekomst te vermijden. Ik hoop dat we het centrum vanuit Vlaanderen een uitgebreide en goede toekomst kunnen geven.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Collega Wouters, die dit voor ons opvolgt, vroeg me om volgende bezorgdheden en vragen over te maken. Inspraak van doelgroepen in samenwerkingsverbanden met hun organisaties is belangrijk voor de geloofwaardigheid en de groei van het Afstammingscentrum. We stellen echter vast dat donorkinderen, de groep voor wie het Afstammingscentrum onder meer werd opgericht, zowel in de stuurgroep als in de dagelijkse werking ontbreken. De vraag is hoe er gecommuniceerd wordt tussen deze groep en het Afstammingscentrum. Hoe komt het dat de groep niet werd opgenomen in de stuurgroep of de dagelijkse werking? Zal die rechtstreekse lijn in de toekomst wel gelegd worden en zal zo blijken dat ze ook met donorkinderen wensen te werken?

Daarnaast vinden we in het jaarrapport het aantal vragen en aanmeldingen terug. Dat zijn er 162. Maar het aantal gerealiseerde matches zijn niet terug te vinden, terwijl dit toch een belangrijke parameter is die het succes van het Afstammingscentrum zou weergeven. De concrete vraag is, hoeveel matches zijn er het afgelopen jaar bewerkstelligd tussen biologische ouders en kind?

Het Afstammingscentrum heeft tot slot slechts beperkte mogelijkheden, zoals reeds aangehaald in het rapport. Donorkinderen en geadopteerden hebben meer kans om verwanten te vinden via de internationale databanken die miljoenen DNA-profielen bevatten. Bovendien zijn er heel wat belangengroepen die zich met dat DNA-onderzoek bezighouden en die zelfs direct samenwerken met de landen van herkomst. De testen die hiervoor gebruikt worden, zijn dezelfde als die die het Afstammingscentrum gebruikt, maar ze zijn eenvoudiger te bestellen en uit te voeren en ook goedkoper. Zou het niet gemakkelijker en eventueel kostenbesparend zijn, minister, om deze belangengroepen te ondersteunen in hun werking daarrond?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Collega's, het is een thema dat mij heel nauw aan het hart ligt en het resultaat is van de hoorzittingen die we vorige legislatuur hebben georganiseerd rond de gedwongen adopties. Het Afstammingscentrum is nu een jaar aan het werk en we lezen in het jaarverslag heel wat bekommernissen, onder meer de beperking tot de eerste graad. Het zijn bekommernissen die wij absoluut delen. Ik hoop dat we binnen afzienbare tijd daarin een aantal stappen kunnen zetten. Maar goed, op een bepaald moment zijn er keuzes gemaakt om toch al met het Afstammingscentrum van start te kunnen gaan. Dit gebeurde wel vanuit de ambitie om het continu te evalueren en nadien mogelijk verdere stappen te zetten. Over de metissen bijvoorbeeld, minister, kreeg u onlangs nog een verzoekschrift en het staat morgen op de agenda van de plenaire vergadering. Voor hen is een match die maar kan worden gezocht tot de eerste graad, geen oplossing. Vanuit onze fractie is er absoluut de vraag en de ambitie om in de toekomst verdere stappen te kunnen zetten in de werking.

U hebt gelijk, collega De Reuse, dat we de grote internationale DNA-databanken hebben, waartoe men zich heel makkelijk kan richten en waar het goedkoper is. Dat is ook iets waarrond we moeten werken. Want waar wij via het huidige Afstammingscentrum voor zorgen, is psychologische begeleiding. Dat ontbreekt bij de internationale DNA-databanken, terwijl ze heel belangrijk is. Dan wil ik ook nog iets opmerken bij de vraag die u stelt naar cijfers. We moeten niet alleen kijken naar hoeveel matches er binnen het Afstammingscentrum gerealiseerd zijn, maar ook naar hoeveel mensen de weg naar het centrum gevonden hebben, hoeveel mensen we hebben kunnen begeleiden en voor hoeveel we hun vraag hebben kunnen oplossen. Dat kan een ingewikkelde vraag zijn, naar een match, maar soms is het gewoon een vraag naar informatie of begeleiding.

De voorzitter: Meneer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Bedankt, minister en collega, om dit te agenderen. Ik denk dat er inderdaad heel belangrijk werk verzet is en dat het na een jaar tijd is om te kijken of zowel decretaal als op andere gebieden alles voorzien is om de doelstelling die we als wetgever hadden, waar te maken. Toch komen er nog een aantal interessante aanbevelingen naar boven, waarvan ik blij ben dat u ervoor openstaat.

Ik had nog twee eerder technische vragen. Hebt u al een tijdspad, want ik denk dat er ook een aantal decretale wijzigingen moeten komen? Weet u wanneer dit afgewerkt zou zijn, zodanig dat ermee wordt verdergegaan? In het kader van de hoorzittingen rond interlandelijke adoptie werd de suggestie gedaan om de rol rond

psychologische begeleiding te versterken. Dat valt voor mij gedeeltelijk samen met de middelenkwestie voor het Afstammingscentrum. In welke mate plant u op korte termijn extra investeringen zodat het centrum voldoende psychologische begeleiding kan voorzien voor mensen die op zoek gaan naar hun biologische ouders? Dit kan immers niet met de huidige middelen van het centrum waargemaakt worden.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega De Reuse, er is volgens mij geen specifieke reden om donorkinderen niet te betrekken. Integendeel, als zij zich tot het centrum wenden, dan zullen zij volgens mij ook bevraagd worden. Wat de testkits betreft zijn er inderdaad verschillende mogelijkheden. Het centrum hecht veel belang aan kwaliteit. Ook de samenwerking met de KU Leuven kadert daarin. Het centrum heeft echter ook al aangegeven om dat verder te willen onderzoeken.

Collega Schryvers, wat die metissen betreft, die kunnen op dit ogenblik inderdaad niet goed geholpen worden. Daar is een decretaal initiatief voor nodig. Ik hoop dat we snel een consensus kunnen vinden om daar werk van te maken. Wat een aantal andere elementen van het tijdspad betreft – misschien alludeerde u daar ook op, collega Vaneeckhout –, hebben we aan het VCA gevraagd om hierrond samen met het Afstammingscentrum in de loop van mei een analyse te maken, zodat we daarrond verder kunnen werken. Er start ook een werkgroep 'nazorg en begeleiding' op, collega Vaneeckhout. Ik vermoed dat die op een gegeven ogenblik ook nog met aanbevelingen of voorstellen zal komen.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik denk, minister, dat u vanuit het parlement de steun hebt om het centrum zo goed en zo breed mogelijk verder uit te bouwen, en het de nodige steun te geven. Ik hoop dat we verder decretaal werk kunnen afleveren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de eventuele lentebooster – 2432 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het tijdschema van de tweede coronaboosterprik – 2494 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Op vrijdag 1 april hebben het agentschap Zorg en Gezondheid en het Agentschap Binnenlands Bestuur een toelichting gegeven over het op- en afschalingsplan van de vaccinatiecentra. Het op- en afschalingsplan bestaat uit drie vooraf uit te werken fases, afhankelijk van de te vaccineren doelgroepen en volumes.

Op 5 april lazen we in de krant dat tijdens de briefing van het agentschap reeds meegedeeld werd dat de lokale besturen zich beter maar schrap zetten voor een 'lentebooster' voor de ouderen en de kwetsbare groepen. Dat zou willen zeggen dat er toch sneller geschakeld zal moeten worden dan initieel voorzien.

Het agentschap geeft aan dat het om een 'heel waarschijnlijk' scenario gaat. Er lagen namelijk een aantal scenario's op tafel. Tot voor kort was het meest plausibele scenario dat er een extra boosterprik komt vanaf september voor de meest kwetsbaren zoals de bewoners van een woonzorgcentrum, daarna eventueel voor de zorgverleners en de ouderen en tot slot voor de hele bevolking. Maar in plaats van september zou dit nu al eind april of mei uitgerold kunnen worden voor die kwetsbare doelgroepen. De Hoge Gezondheidsraad zal hierover opnieuw advies geven.

Lokale besturen staan dan opnieuw voor een grote uitdaging. Zij vragen uiteraard zo snel mogelijk duidelijkheid over de timing maar ook over de financiering.

Vandaar heb ik de volgende vragen, minister.

Wanneer verwacht u een advies van de Hoge Gezondheidsraad?

Op welke manier zal de eventuele booster georganiseerd worden? Met andere woorden: zullen de lokale besturen opnieuw gevraagd worden om hun vaccinatiecentra te openen?

Worden de lokale besturen opnieuw gefinancierd om de eventuele bijkomende opdracht die ze zullen krijgen te kunnen uitvoeren? Is er over die financiering al een akkoord met uw collega, minister Somers?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik sluit me aan bij de collega en zal mijn inleiding dus overslaan. Mijn vragen komen ongeveer neer op hetzelfde. Ik wil hier wel mijn bekommernis uitdrukken, minister. Ik denk dat er inderdaad nog weinig onduidelijkheid is over de booster; ik denk dat die noodzakelijk is. Maar we wachten nog altijd op het advies van de Hoge Gezondheidsraad. Anderzijds is voorzichtigheid geboden. Ik denk dat we ervoor moeten opletten dat er geen vaccinmoeheid optreedt. Ik denk dat er momenteel weinig wetenschappelijke bewijzen zijn om nu volop te booster, zeker niet bij de brede bevolking.

Ik heb daarom de volgende vragen.

Wat is uw visie daarop?

Hoe zit het met de vernieuwde coronavaccins? Worden er nieuwe vaccins ontwikkeld? Hebt u daar een zicht op? Of werkt men nog altijd met de bestaande vaccins?

Wat met de massavaccinatie van de brede bevolking? Hopelijk volgt die eerder in het najaar dan nu. Ik kende graag uw visie daaromtrent.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, de Hoge Gezondheidsraad heeft zich onlangs uitgesproken over de toediening van een tweede booster. De Hoge Gezondheidsraad stelt in dat advies dat een systematische vaccinatie met een tweede booster voor alle leeftijdsgroepen nog niet aangeraden is. Na advies van de huisarts zou een tweede booster voor 80-plussers en bewoners van woonzorgcentra wel mogelijk zijn. Vanuit de Taskforce Vaccinatie is er een advies om voor de 80-plussers en bewoners van woonzorgcentra een tweede booster aan te bevelen. Binnen de interministeriële conferentie (IMC) is hierover nog geen beslissing genomen gezien de onduidelijkheid in de diverse adviezen. Er is hierover verder overleg gepland met de experts.

Aangezien er voldoende vaccins zijn, de effectiviteit van de vaccins afneemt na verloop van tijd en dit in het bijzonder geldt voor deze kwetsbare populatie in woonzorgcentra en ook voor 80-plussers thuis, ben ik persoonlijk voorstander van een tweede booster bij deze doelgroepen.

Op welke manier dat georganiseerd zal worden, zal afhangen van de grootte van de doelgroep en de beoogde snelheid van vaccinatie. De capaciteit in de huidige waakfase is immers beperkt en laat niet toe om grote groepen snel te vaccineren. De vaccinatiecentra weten echter dat een snelle overschakeling naar fase 1 of zelfs fase 2 steeds gegarandeerd moet blijven.

De lokale besturen worden inderdaad verder gefinancierd, zowel voor het in stand houden van een beperkte capaciteit van de vaccinatiecentra in de waakfase als voor een eventuele opschaling. Het is mijn collega, minister Somers, die verantwoordelijk is voor de financiering van de infrastructuur van de vaccinatiecentra en hiertoe dus ook voorstellen voorlegt aan de Vlaamse Regering.

In Vlaanderen heeft 91,9 procent van de personen ouder dan 65 jaar een booster gekregen. Voor de volwassenen tussen 18 en 64 jaar is dit 80,8 procent. Dit is een eerste indicatie dat het draagvlak voor een extra booster bij de 65-plussers waarschijnlijk toch nog wel aanzienlijk zal zijn.

Of er nog een extra booster zal komen voor de zomer is momenteel onderwerp van discussie in de IMC, zoals ik daarnet al heb gezegd.

Voor vaccinaties die nog voor de zomer gebeuren, is het zeer onwaarschijnlijk dat we al zouden kunnen beschikken over een aangepast vaccin. Ook daarna blijven we natuurlijk afhankelijk van het concrete moment waarop een tweede booster toegediend zal worden, maar ook van de productie- en leveringsmogelijkheden van de fabrikanten. Het is namelijk niet zo dat, omdat op een gegeven ogenblik een nieuw soort vaccin ontdekt of erkend is, dit al onmiddellijk geproduceerd en geleverd wordt voor grote groepen.

Ik wil benadrukken dat de huidige niet-aangepaste vaccins nog steeds effectief zijn tegen ernstige complicaties en ziekenhuisopname bij besmetting met de omikron-variant.

Het European Medicines Agency (EMA) en het European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) stellen voorlopig niet voor om een tweede booster te geven maar zeggen wel dat het kan voor personen ouder dan 80 jaar wegens een verhoogd risico op ernstige ziekte en met het oog op mogelijke bescherming door die tweede booster. Voor personen tussen 60 en 79 jaar is er minder 'waning', dat wil zeggen 'vermindering van bescherming', tegen de ziekte.

Er zijn wereldwijd nog altijd verschillende vaccins in ontwikkeling tegen COVID-19. Bij mijn weten is een combinatievaccin tegen griep en COVID-19 nog niet voor onmiddellijk, zeker omdat de bewaaromstandigheden enorm verschillen qua temperatuur.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Zoals u aangeeft, is er op Europees niveau inderdaad nog geen wetenschappelijke evidentie voor een vierde dosis voor de algemene bevolking. Ik denk dat we daarvoor inderdaad het best nog wachten. Ik denk wel dat er een draagvlak is voor een extra booster voor de 80-plussers en de mensen in woonzorgcentra. Ik merk namelijk, ook op lokaal niveau, dat er daar opnieuw meer besmettingen aan het komen zijn en dat daar een eventuele booster dus toch wel aan te raden is.

Natuurlijk moeten lokale besturen zich snel kunnen inzetten als er terug overgeschakeld wordt op fase 1. We zitten nu in fase 0. Het is natuurlijk goed dat we opnieuw snel kunnen schakelen, maar de lokale besturen vragen toch om er begrip voor te hebben dat ze natuurlijk het liefst zo snel mogelijk duidelijkheid hebben. Minister, ik weet dat u dat nu niet kunt zeggen. Maar hebt u zicht op de termijn waarop het IMC opnieuw samenkomt? Is dat iets dat op de langere baan geschoven wordt of kan er op korte termijn eventueel al een tussentijdse communicatie gebeuren naar de lokale besturen, zodat ze op de hoogte gehouden worden van het proces en de eventuele omschakeling naar fase 1? Ik denk dat de aantallen wel meevallen als we ons enkel richten op de 80-plussers en mensen in woonzorgcentra. In ieder geval heeft elk lokaal bestuur toch graag een beetje duidelijkheid.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. We zitten natuurlijk in een moeilijke fase. Ik denk dat we nu beslissingen moeten nemen, maar jammer genoeg is er daarvoor nog te weinig een wetenschappelijke basis. Ik denk dat er heel wat discussies zijn in de academische en wetenschappelijke wereld. Zoals u weet, ben ik een zeer groot voorstander van vaccins. Ik wil in dezen toch ook aanmanen tot voorzichtigheid, want ik denk dat er bij de bevolking momenteel weinig animo is voor vaccins. Ik vrees dat we, als we te vroeg een herhalingsdosis aanbieden, in het najaar misschien de strijd verliezen.

Het is heel moeilijk omdat de wetenschappelijke inzichten verdeeld zijn. Ik denk evenwel dat de meerderheid van de wetenschappers aanraadt om momenteel een afwachtende houding aan te nemen, om dan in het najaar snel – en misschien al heel vroeg in het najaar, in september – een herhalingsdosis te kunnen geven. Want momenteel is er noch wetenschappelijke evidentie noch animo om mensen te hervaccineren. Ik zou het jammer vinden mochten we de strijd in het najaar verliezen doordat we nu mensen zouden oproepen en hogere antivaccinatiegevoelens zouden opwekken. Vandaar mijn oproep, maar ik begrijp dat u in een moeilijk parket zit en dat we alle adviezen naast elkaar moeten leggen. *(Gelach)*

Maar het is toch een bezorgdheid die ik wil meegeven, ook vanuit mijn wetenschappelijke achtergrond en vanuit de heersende gevoelens bij de bevolking en in mijn omgeving. Ik denk dat we eerst eerder voorzichtig moeten zijn met vaccineren en dan op tijd, in september bijvoorbeeld, wel massaal moeten vaccineren. Dat is mijn bedenking.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik sluit me aan bij de vraag om ons te baseren op de wetenschap, iets wat we gedurende de hele crisis gedaan hebben, denk ik. De inzichten lopen nog wat uiteen en zullen de komende maanden wel verfijnd worden. Ik denk dat extra besmettingen niet per se het argument zijn. Het gaat natuurlijk over het waningfenomeen, over ernstige ziekte, ziekenhuisopnames en alles wat daarbij komt. Er is vooral sprake van 80-plussers en bewoners van woonzorgcentra.

Minister, overweegt u om gewoon te werken via de reguliere vaccinatiewegen, zoals voor corona gebeurde? Of wilt u dat weer doen via een massaoperatie? Als het bij die doelgroepen blijft, zou u kunnen overwegen om gewoon te werken via huisartsen en dergelijke, om zo meer in te spelen op het vertrouwen van mensen om daarin te stappen. Ik denk dat dit, zoals hier al werd aangehaald, inderdaad wel een uitdaging zal zijn, maar ook dat net die doelgroepen op dat moment het meest zullen openstaan voor die vierde prik.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil zelf nog even aansluiten. Ik geef collega Sleurs gelijk: er is vaccinmoeheid en er zijn nog wetenschappelijke discussies

omtrent een lentebooster. Ik merk in mijn omgeving toch ook – evenals iedereen, denk ik – dat niemand staat te springen om een nieuw vaccin te laten toedienen. Ik ben er mij wel van bewust dat er bepaalde doelgroepen zijn waarvoor we dit eventueel moeten organiseren. Minister, u bent er persoonlijk een voorstander van, maar ik vraag me af hoe u mensen ervan zult overtuigen om opnieuw een vaccin te laten toedienen. Ik zie dat niet zo snel gebeuren.

Ik ga eigenlijk niet akkoord met collega De Rudder: we moeten opletten dat we niet opnieuw beginnen met paniek te zaaien rond besmettingen en zo. In mijn stad en in andere steden en gemeenten hoor ik dat het uiteindelijk nog best meevalt met de besmettingen. Ik denk dat er ook niet zoveel druk meer is op de ziekenhuizen wat zware gevallen en dergelijke betreft. Al bij al moeten we een beetje opletten in onze communicatie dat we de mensen niet opnieuw op stang jagen. Ik heb daar mijn idee over. Ik ben zelf drie keer gevaccineerd en dat heb ik niet gedaan voor mijn plezier. Minister, als u dat wilt doorvoeren, zal het moeilijk zijn om mensen te motiveren.

Ik heb nog een bijkomende vraag in de marge. Iemand – ik weet niet meer wie – vroeg wanneer er opnieuw een IMC gepland is. Blijkbaar is er wel een nieuw Overlegcomité gepland op 6 mei, minister. Minister Vandenbroucke kondigt dus een nieuw Overlegcomité aan en zegt: 'Coronabarometer kan misschien even in de la.' Ik zou graag weten wat uw standpunt en dat van de Vlaamse Regering is over het in de la steken van de coronabarometer, die nu blijkbaar op geel staat.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, voor alle duidelijkheid: ik deel de bekommernissen die hier naar voren zijn gebracht. Dat is ook de reden waarom we daar vorige week in de interministeriële conferentie een eerste belangrijke gedachte-wisseling over gehad hebben maar ook nog geen beslissing genomen hebben. Voor alle duidelijkheid: op dit ogenblik staat een veralgemeende lentebooster voor de totale populatie niet op de agenda. Ik heb gezegd dat ik er persoonlijk achter kan staan om extra te vaccineren bij mensen in woonzorgcentra – bij uitstek mensen in fragiele omstandigheden die in een collectiviteit wonen – en bij 80-plussers die fragiel zijn, en misschien ook nog voor andere groepen met bijzonder fragiele kenmerken zoals onderliggende aandoeningen. Dat is de discussie die er is. Maar booster om te booster lijkt me nu niet direct wat we te doen hebben.

Voorzitter, we zitten in Vlaanderen natuurlijk op dit ogenblik wel nog altijd met een kleine 4000 besmettingen per dag, maar dat is natuurlijk veel minder dan 2 maanden geleden. Dat wil toch niet zeggen dat het virus weg is. In onze Belgische ziekenhuizen zijn er momenteel 165 ICU-opnames (intensive care unit), waarvan 93 in Vlaanderen. Dat is een ICU-bezetting van ongeveer 9 procent. Die cijfers zijn ook aan het dalen. Maar het virus is niet helemaal weg. Wat we vooral zien – en dat koppel ik ook even aan de vraag wie we nu moeten vaccineren – is dat het vooral mensen met geriatrische achtergronden zijn die in de ziekenhuizen worden opgenomen met covid. Daarom is er op dit ogenblik discussie over de vraag of we deze groep mensen misschien toch tussentijds moeten prikken. Dat is de vraag die we gesteld hebben aan de experten, ook in de wetenschap dat we deze groep eerst gevaccineerd hebben, wat betekent dat de interval bij deze mensen al een stuk langer is dan de 4 maanden waarover men genoegzaam spreekt. De vraag is ook of, als we dat nu niet doen, de interval tussen de vroegere booster, die in het vroege najaar van 2021 is gegeven, en september-oktober 2022 niet te lang is. We hebben aan de experten gevraagd om ons daar een zinnig antwoord op te geven. Maar als ik de collega's hier hoor, denk ik dat we daar wel ongeveer hetzelfde over denken. Dat is een goede zaak.

Collega Vaneeckhout, u vroeg of we dat nu niet via de huisartsen kunnen doen. We hebben vorig jaar een aantal pilootprojecten gedaan met de eerstelijnszones. Voor alle duidelijkheid: ik denk dat we daar op termijn wel naartoe moeten. We hebben een evaluatie gemaakt van die pilootprojecten en er moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. En de vergelijking met de griepvaccinatie gaat op dit ogenblik jammer genoeg nog niet helemaal op, omdat het nog altijd vaccins zijn in 'multi vial dose' die individueel opgetrokken moeten worden. Daarvoor zijn dus nog altijd apotheekhandelingen, farmaceutische handelingen, nodig.

Ik denk dus dat we allemaal ook vinden dat het goed zou zijn, mochten we geïndividualiseerde spuitjes hebben die niet meer moeten worden aangelengd, individuele dosissen die op kamertemperatuur kunnen worden bewaard. Dat is op dit ogenblik echter nog niet zo. Dat is een van de vragen die we telkens ook stellen als we contact hebben met de mensen van de farma: wanneer denken ze dat dat eraan komt? Dan zou men het hele proces immers wel voor een stukje vanuit een andere invalshoek kunnen bekijken.

Ik weet niet wat minister Vandenbroucke heeft gezegd. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin. Gelach)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik zal u het artikel straks doormailen.

Minister Wouter Beke: Dat is goed. Ik heb niet de gewoonte om de hele tijd Twitter op te laten staan, laat staan om daarop te reageren. De keren dat ik dat deed, is dat me niet altijd goed gekomen, dus... *(Gelach)*

Dus laat me toe om daar eerst rustig over na te denken. *(Opmerkingen van Koen Daniëls. Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maike De Rudder (CD&V): Voor alle duidelijkheid, ik pleit ook zeker niet voor een algemene nieuwe booster voor de hele vaccinatie. Vlaanderen heeft een heel hoge vaccinatiegraad. We zijn in het verleden altijd heel doordacht omgegaan met de vraag wanneer we gingen vaccineren en wanneer niet. Die doordachtigheid is in het verleden altijd gebaseerd geweest op wetenschappelijke argumentatie. Ik pleit er dan ook voor om dat voort te zetten. Wat ik echter wél wil aangeven, is dat we gewoon alert moeten blijven voor de situatie. Corona is jammer genoeg nog niet voorbij. Gelukkig dalen de cijfers wel, maar er zijn elke dag nog heel wat besmettingen. Ik pleit wel voor alertheid wat de kwetsbare groepen betreft. Dat gaat dan over de 80-plussers en de mensen in onze woonzorgcentra. Ik wil ervoor ijveren dat we die situatie wel goed onder controle houden. Als blijkt dat die mensen echt wel nood hebben aan een booster, dan moeten we dat dan ook doordrukken.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, ik heb niets meer toe te voegen. Ik denk dat onze bezorgdheden duidelijk zijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Rudder aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het tekort aan huisartsen – 2433 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (CD&V): Uit bepaalde regio's horen we opnieuw alarmsignalen over het tekort aan huisartsen. Men vraagt naar een verdere uitbouw van de ondersteuning in de huisartsenpraktijken, met voldoende financiering. Men wijst ook opnieuw op de administratieve druk, die blijft toenemen, bijvoorbeeld door het uitschrijven van attesten van arbeidsonbekwaamheid. De administratieve zaken voor huisartsen zijn echt niet meer lang houdbaar. Dat is ook duidelijk geworden tijdens de coronacrisis. De tijd die een huisarts spendeert aan het invullen van attesten, kan hij niet besteden aan het verlenen van zorg, hetgeen nog steeds zijn kerntaak is.

Minister, begin dit jaar heb ik over deze problematiek ook een schriftelijke vraag gesteld. U hebt in het antwoord verwezen naar de pilootprojecten die zijn ingediend voor het opstarten van een brede eerstelijnspraktijk. Daarmee zal worden onderzocht of en hoe er in de toekomst middelen vanuit het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) kunnen worden aangewend om de inrichting van die brede eerstelijnspraktijken in gebieden met een tekort aan huisartsen mogelijk te maken. De pilootprojecten zijn ondertussen gestart en lopen tot en met 2024. Ik ga er dus van uit dat de resultaten van de proefprojecten mogelijkwijze meer inzicht zullen geven in hoe we de praktijken van de toekomst zien.

Minister, vandaar mijn vragen. Op welke manier wordt het tekort aan huisartsen vandaag de dag gemonitord? Aangezien de proefprojecten tot en met 2024 lopen, is mijn vraag wat we in de tussentijd kunnen doen om het prangende tekort dat er in sommige gemeenten toch is, op te vangen. Tot slot, zult u in overleg gaan met de huisartsen en met de collega-ministers om de terechte vraag naar administratieve ontlasting duidelijk in kaart te kunnen brengen en om er nadien ook acties rond te ondernemen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, net als u vernemen we nieuws van regio's waar steeds meer praktijken een patiëntenstop hanteren. Hoewel minder talrijk zijn er ook regio's in Vlaanderen waar er nog wél capaciteit bij praktijken is om patiënten op te nemen. Daarbij weten we dat Vlaamse praktijken in hun huidige werking tot tweemaal toe minder patiënten bedienen in vergelijking met ons omringende landen. Met andere woorden, we hebben tot nu toe geen duidelijk beeld van waar de tekorten het meest prangend zijn. Er is geen actieve monitoring van de huisartsentekorten in Vlaanderen. Daarom loopt er momenteel een onderzoek-project bij Domus Medica, in samenwerking met UGent, om op een kwalitatieve manier het objectieve aanbod van huisartsengeneeskunde in kaart te brengen. Dit project zal een set indicatoren en een methodiek voor dataverzameling ontwikkelen om het huisartsentekort beter in kaart te brengen, en wordt door de Vlaamse overheid gesubsidieerd. Afhankelijk van de resultaten van het project zal er worden beslist om al dan niet een centraal monitoringsysteem op te zetten. De eerste resultaten worden midden juli verwacht.

Op Vlaams niveau zetten we in op onze pilootprojecten brede eerstelijnspraktijken, waarin wordt onderzocht hoe infrastructuursubsidies van het VIPA kunnen worden ingezet om te investeren in brede eerstelijnspraktijkvormen. Die moeten het

resultaat zijn van een samenwerking tussen lokale besturen en huisartsenkringen of groeperingen van huisartsen. Zo'n brede eerstelijnspraktijkvorm, waarbij er diverse samenwerkingen moeten zijn tussen verschillende disciplines en de huisarts, zouden het aantrekkelijker kunnen maken voor een beginnende huisarts om zich in zo'n gemeente te vestigen.

De projecten zijn intussen uit de startblokken geschoten en lopen inderdaad tot in 2024. Er zijn zes pilootprojecten geselecteerd waarmee een lerend netwerk wordt opgezet, ondersteund door Domus Medica, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) en het Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn (VIVEL). Naast de zes geselecteerde projecten zijn we sinds het lanceren van de oproep voor deze pilootprojecten in contact gekomen met diverse andere gelijkaardige initiatieven in Vlaanderen, waarbij huisartsen en lokale besturen samen het initiatief hebben genomen om tot een oplossing voor de lokale zorgnood te komen. We hebben de intentie om met deze groep samen aan initiatieven te werken. Zo kan aan kennis- en ervaringsuitwisseling over het opzetten van brede eerstelijnspraktijken worden gedaan, en hopen we andere huisartsen en lokale besturen warm te maken om ook hun schouders te zetten onder gelijkaardige initiatieven. De Vlaamse overheid gelooft sterk in de lokale dialoog tussen de diverse zorgactoren om vraag- en aanbod beter op elkaar af te stemmen en subsidiariteit te stimuleren. De zorgraad is daarvoor het forum bij uitstek.

De administratieve vereenvoudiging wordt het best aangepakt vanuit verschillende bevoegdheden. Binnen mijn bevoegdheid werk ik continu aan administratieve vereenvoudiging. Meer concreet wat de huisartsen betreft, wordt de Impulseo-regelgeving momenteel herzien. De principenota 'Hervorming Impulseo en Oproep pilootprojecten Oprichting Eerstelijnspraktijken' is door de regering goedgekeurd op 12 november van vorig jaar. Met deze hervorming wil de Vlaamse Regering inzetten op interdisciplinair samenwerken en het optimaliseren van de zorgcapaciteit, door samenwerkingsverbanden te ondersteunen en extra in te zetten op kwaliteitsdenken binnen het samenwerkingsverband. De Vlaamse regering wil met haar beleid inzetten op zo weinig mogelijk administratieve lasten. Het Impulsfonds zal ook in die zin worden hervormd. We hebben contact opgenomen met de medisch directeur van Domus Medica om af te stemmen rond de problematiek van het huisartsentekort. Zoals u weet, zullen er ook maatregelen nodig zijn vanuit de federale overheid. Het spreekt voor zich dat we bereid zijn hierover af te stemmen met onze federale collega.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat we er eerst en vooral voor zorgen dat we tegen deze zomer de eerste resultaten kunnen hebben, aangezien we op dit moment niet kunnen zeggen waar die tekorten zitten. Stap één moet dan ook gebeuren om in kaart te brengen waar die tekorten zitten. Zo'n centraal monitoringsysteem is daarvoor een heel goed hulpmiddel.

Onlangs heeft een huisarts uit Wingene een opiniestuk geschreven. Daarop heeft professor Jan De Maeseneer commentaar gegeven. Hij zegt dat artsen te veel werk moeten doen op administratief vlak en hij pleit voor het inschakelen van praktijk-assistenten die de huisarts kunnen helpen met tijdrovende onthaal- en administratieve taken. Blijkbaar zou er al een constructief overleg hebben plaatsgevonden met minister Vandenbroucke rond die samenwerking met assistenten. Kunt u dat bevestigen? Of kunt u daar wat meer info over geven? Ziet u het ook zitten om zulke praktijkassistenten in de toekomst in te schakelen? Hoe kunnen we daarmee verder gaan?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Vorig jaar heb ik een vraag gesteld over het tijdelijke tekort. We spreken hier inderdaad over de structurele tekorten die er zijn. Maar aan onze Vlaamse kust en uiteraard ook in andere toeristische centra hebben we ook tijdelijke tekorten bij hoogconjunctuur. Zo zijn er daar tekorten in de grote vakantie.

Vorig jaar hebt u als antwoord op mijn vraag gezegd dat u dat met Domus Medica zou bekijken. U zou monitoren hoe die tekorten tijdelijk en plaatselijk zijn en hoe u daaraan zou remediëren. De zomer staat voor de deur. Mijn vraag aan u is: hoe zult u daarop inspelen? Vorig jaar waren er verschillende lokale huisartsenkringen die een gratis verblijf, padelabonnementen en voor de kinderen Plopsaland-abonnementen aanboden. Het is echter niet de bedoeling dat dat de aanpak wordt en dat de rijkste gemeente de huisartsen binnenhaalt.

Minister, hoe zult u dat probleem aanpakken?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, minister, ik heb twee korte aanvullende vragen. Minister, enerzijds wil ik aansluitend een oproep doen. 2024 is nog veraf. Ik begrijp dat er proefprojecten en pilootprojecten zijn en dat die worden opgeschaald. Maar zouden we niet kunnen proberen om dat sneller te doen en de goede praktijken meteen over het hele Vlaamse grondgebied uit te rollen?

Verder wil ik ingaan op de zoektocht om die administratieve last in kaart te brengen. Ik hoor dat er inspanningen gebeuren om dat te beperken, maar eigenlijk weten we het niet. We horen van het terrein zelf dat het alleen maar meer wordt en dat er alleen maar meer administratief werk is. We moeten een soort van opvolgingssysteem hebben om de initiatieven die er zijn te monitoren. Is er een soort van administratieve taaklastmeting gebeurd? Of zal die in de toekomst nog gebeuren om dat verder in de gaten te houden?

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Vanuit onze fractie sluit ik graag aan bij de vragen die gesteld zijn. Uiteraard is het ook voor ons een zeer grote bezorgdheid. De hervormingen lopen. We hebben inderdaad al van gedachten gewisseld over het Impulsfonds.

De administratieve last is een zeer grote bekommernis en weegt zeer zwaar op de huidige praktijken.

Er is iets waartoe ik wil oproepen in de hele hervorming. Multidisciplinariteit is inderdaad zeer belangrijk, maar ook de solo-arts kan een rol spelen in deze hele hervorming en mag niet worden vergeten. Die kan multidisciplinair samenwerken, maar dat hoeft daarom niet in een groepspraktijk te gebeuren. Daarom wil ik ertoe oproepen om solo-artsen, die ook onder de jongere collega's vragende partij zijn, niet in de steek te laten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Verschillende collega's en ikzelf hebben in het verleden al gepleit voor een goede planning, samen met dat kadaster van artsen, waarop Louis Ide zoveel jaren geleden, maar ook collega Sleurs op andere plaatsen al hebben gewezen. Om te weten waar er tekorten zijn, moet je eerst weten welke artsen effectief een actieve praktijk hebben en wat de definitie van een actieve praktijk is. Want een arts vroeger of een arts nu, dat is een groot verschil qua uren. Dat moet worden meegenomen.

Ten tweede, minister, denk ik dat we een aantal papieren moeten schrappen. Tijdens corona kregen artsen heel wat papieren en telefoons die niet voor hen waren bestemd. We moeten met andere woorden geen contactcenter hebben dat de patiënt opbelt, maar een lijn waarnaar de mensen kunnen bellen, zodat ze niet naar hun huisarts moeten bellen. Ik heb het bijvoorbeeld over de vraag: 'Mijn kind heeft corona, mag ik gaan werken?' We moeten de artsen noch de huisartsassistenten belasten met dat soort van telefoontjes, maar dat op een andere manier oplossen. Hetzelfde geldt voor allerlei attesten die niet strikt medisch zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Zoals gezegd, zitten we samen met Domus Medica voor het onderzoek dat lopende is. Uiteraard zullen wij de dialoog met het federale niveau voortzetten om die brede problematiek aan te pakken en aan te pakken.

In het kader van de hervorming van het Impulsfonds zijn er tussenkomsten in de loonkosten voorzien voor de inzet van praktijkondersteuning of praktijkverpleegkundigen. Dat is meegenomen in die filosofie.

De goede praktijken kunnen er op verschillende niveaus zijn. Er werden hier al heel grote verschillen aangehaald tussen regio's, tussen lokale besturen enzovoort. De bedoeling van het lerend netwerk is natuurlijk om dat op lokaal niveau te doen en die lokale aanpak te kunnen faciliteren.

Welke stappen kunnen huisartsen en lokale partners op korte termijn zetten om maatregelen te nemen? Ik denk aan het inventariseren van de wensen van starters, het stimuleren van actie bij aankomende stoppers, het organiseren van ontmoetingen tussen starters en stoppers en het bij elkaar brengen van de lokale partijen. Ik heb het dan over de verschillende actoren die daarin actief zijn, om te kijken naar wat de gemeenschappelijke probleemanalyse is en of er linken kunnen worden gelegd, ook met ziekenhuizen of andere stakeholders.

Er is door Domus Medica een permanentiegids uitgebracht waarmee huisartsenkringen proactief acties kunnen ondernemen in het kader van acute uitval. Zo neemt men bijvoorbeeld proactief contact op met stoppers om vroeg genoeg nieuwelingen te kunnen aanbrengen in het geheel.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (CD&V): Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoorden. Het is zaak om heel duidelijk zicht te krijgen op waar de tekorten zitten. Dat blijkt uit de studie die tegen deze zomer klaar zal zijn.

Het is goed dat de lopende pilootprojecten in verband met de brede eerstelijnspraktijk tegen 2024 zullen worden uitgerold. Maar in tussentijd mogen we ook al bekijken wat we kunnen doen, zeker in de regio's waar het probleem nu het grootst is.

Verder wil ik er ook toe oproepen om die administratieve lasten zoveel mogelijk te beperken, zodat we onze artsen echt kunnen inzetten voor de zorg en zij zich niet hoeven bezig te houden met overbodige administratieve zaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de dagvaarding van de Vlaamse Gemeenschap door 25 kinderdagverblijven – 2447 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Op 6 april 2022 verscheen in de pers dat 25 kinderdagverblijven de Vlaamse Regering dagvaardden omdat ze gediscrimineerd worden in de subsidieregeling. Op 25 april, gisteren dus, werd de zaak ingeleid voor de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg van Brussel. De kinderdagverblijven vorderen een voorlopige schadevergoeding van bijna 2,9 miljoen euro.

Ze doen dat omdat de Vlaamse Regering in 2020 heeft beslist heeft om het subsidiegroeipad T2B-plaatsen met nog eens zes jaar uit te stellen en dit om budgettaire redenen. Nochtans had de Vlaamse Regering tijd genoeg om in al die budgetten te voorzien doordat de beslissing reeds door de vorige Vlaamse Regering was genomen. De Raad van State had in 2020 al duidelijk aangegeven dat dit uitstel om budgettaire redenen niet kon. De Raad van State is van oordeel dat het gelijkheidsbeginsel in het gedrang komt aangezien de organisatoren die lagere subsidies krijgen aan dezelfde voorwaarden moeten voldoen en ook dezelfde kosten hebben als de organisatoren van de categorie die hogere subsidies krijgen, zijnde T2A.

Het uitstel van die subsidie zorgt dus voor een blijvende onderwaardering van het personeel. Daarbij maakt de situatie het voor de crèches onmogelijk om hoger betaald personeel te kunnen aanwerven en behouden.

Minister, ik heb u in het verleden al gewezen op het verschil tussen de lonen van T1, T2B en T2A. Dat verschil in subsidies vergroot alleen maar het feit dat het personeel verloopt of wegloopt naar een voorziening waar het meer kan verdienen.

Minister, welke initiatieven neemt u naar aanleiding van deze dagvaarding? Had u de beslissing tot uitstel van het groeipad met de sector besproken? Zo ja, wat was het resultaat daarvan? Staat u nog steeds achter de beslissing tot uitstel van het groeipad? Op welke manier acht u deze beslissing verdedigbaar, aangezien de Vlaamse Regering reeds meer dan voldoende tijd had om in de nodige budgetten te voorzien voor de uitvoering ervan? Hoe schat u de budgettaire gevolgen in van een verlies van deze rechtszaak? Stel dat u verliest, wat denkt u dat de gevolgen dan zijn? Denkt u dat deze rechtszaak een precedent zou kunnen vormen voor andere welzijnsectoren, meer bepaald sectoren die ook om een of andere reden een verhoogde subsidie misliepen? Hoe denkt u het vertrouwen van de kinderopvangsector, die u nu al volledig kwijt bent, te kunnen terugwinnen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik zal over de lopende rechtszaak geen commentaar of appreciatie geven.

Misschien is wel het goed om de beslissing die aan de grondslag ligt van de klacht te kaderen. De beslissing om het subsidiegroeipad voor trap 2B verder te zetten, is een uitvoering van het regeerakkoord. Er werden daarin al stappen gezet. Deze regering besliste om binnen de beschikbare beleidsruimte van 58 miljoen euro voor nieuw beleid voor kinderopvang belangrijke stappen te zetten.

Belangrijk daarbij is om erop te wijzen dat er een bijzondere cao is ontwikkeld die dit subsidiegroeipad volgt. Telkens een stap wordt gezet in het subsidiegroeipad,

worden ook de loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers in trap 2B hierop aangepast.

We hebben deze legislatuur de vierde stap in het groeipad gezet met ingang van 1 juli 2020. Ik heb in het kader van het VIA 6-akkoord bij de sociale partners bedongen om nog een volgende stap te zetten. Dat is dus die vijfde stap. Dit is ook gebeurd op 1 april 2021.

We hebben ook regelgevend vastgelegd dat nieuwe kinderopvangplaatsen die toegekend werden in trap 2 vanaf april 2021 in principe aan het trap 2A-tarief worden toegekend.

De kostprijs voor de resterende stappen van het groeipad wordt voor groepsopvang geraamd op 36 miljoen euro. De Vlaamse Regering heeft, gelet op de budgettaire contouren en prioriteiten, op dit ogenblik beslist om het resterende groeipad te verlengen.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, dat was eigenlijk een heel kort antwoord op een toch wel vrij lange vraag. Ik kom er even op terug. De Vlaamse Regering had tijd genoeg om die budgetten te voorzien gezien de goedkeuring door de vorige Vlaamse Regering. Wat doet u nu? Dat is dat opnieuw uitstellen naar de volgende regering. In uw geval zal het weinig verschil maken want u zult het niet meer zijn die de beslissing zal moeten uitvoeren. We gaan ervan uit dat er tegen dan een andere minister zal zijn.

Ik vind het toch wel straf. U hebt met uw kabinet aan die mensen het voorstel gedaan om het uitstel van het groeipad te rechtvaardigen. We gaan beginnen met te zeggen dat het groeipad werd uitgesteld in 2020, dus in volle coronaperiode. Op dat moment hebben de voorzieningen daar ook niet op gereageerd omdat ze andere zorgen aan hun hoofd hadden. Dan heeft uw kabinet een voorstel gedaan om dat uitstel te rechtvaardigen en dat was lachwekkend. Er werd toen gezegd dat de vennootschapsvorm niet meer nodig was om de gelijkschakeling te krijgen. Maar blijkbaar vergeet u de kosten om een vennootschap op te richten en vergeet u ook de kosten voor de eventuele ontbinding ervan. Dat voorstel voor de sector was onvoldoende omdat die zich al in regel had gesteld met de nieuwe erkenningsvoorwaarden, die trouwens door u werden opgelegd voor die gelijkschakeling, en vanwege het feit dat die subsidie wordt toegekend aan die vennootschap.

U hebt ook gezegd dat er geen dubbele boekhouding meer moet zijn, en de vereiste om elf uur open te zijn zou ook vervallen toen dat groeipad werd uitgesteld. Maar u vergeet dat, als een voorziening ten aanzien van een ouder de belofte maakt dat men elf uur open is, het niet zo eenvoudig is om daarvan af te stappen. Dan blijft men werken zoals het werd opgelegd door de overheid want al die voorzieningen hebben zich in regel gesteld om van dat groeipad te kunnen genieten. Dan is er corona en zegt u plots: 'Neen, wij gaan dat toch niet doen'. Dat trekt er niet op. Dat uitstel van die subsidies blijft ervoor zorgen dat een volledige onderwaardering van die sector op dit ogenblik aan de orde is.

Dan verwijst u opnieuw naar het VIA 6-akkoord. Wij kunnen daar blijven over discussiëren. Ik ga dat vandaag niet doen, maar het is al meermaals gezegd dat het VIA 6-akkoord onvoldoende is om de koopkracht te verhogen, meer bepaald van die lagere trappen, dus ook van die trappen 2B. Minister, vorige week tijdens de hoorzitting – u was er niet – zijn er vertegenwoordigers aan bod geweest van bijvoorbeeld UnieKo. Toen heb ik dezelfde vraag gesteld of men kon zeggen of het VIA 6-akkoord voldoende was voor hen en of ze dat gevoeld hebben in hun portemonnee. Het antwoord was neen. Dat was het antwoord, kort en bondig: het VIA 6-akkoord is onvoldoende.

Ik heb u er al een aantal keren op gewezen dat er heel veel nieuwe kinderdagverblijven zijn die wel voorrang krijgen op de trap 2A-plaatsen en dan vergeet u gewoon die kinderdagverblijven die in trap 2B werken of zelfs in trap 1. U negeert die.

Minister, hebt u wel goed begrepen waarvoor u wordt gedagvaard? Kunt u antwoord geven voor de toekomst? Ik heb u gevraagd of dat geen precedent zal vormen, maar u hebt daar niet op geantwoord. U antwoordt ook niet op de vraag of het vertrouwen kan worden teruggewonnen. Dan is er nog een laatste belangrijke vraag: zijn er nog andere dagvaardingen lopende bij uw kabinet?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik ga kort tussenkomen. Ik vind het heel moedig van die mensen dat ze dit hebben gedaan. Dat is helemaal niet evident. Ik denk dat u evengoed als wij weet wat voor implicaties het heeft dat het groeipad niet is doorgevoerd. Dat heeft implicaties voor organisatoren die zich hadden ingesteld om in lijn hiermee te kunnen tegemoetkomen aan de noden van de maatschappij, bijkomend, en die nu voor voldongen feiten worden gesteld. Dat is echt niet correct.

Dat zijn mensen die soms al jarenlang met een combinatie van personeel werken, sommige mensen toegekend in trap 2A en sommige mensen toegekend in trap 2B. Dat betekent dat ze iedereen dezelfde arbeidsvoorwaarden moeten geven en de verschillen moeten bijpassen uit hun eigen zak. Het niet doorvoeren van het groeipad heeft op lange termijn het risico dat die plekken trap 2B er gewoon uit zullen gaan. Die organisatoren zullen zeggen: 'Het is genoeg geweest. Ik heb te lang gewacht. De Vlaamse Regering heeft mij iets beloofd en dat komt maar niet.'

Voor personeel heeft dat slechte gevolgen want die mensen stappen in de kinderopvang en willen doorgaand zorg en begeleiding bieden aan de kindjes en de ouders die zij zien, maar tegelijkertijd werken zij aan slechtere voorwaarden in trap 2B en gaan ze dan naar een andere plek als ze een andere job krijgen. Dat is normaal want het verschil maakt heel veel uit. U weet dat wij u daarover in 2020 ook hebben aangesproken.

Het is heel slecht voor ouders en kindjes want als hun kind het ongeluk heeft om in trap 2B te zitten – dat weten ouders over het algemeen niet – zien ze mensen met een grotere roulatie vertrekken.

Ten slotte heeft het ook voor de maatschappij het gevolg dat het veel minder betaalbaar is om voor uitbreiding te zorgen en dat er plekken verloren zullen gaan. Die roulatie zorgt er ook voor dat mensen een bitterheid opbouwen die de kinderopvang voor geen druppel meer nodig heeft in de huidige omstandigheden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog een paar zaken aanhalen. Ten eerste, ik denk dat de sector inderdaad onder druk staat. Dat is de reden waarom we hier hoorzittingen doen. Dat is juist. Ten tweede, de verschillende trappen die er in de kinderopvang zijn, zijn vatbaar voor evaluatie. Die zijn op zo'n manier gegroeid dat een evaluatie daar wel op zijn plaats is: wat wordt er verwacht ten aanzien van welk bedrag en van welke trap?

Er is het groeipad sociaal ondernemerschap in de welzijnssector. Ik kan mij voorstellen dat dat groeipad voor een aantal mensen niet snel genoeg gaat, vanwege de kosten die er zijn. En daar komt nu ook nog de strijd om het personeel bij. Want door de krapte op de arbeidsmarkt kan je personeel worden weggehaald door een ander initiatief. En dan ben je personeel van het ene kinderopvanginitiatief naar

het andere aan het verplaatsen en dat is voor niemand fijn, zeker niet voor de sociale ondernemer.

Minister, staat er in de verdere horizon een evaluatie van die verschillende trappen en de voorwaarden die daaraan worden gesteld op de agenda?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Minister, ik zal niet reageren op de lopende rechtszaken.

Ik ga in op uw laatste bedenking. Zoals u weet, zijn wij gestart met een toekomstplan voor de kinderopvang, in het kader van 'Vroeg en nabij'. De Vlaamse Regering heeft het consortium ontvangen en hun bezorgdheden angehooord. Die convergeren niet allemaal met wat er vandaag in deze vraag vervat zit. Maar er zijn absoluut een aantal lijnen waarnaar we in de toekomst moeten kijken.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ik heb geen antwoord gekregen op mijn vragen. Ik denk dat u de ernst van de zaak onderschat. Want het zijn er nu 25. Maar als die zich allemaal gaan groeperen, dan zullen het er meer dan 25 zijn. En dan is de kostprijs voor de Vlaamse Regering niet meer te overzien. Want vooraleer dat proces is afgerond, zullen we gemakkelijk twee jaar verder zijn en dan komen daar ook interessen bij kijken. Dat betekent natuurlijk een grote financiële kost.

Het is verder ook zo dat er nog meer voorzieningen zijn die zullen stoppen vanwege deze feiten. Want ze zijn het beu. Ze zijn op en voelen zich vooral in het zak gezet door u. Het is trouwens ook een slag in het gezicht van de uitbaters van die kinderdagverblijven trap 2B, die alle moeite van de wereld doen om hun personeel op te leiden en dan datzelfde personeel, waarin ze alle energie hebben gestoken, zien vertrekken naar andere kinderdagverblijven.

Ten slotte ben ik ervan overtuigd dat er nog dagvaardingen lopende zijn, maar dat u dat hier niet zult zeggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de inzet van Indiase verpleegkundigen in Vlaamse woonzorgcentra – 2465 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): In Brugge zijn een vijftiental verpleegkundigen uit India aan de slag gegaan in woonzorgcentra. Het zou gaan om een gemeenschappelijk proefproject van Mintus, vzw Curando, vzw Exalta en het Instituut voor Verpleegkunde (IVV) uit Gent. Aan de grondslag van deze beslissing om deze verpleegkundigen naar hier te halen ligt het grote tekort aan verpleegkundigen.

Er werd in overleg gegaan met Overseas Development and Employment Promotion Consultants (ODEPC), de 'VDAB' uit de Indiase regio Kerala, om een selectie te organiseren voor geschoolde verpleegkundigen. Uiteindelijk haalden 22 van de 3000 kandidaten die zich aanboden, de eindmeet. Daarvoor moesten ze eerst nog een opleiding volgen waarin ze Nederlandse les kregen en de modules geriatrie en psychiatrie. In België zelf zijn ze officieel nog zorgkundige omdat hun diploma van

verpleegkundige in Europa nog niet erkend is. Ze volgen nog verder opleiding om na 1 jaar hun diploma van verpleegkundige in België te kunnen behalen.

Dit thema is al meermaals aan bod gekomen in de commissie. Vorig jaar verscheen er reeds een onderzoek uitgevoerd door Knack over de Indiase verpleegkundigen die in de Vlaamse woonzorgcentra terechtkomen. De minister gaf in de commissievergadering van 9 februari 2021 aan dat minister Crevits de afdeling Vlaamse Sociale Inspectie heeft bevolen de praktijken te onderzoeken. Het onderzoek werd ook uitgebreid, waardoor de afdeling Vlaamse Sociale Inspectie zich aansloot bij een lopend onderzoek onder leiding van de arbeidsauditeur. In dit onderzoek zou onder andere de rol van eventuele tussenpersonen worden onderzocht. Hierbij gaat het vooral om de kosten die aan de buitenlandse werknemers worden aangerekend. Daarnaast wordt er ook aandacht gespendeerd aan de woon- en werk-omstandigheden van het buitenlands personeel. Minister, u gaf aan eerst de resultaten van dit onderzoek af te willen wachten.

Hoe beoordeelt u de inzet van de Indiase verpleegkundigen in onze Vlaamse woonzorgcentra en de evoluties in dit dossier?

Hebt u hierover recent nog contact gehad met de Vlaamse woonzorgorganisatie en de koepelorganisaties? Wat is hun mening over het inzetten van Indiase verpleegkundigen in Vlaamse woonzorgcentra?

Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot het lopende onderzoek, dat nu toch al meer dan een jaar aan de gang is?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Recent ontvingen we opnieuw een signaal dat Indiase verpleegkundigen zouden willen werken in Vlaamse woonzorgcentra. De persoon die ook vorig jaar beweerde Indiase verpleegkundigen te kunnen begeleiden naar tewerkstelling in de Vlaamse woonzorgcentra, benadert woonzorgcentra. We hebben aan de directie van het betrokken woonzorgcentrum gedetailleerde informatie opgevraagd.

Daarnaast vernam ik dat er inderdaad een nieuw opleidingsinitiatief zou zijn. Dit nieuwe scenario zou tegemoetkomen aan alle decretale bepalingen en opmerkingen die vorig jaar leidden tot schorsing van dit aanbod bij vijf scholen. Of het huidige scenario inderdaad conform de Codex Secundair Onderwijs en alle decretale bepalingen is, moet de onderwijsinspectie beoordelen.

We weten allen dat er immense tekorten zijn in onze zorg. Wanneer er gerichte programma's zijn die ervoor kunnen zorgen dat deze instroom correct wordt opgeleid en ethisch correct verloopt, dan kunnen we moeilijk bezwaren hebben tegen deze inzet. Het is echter Onderwijs dat aan zet is, waar de kwaliteit en de cesuur van de aangeboden opleidingen bewaakt moeten worden. Indien deze opleidingen op maat zijn en deze groep een Vlaams diploma haalt, dan is er uiteraard geen enkel bezwaar tegen de inzet.

Naar aanleiding van de interventie in het opleidingsprogramma door de onderwijsinspectie en in afwachting van verdere duidelijkheid werd dit niet verder besproken met de koepelorganisaties. Zodra er meer duidelijkheid is over de evolutie in dit dossier, wordt dit verder opgevolgd in het overleg met de koepels.

Zoals u in uw vraag terecht aangeeft, zit de opvolging bij de Vlaamse Sociale Inspectie en de arbeidsauditeur. Het lijkt me aangewezen dat daar een stand van zaken wordt opgevraagd.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, mij lijkt het inderdaad ook aangewezen dat er een stand van zaken wordt opgevraagd, zodat u inderdaad weet hoe het dossier evolueert en of er wordt tegemoetgekomen aan alle eisen. Ik denk dat dit een conditio sine qua non is, zeker in dit dossier, waar er altijd geflirt kan worden met mensenhandel. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

Ik heb ook nog een vraag over het ethische aspect van deze zaak. Er zal een ethische commissie zijn die het project van nabij volgt en ook de initiatiefnemer benadrukt het ethische karakter. Ze zeggen zelf dat het Auroraproject – zo heet het – geen braindrain veroorzaakt ten koste van de Indiase bevolking en dat Kerala een overschot heeft aan gediplomeerde verpleegkundigen.

Dan haal ik het antwoord erbij dat u hebt gegeven op een schriftelijke vraag van mevrouw Schryvers, waarin u zegt: “In India heeft het coronavirus een rampzalige impact op de volksgezondheid met een recordaantal overlijdens tot gevolg. India heeft zelf veel nood aan verpleegkundigen. In die context is het bedenkelijk dat Indiase verpleegkundigen worden uitgenodigd om in België als verpleegkundige te komen werken.”

Minister, hoe staat u tegenover uw eigen uitspraken? Hoe zet u dit in het licht van de evolutie van de komst van een eerste contingent? Ik zie ook al dat men spreekt van een tweede contingent verpleegkundigen uit India, volgend voorjaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb zelf in het verleden in de commissie Onderwijs al verschillende vragen gesteld in verband met Indiase verpleegkundigen. Minister Weyts heeft ook ingegrepen en heeft die opleiding stilgelegd omdat ze aan twee dingen niet voldeden. Ten eerste was er onvoldoende kennis van het Nederlands. Ten tweede werkten die hbo5-verpleegkundigen niet in een ziekenhuissector, maar enkel in een rusthuissector en kregen ze bijgevolg niet alle competenties onder de knie. Er zijn dan opnieuw aanvragen ingediend moeten worden en die zijn dan goedgekeurd. Bij die hogescholen is het op dit moment in orde, maar het wordt nog altijd opgevolgd.

Minister, bij wat die studenten doen aan stage kunt u erop toezien dat ze voldoende kwalificaties hebben en voldoende het Nederlands beheersen, want het is toch cruciaal in de zorgrelatie dat men elkaar verstaat en begrijpt.

Als we zeggen dat we voldoende personeel moeten hebben en we in Vlaanderen geen mensen vinden, dan zullen we ze inderdaad met kwaliteitsgarantie vanuit het buitenland moeten aantrekken, want anders zijn er geen en dan stellen we hier vragen aan de Vlaamse Regering wat ze zal doen om extra mensen aan te trekken.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Daarnet hadden we een vraag over veilig verblijf en een uitbreiding van de capaciteit. De Vlaamse Regering heeft daar middelen voor voorzien. Een element dat het moeilijk maakt om de nodige capaciteit te voorzien, is mensen vinden. Dat vinden we daar.

We hebben daarstraks een discussie gehad over kinderopvang, waar er vandaag 750 vacatures zijn. Het probleem is mensen vinden. Datzelfde geldt in onze woonzorgcentra. Er is een issue op onze arbeidsmarkt. Dat is zo. Dat is in vele sectoren, in niet-economische sectoren, zoals zorg en welzijn en onderwijs het geval. Dat is gewoon een vaststelling die we allemaal samen moeten maken.

Wij hebben een actieplan zijnstroom. De minister van Onderwijs heeft acties rondom de instroom. Wij hebben onze zorgambassadeur die daar dingen rond doet. Er is natuurlijk ook de problematiek omtrent de uitstroom.

Op de vraag of dit een element kan zijn in het tekort heb ik geantwoord, maar we kunnen nooit toelaten dat daar vanuit mensenhandel of via misbruik aan wordt gewerkt. We kunnen ook niet inboeten aan kwaliteit. En dus is de vraag: quid Onderwijs? U hebt daar ook naar verwezen. Wat ons betreft, is het toezicht vanuit Onderwijs bijzonder belangrijk. Wanneer we meldingen krijgen van mogelijke misbruiken of niet-ethische kwesties, dan zullen we daar op gepaste manier op ageren.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u danst om de hete brij heen. Als ik u vraag wat u daar ethisch van denkt en als ik uw antwoord op de schriftelijke vraag van mevrouw Schryvers leg tegenover de uitspraak van de trekkers van dit project, dan vind ik dat heel spijtig, want dit zou wel een duidelijk signaal kunnen zijn. We hebben hier hoorzittingen gehad over de tekorten in de zorg. Op één spreker na was niemand grote fan van de import van verpleegkundigen of zorgkundigen in het algemeen. Vorig jaar is ook in het christelijk middenveld ter sprake gekomen dat dit zeker niet de oplossing is voor de tekorten in de zorg. We zullen het dossier blijven opvolgen, maar dit is een verkeerd signaal naar de betrokkenen, omdat dit niet de manier is om tekorten in onze zorg op te lossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ilse Malfroot aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de compensatie voor onthaalouders in geval van coronabesmetting en quarantaine – 2507 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Met een quarantaineattest kan een onthaalouder geen arbeidsongeschiktheidsuitkering van de mutualiteit ontvangen. Indien een onthaalouder dus in quarantaine moet wegens corona maar zelf niet ziek is, dan moet de persoon in kwestie onbetaald verlof opnemen. Onthaalouders krijgen ook geen compensatie meer als deze quarantaine ertoe leidt dat ze de zaak tijdelijk moeten sluiten.

Als de onthaalouder echter niet ziek is, maar de ouders toch beslissen om hun kindje uit voorzorg thuis te houden, dan geldt dit wel als een gewone afwezigheid van een kind en dan hebben ze wel recht op een opvanguitkering. Deze regeling zorgt er dus voor dat onthaalouders eerder aangemoedigd worden om toch te werken in plaats van zichzelf in quarantaine te plaatsen. Dat heeft dan als gevolg dat dit net leidt tot extra virusverspreiding, terwijl dat nu net voorkomen moet worden.

Ziet u in dat de huidige regeling ertoe leidt dat mogelijk besmette onthaalouders ervoor kiezen om toch te blijven werken als gevolg van financiële redenen?

Gaat u het initiatief nemen om toch te zorgen voor een compensatie om dergelijke situaties te vermijden? Indien niet, op welke andere manier zult u er dan voor zorgen dat onthaalouders de nodige ondersteuning krijgen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Indien een onthaalouder zelf besmet is door het virus, wordt dat niet beschouwd als een situatie van overmacht, maar als ziekte. Met een ziekteattest kan men in dat geval aanspraak maken op een ziekte-uitkering. Voor onthaalouders in het sui-generisstatuut is er vanuit de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

(RVA) een opvanguitkering voorzien. Die uitkering kan worden toegekend als er kinderen wegvallen of omdat de onthaalouder zelf geen kinderen kan opvangen, bijvoorbeeld omdat een familielid besmet is door corona of in quarantaine moet.

Het is zo dat er naast de reguliere beschermingsinitiatieven waarnaar ik verwees, sinds 1 april 2022 geen specifieke compensatie meer voorzien is voor coronagerelateerde afwezigheden in de kinderopvang. We monitoren uiteraard nog steeds de gevolgen van de coronapandemie voor de kinderopvang. De compensatieregeling werd in het verleden altijd gekoppeld aan beslissingen die werden genomen tijdens een Overlegcomité. Als we weer evolueren naar een systeem van verscherpte maatregelen, zullen we opnieuw niet aarzelen om aan de Vlaamse Regering specifieke compensatiemaatregelen voor te leggen.

Vooralsnog lijkt dat echter voorbarig. Het aantal meldingen bij Opgroeien blijft de laatste weken dalen. Zo waren er in de week van 18 april nog slechts negentien meldingen van een COVID-19-besmetting in de volledige kinderopvang.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, u zei daarnet zelf dat er nog vierduizend besmettingen per dag zijn, en dan zegt u hier doodleuk dat u zult wachten op een beslissing van het Overlegcomité om over te gaan tot compensatie. Als een onthaalouder het ongeluk heeft om corona te krijgen, dan krijgt die nog een aalmoes van de ziekenkas van 40 euro per dag. Als die het geluk heeft om niet ziek te zijn maar toch in quarantaine moet, dan moet die onbetaald verlof nemen. Als er iemand van het gezin corona heeft, dan mogen ze ook niet werken en krijgen ze een dagvergoeding van de RVA, maar met die vergoeding kan men nog geen brood kopen.

Ik vind het bijzonder jammer dat u de problematiek blijft negeren voor deze groep, die het zo zwaar te verduren heeft, die gedurende de hele coronaperiode heeft doorgewerkt, die het zwakste staat en die financieel zwak staat. Door deze houding zullen steeds meer onthaalouders en kinderdagverblijven stoppen. Ik hoop dat u beseft welk slagveld u aanricht in de sector en bij de ouders.

Ik heb geen bijkomende vraag, want u hebt ze beantwoord en het antwoord is toch negatief. Ik zal het hierbij laten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik wil wel vermijden dat onthaalouders die eigenlijk in quarantaine of zelfs in isolatie zouden moeten, vanwege het inkomensverlies toch openblijven. Want dan krijgen we natuurlijk iets wat we net niet willen. U kunt dan wel zeggen dat het niet mag, maar in het kader van de quarantaine was er een vergoeding, en die is nu weggefallen. Ik denk toch dat we moeten kijken op welke manier we net dat kunnen vermijden, en het liefst nog met minder planlast. Want dan gaan ze naar de dokter om een ziekteattest – geen corona-attest, maar een ziekteattest – om dan langs die weg bij de mutualiteit als ziekte in de boeken te gaan. Dat is een omweg die nu gebruikt wordt, waar we ons vragen bij moeten stellen. Ik denk maar aan de vraag van collega De Rudder in het kader van planlast en druk voor huisartsen. Dat kan volgens mij niet de bedoeling zijn. Ik zou toch graag in kaart hebben hoeveel mensen in die situatie zijn.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik heb de cijfers gegeven. Wij hebben weet van 19 meldingen in de loop van de week van 18 april, waarbij 21 personen bijna allemaal werkzaam zijn in de kinderopvang, of een gezinslid daarvan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de nationale ziektelaststudie van Sciensano – 2205 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, Sciensano heeft een eerste nationale ziektelaststudie gedaan en is daarin op zoek gegaan naar de effecten van de meest voorkomende ziektes op onze algemene gezondheid en ons welbevinden. Ze zijn tot de conclusie gekomen dat er in ons land 2,3 miljoen gezonde levensjaren verloren gaan doordat mensen moeten leven met een ziekte of een beperking of doordat mensen vroegtijdig overlijden ten gevolge van ziekte. Er wordt in het onderzoek ook een opsomming gemaakt van de ziektes die de zwaarste impact hebben en het meest leiden tot het inboeten op levenskwaliteit of tot overlijden.

De resultaten slaan op 2018, omdat dat het meest recente jaar is waarvoor volledige informatie beschikbaar is. Er speelt in dat opzicht dus geen covidaspect mee, noch als ziektemaker of doodsoorzaak, noch als versterkende factor voor bijvoorbeeld mentale uitdagingen.

De ziektes met de grootste impact op gezonde levensjaren door vroegtijdig overlijden zijn longkanker en coronaire hartziekten, beide goed voor zowat 12 procent, gevolgd door alzheimer en cerebrovasculaire aandoeningen, beide goed voor 8 procent. Bij de aandoeningen die vooral een impact hebben op een verlies aan levenskwaliteit, zien we vooral waren depressie, met 16,1 procent, lage rugpijn, 13,2 procent, en overmatig alcoholgebruik, een goeie 11 procent.

Het goede nieuws is dat er op preventief vlak heel veel mogelijk is om veel van die aandoeningen te voorkomen. Niet roken heeft bijvoorbeeld een grote impact op het niet ontwikkelen van longkanker. Gezondere eetpatronen en voldoende lichaamsbeweging zijn goed voor hart en bloedvaten. Een goeie ergonomie kan veel rugproblemen voorkomen. En leren verantwoord om te gaan met alcohol kan je behoeden voor de kwalijke gevolgen van overmatig alcoholgebruik.

Het lijkt dus zonneklaar dat we, door vanuit Vlaanderen de komende jaren volop in te zetten op een sterk preventiebeleid, heel wat van die verloren gezonde levensjaren kunnen terugwinnen. U weet dat dat ons beiden nauw aan het hart ligt.

Ook heel opvallend in de studie is de gigantische impact van geestelijke gezondheidsproblemen op de ziektelast. Bij de groep van 15- tot 44-jarigen is 65 procent van de verloren levenskwaliteit te wijten aan mentale problemen. En dat was dus al voor corona. Maar dat is een thema waar we al heel veel besprekingen aan hebben gewijd. We blijven daar nog steeds voor een stuk op onze honger, of Vlaanderen wel alles doet wat het kan om dat aan te pakken.

Minister, hoe kijkt u zelf naar de resultaten van de ziektelaststudie van Sciensano? Deelt u mijn mening dat er door sterker in te zetten op preventief gezondheidsbeleid, heel wat verlies aan gezonde levensjaren kan worden voorkomen? En hoe zult u daar werk van maken op de diverse domeinen van roken en alcohol, gezonde voeding, voldoende beweging en rugvriendelijke ergonomie? Wat zijn nieuwe inspanningen die eventueel nog kunnen gebeuren in de komende jaren.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega, ik ga ermee akkoord dat er nog veel gezondheidswinst te halen valt. Daarom zet ik als minister ook in op een sterk,

wetenschappelijk onderbouwd en duurzaam preventief gezondheidsbeleid, dat onder andere gericht is op het bevorderen van een gezonde levensstijl en het vermijden van gezondheidsschade.

Dat preventieve beleid gaat uit van vier strategieën: educatie en opleidingen, omgevingsinterventies, afspraken en regels, en ten slotte zorg en begeleiding. Het is bewezen dat door het gecombineerd toepassen van die vier strategieën in verschillende settings de beste resultaten kunnen worden behaald. Het beleid gaat in eerste instantie uit van het beïnvloeden van gedrag, waardoor we duurzaam werken aan preventie van meerdere niet-overdraagbare aandoeningen.

Door die combinatie van allerlei interventies te implementeren in verschillende settings, ben ik ervan overtuigd dat we als Vlaamse overheid ook een invloed kunnen hebben op het streven naar een gezondere levensstijl en dus minder niet-overdraagbare aandoeningen.

Ik neem mijn verantwoordelijkheid op door te investeren in een preventief gezondheidsbeleid aan de hand van meerjarige gezondheidsdoelstellingen en actieplannen. De uitvoering van die actieplannen is duurzaam verankerd via beheersovereenkomsten. Via projecten wordt innovatie gestimuleerd.

Dit preventieve gezondheidsbeleid richt zich op veel verschillende gezondheids-thema's, zoals gezonde voeding, voldoende bewegen, het bestrijden van middelen-gebruik en tabak, het verhogen van het mentale welzijn, suïcidepreventie enzovoort.

De gezondheidsdoelstelling 'Gezonder leven in 2025', waarbij ik ernaar streef dat in 2025 de Vlaamse burgers gezonder zullen leven op het vlak van gezond eten, sedentair gedrag – we zijn niet goed bezig, voorzitter –, lichaamsbeweging, tabak, alcohol en drugs, wordt momenteel tussentijds geëvalueerd. We zijn niet goed bezig, maar er zijn veel collega's die wel goed bezig zijn. Enfin, dat denk ik dan toch. (*Gelach*)

In juni plannen we met die resultaten naar buiten te treden. We voegen meteen ook enkele belangrijke gezondheidsthema's toe aan die gezondheidsdoelstelling, namelijk mentaal welbevinden, mondgezondheid en valpreventie.

Op basis van de conclusies en de aanbevelingen uit de evaluatie van het tweede Vlaams Actieplan Suïcidepreventie, zoals toegelicht tijdens de gezondheidsconferentie van 19 november 2021, kunnen we stellen dat investeren in suïcidepreventie loont. Preventie werkt, maar dat wil niet zeggen dat we er al zijn. Onder andere het verlagen van de suïdecijfers is en blijft een prioriteit. Daarom nemen we de conclusies uit deze evaluatie mee in het toekomstige beleid en de gezondheidsdoelstelling. Het aantal suïcides laten dalen is mogelijk, maar vergt, zoals voor alle thema's waar het preventieve gezondheidsbeleid op focust, een duurzaam beleid met combinatie van verschillende, wetenschappelijk onderbouwde strategieën en acties om de doelstelling over een langere periode te halen.

Ik haal kort een aantal relevante beheersovereenkomsten aan, waarbinnen de partnerorganisaties verschillende acties en methoden met betrekking tot die thema's ontwikkelen, dissemineren en implementeren. De beheersovereenkomst 'Gezonde voeding, voldoende beweging, beperken van sedentair gedrag en ondervoeding bij ouderen' is een samenwerking met Gezond Leven voor de periode 2021-2025 met een budget van 1,7 miljoen euro. Er is de beheersovereenkomst 'Alcohol, drugs, gamen, gokken en psychoactieve medicatie' met het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), voor dezelfde periode, voor een budget van 3,3 miljoen euro. Er is de beheersovereenkomst Tabak met het Consortium Tabak, voor dezelfde periode, goed voor 2,1 miljoen euro. Er is de beheersovereenkomst rond mentaal welbevinden met het Consortium Geestelijke Gezondheidsbevordering, voor dezelfde periode, voor 600.000 euro. Voor de

preventie van zelfdoding is er de beheersovereenkomst met het Vlaams Expertise-centrum Suïcidepreventie (VLESP), voor de periode 2019-2023, voor 914.000 euro.

Aan de hand van wetenschappelijk ontwikkelde preventiemethodieken trachten we zowel intermediairs als Vlaamse burgers te bereiken en het belang van een gezonde levensstijl onder de aandacht te brengen. U kunt die methodieken terugvinden via de link www.preventiemethodieken.be.

Omdat een aantal bevoegdheden, noodzakelijk voor het slagen van een preventief gezondheidsbeleid, bij de federale overheid gesitueerd zijn, is afstemming natuurlijk belangrijk. Denk maar aan de bevoegdheid met betrekking tot reclame, leeftijdsbeperkingen, verkooppunten. Voor alcohol en tabak, bijvoorbeeld, wordt op dit moment in de schoot van de Algemene Cel Drugs gewerkt aan interfederale beleidsplannen om gezondheidsschade te voorkomen.

Als Vlaams minister werk ik ook aan een gezondheidsbevorderende omgeving, die bijvoorbeeld het gezonde voedingsgedrag gemakkelijker en vanzelfsprekend maakt. In die context wordt zowel de beschikbaarheid, de bereikbaarheid, de aanvaardbaarheid als de zichtbaarheid van voeding in de leefwereld van mensen verder onderzocht en wordt nudging gestimuleerd. Momenteel loopt het onderzoek over een periode van drie jaar. Dat is gegund aan Sciensano. De resultaten moeten mij de nodige handvatten aanreiken om hier verder mee aan de slag te gaan.

We nemen ook initiatieven om de burger aan te sporen om de eigen gezondheid in handen te nemen. Het Gezondheidskompas is daar een voorbeeld van en heeft recent een update gekregen. Het is een online instrument dat de burger bevraagt over verschillende onderwerpen: diabetesrisico, cardiovasculaire risico's, rookgedrag, drankgebruik, bewegingspatronen, voedingspatronen, kankerrisico's enzovoort. Na het invullen van de vragenlijst krijgt de burger een aangepast leefstijladvies op elk van de bevraagde onderwerpen. De burger kan de resultaten van de vragenlijst doorsturen naar de huisarts. Dankzij die online connectie krijgt de huisarts sneller de gezondheidsrisico's in beeld om te bespreken tijdens een volgend consult. De doelstelling daarvan is de burger inzicht te geven in zijn gezondheid en de gezondheidsrisico's, en hem vanuit de dialoog acties te laten ondernemen, eventueel met ondersteuning van andere zorgverleners en hulpverleners.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u, minister. Het is inderdaad een heel breed scala van zaken die al gebeuren en ook zaken die innovatief zijn en waarmee aan de slag gegaan wordt.

Ik heb twee aanvullende vragen, ten eerste over het onderzoek zelf. Het is natuurlijk interessant om het te monitoren, maar het referentiejaar is 2018. Hebt u er zicht op of Sciensano een vervolgonderzoek plant, bijvoorbeeld in 2023 of 2024, om de impact van het beleid van de voorbije vier of vijf jaar op te volgen?

Ten tweede heb ik daarnet gesproken over het ambitieniveau. U weet dat in ons land – en Vlaanderen wordt daarin meegerekend – 2,2 procent van onze gezondheidszorguitgaven naar preventie gaat. In Europa is dat gemiddeld 3,1 procent. Wij zijn al een tijd vragende partij, samen met veel anderen, om daar sterker op in te zetten. Je verdient dat immers terug op het einde van de rit, wat betreft de kosten voor de curatieve gezondheidszorg. Het ideale scenario is natuurlijk 5 procent, maar hebt u voor uzelf een soort groeipad, waarbij u op een bepaald moment wilt evolueren naar dat Europese gemiddelde? In welke mate zullen daar in deze legislatuur nog stappen in gezet worden?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil toch een paar zaken aanhalen bij deze vraag. De ziektebelastingstudie gaat niet alleen over gezonde levensjaren. Het gaat voor mij ook over: voor wie zijn de lusten van de preventie? En die zijn niet voor Vlaanderen. U weet dat, minister. Dat er minder uitgaven zijn voor ziekte, dat is zeer goed voor die mensen, voor die Vlamingen. En dat ondersteunen wij vanuit mijn partij zeker en vast. Maar we zien daar de baten niet van. Wat er minder wordt uitgegeven langs de kant van de ziekteverzekering, dat komt niet binnen op de Vlaamse begroting. En dus denk ik dat de vraag van collega Vaneeckhout – ik weet niet of dat zijn bedoeling was – zeker en vast in de volgende communautaire stap die we moeten zetten in het kader van de staatsstructuur, daarop moet werken.

Ten tweede gaf u vooral over voeding een aantal belangrijke zaken mee. De kant van obesitas en ongezonde voeding is inderdaad een belangrijke kant in het kader van preventie van hart- en vaatziekten, maar de kant van te weinig voeding heeft ook een bedreiging. Ik heb het dan over anorexia. Daar moeten we soms ook over waken, dat we niet alleen kijken naar te veel eten. Ook te weinig eten is een bedreiging. Daar wou ik nog op wijzen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik weet niet zeker of er nog een opvolgingsonderzoek komt. Dat moeten we dus eens bekijken.

Collega Daniëls, wat uw opmerking betreft: ik volg dat wel. Ik kan verwijzen naar een interessante nota van professor doctor John Crombez wat dat betreft. Hij heeft ook gewezen op het feit dat we de komende jaren hoe dan ook met stijgende uitgaven in de gezondheidszorg zullen zitten. Hij berekent dat op 12 miljard euro, maar zegt er meteen ook bij dat we de stijging wat zouden kunnen verminderen door de organisatie beter aan te pakken. Hij verwijst nu net naar het preventieve gezondheidsbeleid, omdat daar natuurlijk nog veel inefficiënties in zitten en de investeringen niet altijd lonen. Dat wil niet zeggen dat we niet investeren. Ik heb hier daarnet al heel wat voorbeelden aangehaald. Het is echter natuurlijk wel zaak, als je dat duurzaam wilt doen, om die elementen het best samen te nemen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Voorzitter, ik ging dit debat natuurlijk zelf niet losmaken, maar iedere keer als het over preventieve gezondheidszorg gaat, dreigt dat wel een beetje ertussenin te glippen. Afsluitend, als we de cijfers zien, dan kunnen we alleen maar rationeel vaststellen dat we onder het Europese gemiddelde zitten als het gaat over investeringen en middelen voor preventief gezondheidsbeleid.

Collega Daniëls, ik snap natuurlijk de communautaire of de grondwettelijke uitdaging die misschien nog voor ons ligt en waarover we het gerust kunnen hebben, maar ik zal me nooit laten wegsturen met de vraag: wat zijn de baten voor de Vlamingen? Wat zijn de baten voor de Vlamingen? De baten voor de Vlamingen zijn een betere levenskwaliteit, kwalitatievere levensjaren, langer leven, minder vroeg sterven. Daarnaast betaalt de Vlaming ook federaal mee. Ik denk dus dat ook daar de baten van lagere gezondheidszorgen finaal in dezelfde portemonnee terechtkomen. In die zin is het altijd een klein beetje een fictief debat. Je kunt die budgetten naast elkaar zetten, maar het is onder andere ook de Vlaming die federaal mee belastingen betaalt. In die zin denk ik dat het ook wat kunstmatig is. We vragen ook aan lokale besturen om hierin mee te investeren, en zij krijgen daar helemaal niks van terug. In dat opzicht zou ik dus toch vooral de baten wél durven te zien van een beter preventief gezondheidsbeleid voor de Vlaming.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de Europese kindgarantie – 2263 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik heb nog een korte, maar toch belangrijke vraag voor we deze vergadering afsluiten.

Op 14 juni 2021 heeft de Raad van de Europese Unie de aanbeveling over de Europese kindgarantie aangenomen. Het doel van die kindgarantie is de sociale uitsluiting van kinderen in kwetsbare situaties te voorkomen en hun daadwerkelijk toegang te bieden tot opvang, onderwijs, gezondheidszorg, gezonde voeding en passende huisvesting. Dit past eigenlijk in een bredere EU-strategie rond kinderrechten en de Europese pijler voor sociale rechten, The European Pillar for Social Rights.

Van elke lidstaat werd een actieplan verwacht, in te dienen negen maanden na aanneming van de aanbeveling. Dat wil zeggen dat de EU van iedere lidstaat het actieplan verwachtte tegen 15 maart 2022. Intussen zijn we iets meer dan een maand na deze deadline.

Uit het antwoord op een eerdere vraag van mij aan uw coördinerend minister van kinderrechten, uw collega Dalle, bleek dat u als minister van Welzijn dan op uw beurt coördinerend minister bent rond dit specifieke kindgarantieplan van aanpak, en dat u op Vlaams niveau de acties zou coördineren en samenbrengen, om dat dan vervolgens door te geven aan de federale minister van Armoedebestrijding. Noch bij de beslissingen van de Vlaamse Regering – op het moment van de vraagstelling althans –, noch in uw eigen communicatie of in de media is echter enig spoor te vinden van dit actieplan. Dit wekt bij mij het vermoeden dat de timing niet werd gehaald.

Vandaar toch enkele vragen. Is het actieplan tijdig klaar geraakt? Zo niet, hoe komt het dat de timing niet werd gehaald en welke gevolgen heeft dit? Wat zijn of worden op Vlaams niveau de belangrijkste speerpunten van dat plan? Welke collega-ministers en andere partners werden of worden betrokken bij de opmaak van het plan? Welke timing en welke middelen zijn er vooropgesteld om het plan uit te rollen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Het actieplan is inderdaad niet tijdig klaar geraakt. De reden daarvoor ligt in de complexiteit om een evenwichtig actieplan administratief en politiek afgestemd te krijgen over de federale staat en de deelstaten heen, binnen de krappe timing die Europa heeft voorgesteld. Dat is niet alleen een problematiek rond gezondheidszorg. Dat was overigens voor meerdere landen zo, heeft men ons meegedeeld. Wat dat betreft zijn we dus geen unicum.

De afgelopen weken heeft de federale administratie, met name de Programmatrische Federale Overheidsdienst (POD) Maatschappelijke Integratie, de bijdragen die vanuit de verschillende administraties werden aangeleverd, in een tekstvoorstel gegoten. De tekst is aan de verschillende overheden bezorgd voor opmerkingen. Mijn kabinet heeft de feedback van Vlaanderen verzameld en bezorgd aan de POD Maatschappelijke Integratie. De POD verwerkt de bemerkingen en bezorgt een definitieve versie, die dan via de procedure van de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE) goedgekeurd kan worden en aan Europa bezorgd kan worden. Het kabinet-Lalieux neemt dit op.

De timing van de redactie van het actieplan komt, gelet op de regeringsvorming en de regeerakkoorden die daarbij zowel op het Vlaamse als op het federale niveau al zijn opgemaakt, voor België op een wat ongelukkig moment – al zijn er nog andere regeringen gevormd in die periode.

Vlaanderen heeft intussen al een nieuw kinder- en jeugdrechtenbeleidsplan en een Vlaams actieplan armoedebestrijding. Ook bij de andere overheden waren belangrijke beleidslijnen al uitgetekend vooraleer de Europese kindgarantie in het vizier kwam. Daarom is afgesproken om bestaand of reeds goedgekeurd nieuw beleid op te nemen in het actieplan.

De Europese kindgarantie bevat doelstellingen en aanbevelingen op het vlak van voor- en vroegschoolse educatie en opvang, inclusief onderwijs en schoolgerelateerde activiteiten: elke schooldag een gezonde maaltijd, gezondheidszorg, gezonde voeding en adequate huisvesting. De speerpunten die de Vlaamse Regering op dat vlak naar voren schuift, zijn de speerpunten die nu al met betrekking tot deze doelstellingen en aanbevelingen terug te vinden zijn in het Vlaams regeerakkoord, de diverse horizontale plannen in uitvoering van het regeerakkoord, en niet te vergeten in het reguliere beleid.

Ik geef een concreet voorbeeld van een thema dat belangrijk is in het kader van de kindgarantie en dat al in ons reguliere beleid wordt opgenomen. De Europese kindgarantie vraagt op het vlak van de gezondheidszorg dat lidstaten de toegang tot de vaccinatieprogramma's bijvoorbeeld voor kinderen in nood verzekeren. Met onze Huizen van het Kind bereiken we zo goed als alle pasgeborenen, ongeacht hun socio-economische status.

Alle collega-ministers met bevoegdheden die relevant zijn voor de doelstellingen en aanbevelingen van de Europese kindgarantie werden en worden betrokken bij de opmaak van het plan. Deze bevoegdheden zijn: Gelijke Kansen, Gezin, Gezondheid, Integratie en Inburgering, Jeugd, Landbouw, Omgeving, Onderwijs, Welzijn, Werk en Wonen. Andere partners werden op Vlaams niveau niet betrokken omdat het om reeds bestaande beleidsmaatregelen ging en de besprekingen van het geheel op het federale niveau worden gehouden. Ik ben wel met de Gezinsbond en de Kinderrechtencoalitie in dialoog gegaan over de opmaak van de kindgarantie en heb hen op de hoogte gehouden van de stand van zaken en afspraken die interfederaal gemaakt werden. Op nationaal niveau is de Europese kindgarantie begin maart besproken in een werkgroep van het Belgisch Platform tegen armoede en sociale uitsluiting, georganiseerd door de POD Maatschappelijke Integratie. Ik heb de verspreiding van de uitnodiging voor deze werkgroep ook mee ondersteund.

Zoals ik al heb aangegeven, bestaat het actieplan uit bestaand of beslist beleid. De timing en de hiervoor beschikbare middelen voor elk van de onderscheiden acties blijven gehandhaafd. Het actieplan moet overeenkomstig de Europese kindgarantie tweejaarlijks opgevolgd worden. De horizon van het plan is 2030. Dat biedt dus de mogelijkheid om in de toekomst nieuwe acties op te nemen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik had natuurlijk gehoopt op nieuwe acties en nog wat meer ambitie, waar we altijd op aandringen. Maar goed, ik begrijp dat de keuze is gemaakt om het bij bestaand beleid of net beslist beleid te houden. En dan zullen we inderdaad eerder moeten kijken naar binnen twee jaar, naar de update daarvan.

Ik kijk uit naar het definitieve plan, omdat het mij misschien toch interessant lijkt om op dat moment toch een keer op het niveau van het parlement in overleg te gaan met de Kinderrechtencoalitie en de Gezinsbond. Want de Gezinsbond heeft recent toch een redelijk zorgwekkend signaal hierover gegeven. Dan zullen we

kijken wat er op de verschillende niveaus eventueel nog ontbreekt. Op dit moment heb ik geen verdere aanvullende vragen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, in de antwoorden van die kindgarantie, en in alle initiatieven die genomen worden, zijn dat heel veel overheidsinitiatieven. En ik denk dat dat goed is: we zetten belangrijke overheidsstimuli in. Een ander stukje is ook niet onbelangrijk, en dat is het mee sensibiliseren van de ouders van die kinderen. Dat is, vind ik, ook een pijler die we niet mogen vergeten, want dat kind zit uiteindelijk ook in een gezin. En als we ouders kunnen motiveren en sensibiliseren, dan moet de overheid niet in de plaats komen van die ouders om dat te doen. Dus dat luikje, dat motiverende ten aanzien van die gezinnen, is minstens even belangrijk als dat de overheid al die zaken overneemt.

Dat wilde ik gewoon aanvullen. Ik denk niet dat u dat wilde zeggen in uw antwoord, maar ik wilde dit wel aanvullen op het potentieel actieplan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.